

Inhoud

Van de voorzitter.....	2
Van de redactie.....	2
Algemene Ledenvergadering VWG 22 maart 2012.....	3
En de winnaar is.... Jose Victoria	4
Verblekering.....	5
Metamorfose voor Hilversums Wasmeer.....	6
De traumameeuw: van helislachtoffer tot museumstuk	9
Vogelherkenningscursus volwassenen 16+.....	11
Excursie naar Bargerveen.....	12
Oproep tot medewerking aan de Nationale Vogelweek.....	13
Van twitch naar twitch...Het nieuwe vogelen.....	14
Zorgen over de vogeleilandjes bij de Huizerpier	16
Lezerspost.....	17
Gegevens over de broedpopulatie van de huiszwaluw in 2011 in het Gooi en omstreken.....	19
Groene en zwarte specht. Vogels van het jaar 2011.....	22
Vogeljargon voor de buitenstaander.....	26
Van taling naar duif.....	28
Nieuwe opzet voor de rubriek Veldwaarnemingen.....	29
Veldwaarnemingen.....	29
Het voorkomen van het waterhoen in de westelijke Eempolders.....	31
Ontvangen literatuur.....	33
Mutaties Ledenbestand.....	39
Verslag van de Algemene Ledenvergadering van 24-11-2011	40
Jaarverslag 2011 Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken	42
Financieel verslag 2011 van de penningmeester VWG.....	46
Programma	54
De favoriete vogelplek van Nely van Tol-Coljee	59
Strip.....	60
Wat zien ik: op verschillende pagina's	

Van de voorzitter

In 2012 bestaat de Vogelwerkgroep 45 jaar. Voor dit lustrum zijn geen speciale activiteiten gepland. Toch is het nieuwe jaar feestelijk begonnen. De nieuwjaarsbijeenkomst voor nieuwe leden was geanimeerd en druk bezocht. En niet alleen door nieuwe leden: het is ook een gelegenheid voor de 'vaste kern' van de vereniging om eens bij te praten. Het nieuwe logo is een feest om te zien. Het wordt al enthousiast gebruikt. De Werkgroep Eempoldertellingen vierde een feestje in de Theetuin Eemnes ter gelegenheid van de 1000^e telling en het uitkomen van de nieuwe publicatie over de tellingen. Na de Algemene Leden Vergadering in november konden voor het eerst projectvoorstellen worden ingediend voor het Dineke Sluijters Vogelfonds. In de korte periode daarna zijn maar liefst zeven voorstellen ingezonden. In de ALV van 22 maart zal worden beslist over het toekennen van een financiële bijdrage aan de projecten. Het is een veelbelovende start voor het fonds.

In de ALV komen ook de jaarverslagen aan de orde.

Na de pauze zal Paul van der Poel zijn uitgestelde presentatie over Bulgarije geven, waarvoor in november na de ALV helaas niet genoeg tijd was. Het programma is nu minder (over)vol.

Na deze positieve zaken een minpunt. Veel leden ergeren zich aan het verruigen van de vogeleilandjes bij de Huizerpier. Op initiatief van Jelle Harder heeft de vereniging in brieven aan de gemeente Huizen en Staatsbosbeheer op deze zorgelijke situatie gewezen en partijen gevraagd om het beheer van de eilanden op korte termijn goed te regelen. Wij hopen op een bevredigende reactie.

Ten slotte nog een verzoek: binnenkort ontvangt u de jaarlijkse acceptgiro voor de contributie. Als we op tijd betalen, scheelt dat veel werk voor de ledenadministratie.

Rien Rense

Van de redactie

Op het moment dat ik dit schrijf is het hartje winter. Na een lange zachte periode is dan toch eindelijk de vorst gekomen en kijken de schaatsliefhebbers uit naar toertochten en hopen zelfs op een Elfstedentocht. Ondanks het feit dat mijn gedachten meer bij het schaatsen zijn, moet ik toch aan De Korhaan werken. Het februarinummer moet morgen naar de drukker.

De redactie is blij met de stukjes voor de rubriek 'Wat zien ik'. We ontvingen voor dit nummer zes bijdragen. Van sommige moesten we de tekst inkorten vanwege de lengte.

De nieuwe rubriek waarmee we in dit nummer starten heet 'Lezerspost'. Die is ervoor bedoeld om lezers de gelegenheid te geven vragen te stellen of opmerkingen te maken over de artikelen. U kunt in het volgende nummer daarop reageren. De redactie zal dat ook zelf in voorkomende gevallen doen. Zie Lezerspost op pagina 17.

Om uw nieuwsgierigheid naar de ontwerper van ons nieuwe logo te bevredigen treft u op pagina 4 een levensbeschrijving aan van Jose Manuel Victoria. We ontvingen een uitgebreide mail van hem die Lenny Langerveld voor De Korhaan blad bewerkte en vertaalde.

Het is een dik blad geworden. De bestuursstukken nemen een groot deel van dit nummer in beslag. Het is zeker belangrijk om ook die stukken te lezen, want daardoor blijft u op de hoogte van het reilen en zeilen van onze werkgroep.

Hillie Hepp

Algemene Ledenvergadering VWG 22 maart 2012

Hierbij nodigt het bestuur de leden uit voor de Algemene Ledenvergadering van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken op donderdag 22 maart 2012 in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

De agenda luidt als volgt:

1. Opening en mededelingen bestuur
2. Vaststellen verslag Algemene Ledenvergadering van 24 november 2011
3. Algemeen Jaarverslag 2011
4. Financieel Jaarverslag 2011
Voorgesteld wordt om het besluit dat het bestuur slechts bevoegd is om de begroting te mogen overschrijden met 15% van de begrote contributieontvangsten te laten vervallen.
5. Verslag Kascommissie
Wordt uitgebracht tijdens de vergadering
6. Decharge bestuur
7. Benoeming kascommissie
De leden van de kascommissie zijn nu:
Pieter Jan Hegenbart
Henk van Tol
Evert Constandse
8. Bestuurssamenstelling en –verkiezing
- Voorzitter: Rien Rense is aftredend en herkiesbaar
- Avifauna: Piet Spoorenberg is aftredend en herkiesbaar
- Vacatures zijn er voor de portefeuilles Communicatie en Secretaris/penningmeester
Kandidaten kunnen zich melden bij een van de bestuursleden
9. Projecten Dineke Sluijters Vogelfonds.
De ALV wordt, overeenkomstig het advies van de commissie, gevraagd om in te stemmen met de volgende projecten
- Oeverwaluwenwand, ijsvogelwand en vleermuizenverblijf Huizen
- Nestkasten voor grote gele kwikstaart op RWZI in Blaricum en Huizen
- Speelbos bij groepsverblijf 't Laer aantrekkelijke maken voor vogels
- Boomvalk kunstnestproject en predatieonderzoek
10. Rondvraag en sluiting

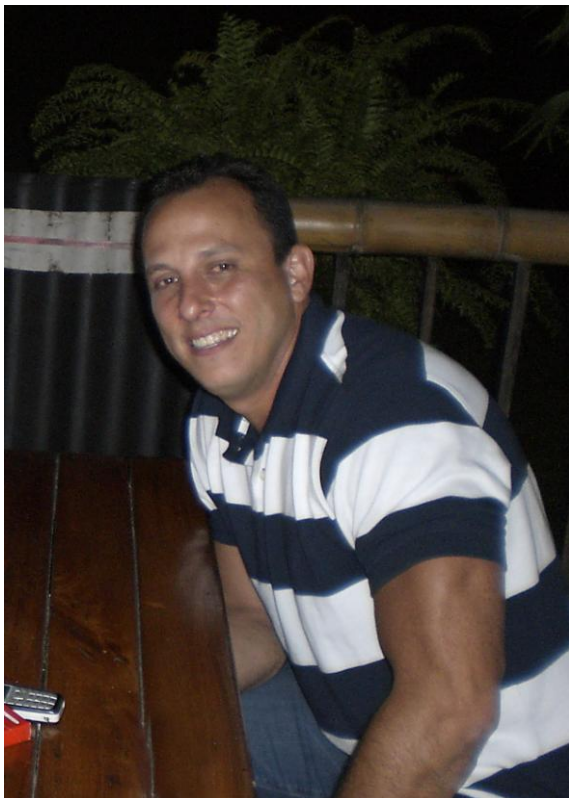
P.S. De verslagen en het advies voor het Dineke Sluijters Vogelfonds staan in De Korhaan op pagina 40 t/m 53 en op www.vwggooi.nl.

En de winnaar is.... Jose Victoria

Ja hoor, het is gelukt. We hebben een nieuw logo. Het is een mooi logo.

U heeft het vast al gezien. Langs twee wegen kwamen er inzendingen: vrije inzendingen van leden en inzendingen via de internetwedstrijd. Het was verrassend om de stroom van inzendingen te zien groeien. Leuk was het ook om dat op het internet te kunnen volgen. Dankzij enige communicatie met de ontwerper kon er nog wat geschaafd worden aan het ontwerp. Die waren vooral van ‘korhaan-technische aard’. Want een korhaan met een haaksnavel kan bij ons echt niet!

Han Westendorp & Lenny Langerveld

Een voorselectie leidde tot vijftien ontwerpen. Helemaal van deze tijd was de mogelijkheid via e-mail te stemmen. Dat deden 49 leden. Op de ledenvergadering van 24 november brachten 66 leden hun stem uit na een presentatie en toelichting. Dirk Prop had de inzendingen mooi op het scherm. Op deze wijze werden ook de uitslagen na de telling prachtig grafisch gepresenteerd. Het gekozen ontwerp sprong er in de uitslag echt uit. Het verkozen logo heeft dus de duidelijke voorkeur van de leden. Dat is mooi.

In de laatste fase hebben we nog druk met de ontwerper over de letters gediscussieerd. Als commissie zijn we daarmee een hoop wijzer geworden van verhoudingen, zwaartepunten en kleurbalans. Het vernieuwde logo zullen we

meteen invoeren in de vereniging. Het zal prijken op brieven, op de website en op andere uitingen waarmee de vereniging naar buiten treedt.

Zo'n internetwedstrijd is internationaal en het blijft bijzonder om te beseffen dat de ontwerper van het logo helemaal uit Colombia afkomstig is en in de buurt van Tampa in Florida woont aan de Golf van Mexico. Jose Manuel Victoria is 43 jaar oud en werd geboren in Cali, een stad in het midden van Colombia. Om te studeren vertrok hij in 1980 naar de Verenigde Staten van Amerika, waar hij afstudeerde in grafische ontwerp en fotografie. Hij verdient z'n geld als fotograaf, maar is daarnaast ook altijd blijven ontwerpen. Vast niet helemaal toevallig: hij heeft een grote passie voor vogels en prijst zich gelukkig om op een plek te wonen waar vogels zo alom aanwezig zijn. Hij werkte eigenlijk altijd heel lokaal, tot hij de website Logomyway.com ontdekte en er een compleet nieuwe wereld voor hem open ging. 'Een verbluffende mogelijkheid om zijn creatieve talent te delen en uit te breiden', zo noemt hij de wedstrijden tussen ontwerpers wereldwijd. Het ontwerpen van logo's bevalt hem goed en lijkt bij hem te passen.

Met Nederland heeft hij trouwens een nogal verrassende connectie. Zijn beste jeugdvriend werd in Den Haag geboren op dezelfde dag als hij (10 april 1968) en droeg ook nog dezelfde voornaam: Jose Luis Castillo Eggermont. Hoewel hij nooit in Nederland is geweest, heeft hij via het ouderlijk huis van zijn jeugdvriend toch maar mooi de Hollandse cultuur met de paplepel ingegoten gekregen. Ja, hij vindt onze kaas érg lekker. Jose Victoria heeft drie kinderen en is getrouwd.

Verblekering

Afgelopen najaar is de Nederlandse woordenschat 'verblijd' met een nieuwe uitdrukking: verblekering. Het ontstaan van dit woord hebben we te danken aan staatssecretaris Henk Bleker die in het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) de portefeuille natuur onder zijn hoede heeft. Als een olifant gaat hij door de porseleinkast van natuur en landschap. Zijn naam, maar ook zijn handelen doet denken aan de blekers van vroeger die voor mensen de was deden en die lieten bleken. De was werd dan aan de zon blootgesteld om wit te worden. Tegenwoordig gebeurt dat door kunstmiddelen. Het resultaat is hetzelfde: optisch wit. Dat is ook wat Bleker doet, het laten lijken van iets wat er niet komt of is. De natuurwetgeving gaat op de schop. De huidige Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet zouden te gecompliceerd en ontoegankelijk zijn. De Wet Natuur moet hiervoor in de plaats komen. Deze nieuwe wet zou tegelijkertijd meer mogelijkheden bieden om ecologie en economie te verbinden. In het laatste zit de levensgrote adder onder het gras met het fenomeen optisch wit. Taken en verantwoordelijkheden uit het nieuwe wetsvoorstel komen in principe bij de provincie te liggen en daarmee dicht bij burgers en ondernemers. Hierdoor kunnen onnodige belemmeringen voor economische en ruimtelijke ontwikkelingen worden opgeheven. Een ander effect zou zijn dat er een vermindering van regeldruk voor burgers en bedrijven zou optreden. Hoe een ander in de praktijk zal gaan uitwerken wordt al duidelijk uit plannen die naar buiten zijn gekomen. Terecht zijn vooral natuurbeschermingsorganisaties en ook provincies hier tegen te hoop gelopen. Zo wordt de status van de tot nu toe juridisch zwaar beschermde natuurmonumenten in ons land opgeheven. Voor het Gooi gaat het om dertien gebieden. Deze komen onder de wettelijk minder zwaar beschermde Ecologische Hoofdstructuur (EHS) te vallen. Hier zijn, wanneer er geen alternatieven worden aangedragen, ingrepen mogelijk 'van groot openbaar belang'. De signalen uit het huidige krachtenveld tussen economie en

natuur indiceren al naar welke kant de balans zal doorslaan. Het nieuwe wetsvoorstel heeft als uitgangspunt dat voldaan moet worden aan de beschermingsverplichting die wordt voorgeschreven in

de Europese regelgeving. Door de bescherming van nationale soorten wordt voor het grootste deel een streep gezet. Voor de fauna houdt dit in dat nationale soorten niet opzettelijk gedood mogen worden. De jacht vormt daarop een uitzondering en de mogelijkheden daarvoor zullen zelfs worden uitgebreid. Wat vogels betreft kan, als dit wetsvoorstel het haalt, in de toekomst behalve op wilde eend, fazant en houtduif ook worden gejaagd op grauwe gans, kolgans en smient. De drie laatstgenoemde soorten mogen nu al worden geschoten om schade te voorkomen aan gewassen. Getuige de terugmeldingen van geschoten geringde kolganzen uit het overwinteringsgebied in Nederland moet het gaan om heel wat exemplaren. Deze praktijken worden aangeduid met het eufemisme ondersteunend afschot. Hoe over de omgang met dieren wordt gedacht is onder meer ook duidelijk over de gang van zaken bij een in het wild geboren en uit Duitsland afkomstige ooievaar. Dit op Marktplaats aangeboden dier is aangekocht door een particulier met het oogmerk van vrijlating. Vragen en debatten hierover in de Tweede Kamer hebben nog niet geleid tot de hiervoor noodzakelijke vergunning. Het wordt hoog tijd dat onze volksvertegenwoordigers en het kabinet hun verantwoordelijkheid nemen voor het desastreuze beleid van staatssecretaris Bleker. Het is een gevaar voor natuur en landschap en wat daarin leeft en groeit en ons altijd weer boeit.

Penlijster

Metamorfose voor Hilversums Wasmeer

Hoe komt het toch dat ik in het Hilversums Wasmeer zelden vogels zie? Ooit, een jaar of vier geleden zaten er drie lepelaars. Met ongeloof werd daarvoor de hardlooptraining onderbroken en staarden we naar de fraaie vogels. Bij deze bijzondere observatie is het gebeven. Met deze onbeantwoorde vraag ben ik naar Poul Hulzink gestapt, hoofd terreinbeheer van het Goois Natuurreservaat (GNR). Hij is verrast door de timing van de vraag omdat het Goois Natuurreservaat bezig is met vergevorderde plannen voor dit gebied, die aan het interview een iets andere inhoud geven dan alleen het ontbreken van vogels.

Carla van Lingen

Hilversums Wasmeer

Luchtfotografie De Jong/GNR

Poul Hulzink: “Het Klein Wasmeer, zoals het oorspronkelijk op de oude kaarten staat, is geen meer maar een zuur, voedselarm ven dat van nature niet gekenmerkt wordt door veel vogelsoorten en aantallen. Het wordt gevoed door regenwater en staat niet in verbinding met het grondwater. Een ondoorlatende laag in de bodem zorgt er voor dat regenwater dat in de bodem terecht komt vanuit de directe omgeving ondergronds naar het ven stroomt. Als je goed kijkt zie je tussen de pitrusvelden allemaal veenmos en de aanwezigheid daarvan is afhankelijk van het regenwater. Het zijn niet deze omstandigheden die het gebied zo vogelarm maken. In de tweede helft van de vorige eeuw is de aard van de vegetatie veranderd door verzuring en vermesting. De oorzaken waren de ‘zure regen’ en de aanwezigheid van een kokmeeuwenkolonie (1950 - 1980). Hierdoor is het gebied veranderd van een ven met kritische soorten tot een verzuurd, relatief voedselrijk ven, waar gras en pijpenstrootje op de oevers en er omheen welig tieren. Door de

oevers en de omgeving te plaggen hebben we de vergrassing kunnen terugdringen.”

Ook het dichte bos dat tegen het ven aan-schurkt heeft de nodige invloed. Het is goed te bedenken dat er in de periode tussen de Middeleeuwen en de 20^e eeuw nauwelijks bos was. Veel bos is aangeplant wat gepaard ging met doorbreken van de ondoorlatende laag. De toestroom van water naar het ven is hierdoor verminderd. De dynamiek van wind en golfslag is door de aanwezigheid van het bos getemperd waardoor er minder zuurstof in het water komt. Dan is er ook nog de Amerikaanse hondsvij, een exoot die in het ven zwemt. Het is een uitheemse vissoort die de verzuring goed verdraagt. Hij kan in wateren leven waar, door de hoge zuurgraad, inheemse vissoorten niet meer voorkomen.

Er zijn in Nederland wel meer natuurgebieden die kampen met een hoge zuurgraad, bijvoorbeeld het Bargerveen, maar die gebieden beslaan een veel groter oppervlakte en er is veel meer variatie in milieuomstandigheden. Poul: “De omgeving van het ven is sterk verkleind sinds die in de jaren ’70 door de aanleg van de snelweg A27 afgesloten is geraakt van de andere heidegebieden. Toen was er veel meer potentie door de grotere oppervlakte en open structuur.”

Voor het bosgebied De Zuid en het Hilversums Wasmeer als geheel heeft het GNR grote plannen. Ze wil het gebied omvormen tot een heel afwisselend natuurlijk heide- en bosgebied dat goed aansluit op de natuurgebieden in de omgeving. Voor het Hilversums Wasmeer geldt als belangrijkste doel om de oorspronkelijke situatie zoveel als nog mogelijk is, te herstellen.

Om te weten wat de meest haalbare situatie is heeft het GNR een hydrologisch vooronderzoek laten uitvoeren om een goede afweging te kunnen maken

Poul Hulzink: “Het is een heel degelijk onderzoek geworden dat is uitgevoerd door de Bosgroep Midden Nederland. Een ecohydrologische analyse vormt de basis van onze plannen. Vroeger was het hier een open gebied van natte heide. De oude kaarten laten zien hoe het er oorspronkelijk uit zag. De hele strook tussen het ven en het Smithuyserbos was open geaccidenteerd heidegebied dat door liep tot aan de Zwaluwenbrug. Uit een beschrijving van De Vrankrijker (1959) blijkt wat hier toen allemaal groeide. De lijst is te lang om hier op te noemen maar bijv. kleine zonnedauw, waternavel, ronde zonnedauw, oeverkruid, broedkelkje. In 1950 is op een plek de klokjesgentiaan gevonden en in 1939 groeide er nog gagel. Na 1970 zie je dat de soorten van de natte heide verdwenen zijn.”

Flora en vogels

In 1995 is het gebied afgeplagd en werd het begraasd. Dat is een succes geworden voor een aantal soorten van natte heide die na 1970 verdwenen waren. Klokjesgentiaan, bruine snavelbies, witte snavelbies en veelstengelige waterbies hebben zich hersteld. De klokjesgentiaan is dankzij het plaggen zelfs algemener dan in 1959.

De complete lijst met levende have is indrukwekkend. Alleen de vogels laten het zoals gezegd tegenwoordig afweten. Van 1959 t/m 1985 huisde er een grote kolonie kokmeeuwen, waarvan het aantal broedparen in 1971 op 1500 werd geschat. Het gebied bevatte in 1970 31 verschillende soorten broedvogels. Zo nestelden er o.a. ook wintertalingen, bergeenden, slob-, tafeleend en waterhoen en zelfs een Kievit. De slibranden fungeerden onder meer als slaapplek voor honderden grutto's, maar eveneens als foerageerterrein voor andere steltlopers (Jonkers 1971). De huidige situatie is totaal anders. In elk geval tot in 1987 waren nog steeds broedende geoorde futen en dodaarzen aanwezig.

Roodborsttapuit en boompieper, die in het verleden ontbraken, zijn in 2009 waargenomen. Voorafgaand aan de herinrichting zal de Vogelwerkgroep in 2012 een broedvogel-inventarisatie uitvoeren.

Roodborsttapuit

Foto: Paul v.d. Poel

Amfibieën en reptielen

Alhoewel het ven te zuur is voor voortplanting mag het gebied voor amfibieën toch belangrijk worden genoemd. In 2009 zijn in de natte heide aan de zuidwestkant van het gebied waarnemingen gedaan van ringslang, bruine kikker en gewone pad. In het ven weten bruine kikker en gewone pad zich voort te planten en is ook de bastaardkikker waargenomen. Op vier locaties verspreid in het gebied is levendbarende hagedis aangetroffen en de hazelworm is in behoorlijke dichtheden aan de venrand vastgesteld.

Libellen

Er leven 17 libellensoorten rond het Wasmeer. De Vlinder- en libellenwerkgroep Gooi en Vechtstreek heeft sinds 2007 een monitoringroute uitgezet. De meest bijzondere waarnemingen zijn die van venwitsnuitlibel en noordse witsnuitlibel. Dit zijn beide vrij zeldzame soorten in ons land. De Noordse witsnuitlibel en de zwarte heidelibel hebben bij het Hilversums Wasmeer een belangrijke populatie..

Vlinders

De Vlinder- en libellenwerkgroep Gooi- en Vechtstreek monitort ook de vlinders in het Hilversums Wasmeer. Het blijkt een van de bolwerken te zijn in het Gooi voor het groentje, een soort die karakteristiek is voor de heide. Ook groot koolwitje, zwartspriedik-kopje, distelvlinder en hooibeestje zijn waargenomen.

Tijdens een KNNV-excursie in juni 2006 werden 11 soorten nachtvlinders waargenomen, waaronder de heidesoorten blauwbandspanner, gewone heispanner en veelvraat.

Sprinkhanen

Het gebied wordt bevolkt door heel veel wekkertjes; verder zijn heidesabelsprinkhaan, moerassprinkhaan, gewoon spitskopje en krasser aangetroffen. In het Gooi is het Hilversums Wasmeer een van de belangrijke plekken voor de heidesabelsprinkhaan. Dit geldt ook voor de moerassprinkhaan, een soort die voor komt op de Rode Lijst. De zeldzame sikkelsprinkhaan, ook een soort van de Rode lijst, is na 2003 niet meer gesignaleerd bij het Hilversums Wasmeer. Nog een aantal soorten die waargenomen zijn: boskrekkel, bruine sprinkhaan, grote groene sabelsprinkhaan, knopsprietje, ratelaar, snortikker, struiksprinkhaan en zuidelijk spitskopje.

Overige fauna

Van de overige fauna is weinig bekend. Vos, ree en rode bosmier sluiten de lange rij van bewoners en gasten van het Hilversums Wasmeer. In het ven zijn, toen de kokmeeuwenkolonie er nog huisde, verscheidene onthoofde woelratten aangetroffen en er is ook een keer een zwemmend exemplaar gesignaleerd (Jonkers 1987).

Toekomst

Om te zorgen dat dit gebied -voor zover nog mogelijk- de oude rijkdom aan flora en fauna weer terugkrijgt is het Goois Natuurreservaat bezig met het plannen voor een herinrichting van het Hilversums Wasmeer en de gebieden die daar aan grenzen (Goois Natuurreservaat 2009). Hiervoor is het essentieel dat het ven meer in het open landschap komt te liggen.

Geraadpleegde bronnen

- De Vrankrijker, A.J.C. 1959. Het Goois Natuurreservaat. Van Dishoeck, Bussum.
- Jonkers, D.A. 1987. Kokmeeuwperikelen in het Hilversums Wasmeer. Uitgave 17. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken. Hilversum: 3.
- Jonkers, D.A. 1987. De verloren waarden van het Hilversums Wasmeer. Het Vogeljaar 35(5): 296-301.
- Stichting Gooisch Natuurreservaat 2009. Beheervisie en beheerplan 2010-2019. Stichting Gooisch Natuurreservaat, Hilversum: 89-91.

Boskap en verwijderen van bosstrooisel (plaggen) is hiervoor noodzakelijk. De plannen worden op dit moment uitgewerkt. Om de rijksweg A27 zoveel mogelijk landschappelijk afgeschermd te houden zal boskap vooral plaatsvinden aan de zuidzijde. Aan de noordzijde wordt alleen de venrand vrijgemaakt van begroeiing. Waar bos gekapt wordt zal na enkele jaren heideontwikkeling plaatsvinden.

Na het verwijderen van het bos zal het begrazinghekwerk naar het zuiden worden verplaatst. De wandel-, ruit- en fietsmogelijkheden veranderen niet. Deze paden komen deels in het open landschap van het Hilversums Wasmeer te liggen wat de belevingswaarde vergroot. Als er voldoende financiële middelen ter beschikking komen kan worden gestart in de winter van 2012-2013. Het is nog niet duidelijk of de werkzaamheden gefaseerd of in één keer kunnen worden uitgevoerd.

Aansluitend op het optimaliseren van natuur en landschap van het Hilversums Wasmeer wordt nagedacht over de inrichting van het bosgebied tussen het ven en het Ecoduct Zwaluwenberg (over de spoorbaan naar Utrecht en rijksweg A27) dat nu in aanleg is. Het zou toch fantastisch zijn als soorten van het open landschap zoals vlinders, libellen en hagedissen zich onbelemmerd kunnen verspreiden. Hiervoor zal dan ook het nodige (aangeplante bos) in bosgebied De Zuid moeten wijken voor droge heide, stuifzanden en half open bos.

Het Hilversums Wasmeer is een circa 31 ha groot gebied ten zuidoosten van Hilversum. Het maakt deel uit van het natuurgebied De Zuid en is in bezit van het Goois Natuurreservaat. Het Hilversums Wasmeer is in 1987 aangewezen als Beschermd Natuurmonument en is niet vrij toegankelijk. Aan de noordwestkant wordt het gebied begrensd door de A27 en aan de overige zijden door bosgebieden. Aan de noordoostkant ligt het Cronebos van Natuurmonumenten, ten zuidoosten ligt het Smithuyserbos (particulier bezit) en ten zuiden ligt De Zuid van het Goois Natuurreservaat.

De traumameeuw: van helislachtoffer tot museumstuk

Een Gooise kokmeeuw zorgde medio oktober voor ophef in de media. Zij dwong een traumahelikopter tot landen en is nu te bewonderen in de collectie van het Natuurhistorisch Museum in Rotterdam. Naast de necro-eend en de dominomus ligt daar nu ook de Hilversumse traumameeuw.

Pieter Schut

Even was een Gooise vogel landelijk nieuws. Een kokmeeuw (*Larus ridibundus*) vloog op 13 oktober 2011 de cockpit van een traumahelikopter binnen. De helikopter moest een noodlanding maken in de het weidegebied vlakbij de woonwijk Hilversumse Meent. De helikopterpiloot kwam met de schrik vrij.

Plakken met tape

Foto: Jan Honing

Nadat het gat in de cockpit met tape provisorisch was gedicht, kon hij zijn reis vervolgen. Dat gold niet voor de kokmeeuw. Het enige slachtoffer van de crash werd achteloos in het weiland achtergelaten. Incident gesloten? Nee, want toen begon het verhaal van de traumameeuw pas echt. Een verhaal dat zou leiden tot tal van publicaties in landelijke en regionale dagbladen, op televisie, op internet en op Twitter. Iemand opperde zelfs serieus om het woord traumameeuw op te nemen in de nieuwe 'Dikke Van Dale'. Nadat ik over de noodlanding een bericht op Twitter had gelezen, besloten André van Soest (natuurfotograaf, oud-huisarts in de Hilversumse Meent) en ik (vogelaar en journalist te Bussum) een poging te doen om het slachtoffer op te sporen en te bergen. Waar is dat goed voor, zult u zich afvragen. André is zich na zijn pensionering verder gaan toeleggen op de fotografie. Hij volgt een opleiding aan de Fotovakschool in Amsterdam en heeft al enkele exposities achter de rug. Veel van zijn foto's maakt hij in de natuur

dicht bij huis, dus in de Hilversumse Meent en in het Naardermeergebied. Momenteel is hij bezig met het samenstellen van een foto-expositie getiteld Raamslachtoffers. Hij fotografeert in zijn studio vogels die tegen het raam gevlogen zijn of op een andere manier het slachtoffer zijn geworden van menselijk handelen. Dat levert mooie stillevens op. 'Zo geef ik deze vogels een tweede leven', is de visie van André.

Karnemelksloot

De onfortuinlijke kokmeeuw was een echt raamslachtoffer en werd dus door André begeerd voor zijn fotocollectie. Dus allereerst gebeld met fotograaf Jan Honing. Hij had mooie persfoto's gemaakt van de plakband-plakkende helikopterpiloot. Zijn foto's haalden de voorpagina van De Telegraaf en later ook van De Gooi- en Eemlander. Op de vraag waar de vogel was gebleven, reageerde Jan eerst achterdochtig. Want wat moet je nou met een dooie vogel? Vervolgens legde hij haarfijn uit waar de vogel uit de cockpit was getrokken.

André van Soest

Foto: Pieter Schut

Precies daar, in de Ondermeent vlakbij de Karnemelksloot, troffen wij de geknakte kokmeeuw aan, naast de nog verse sporen van het landingsgestel van de helikopter.

Het slachtoffer

Foto: André van Soest

Daar bleef het niet bij. Via Twitter meldde zich een oude bekende van ons, Kees Moeliker¹, conservator van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam. Kees wilde de traumameeuw heel graag opnemen in de collectie van het museum.

Aldus geschiedde: het preparaat draagt nu het catalogusnummer NMR 9989-003254.

Bij het prepareren bleek het een volwassen wijfje kokmeeuw te zijn. De aanvaring met de helikopter veroorzaakte een dodelijk multitrauma: in de vleugels en het karkas is geen botje ongebroken, longen, hart en lever

vormen een bloederige massa. Snavel en schedel bleven wonderwel onbeschadigd.

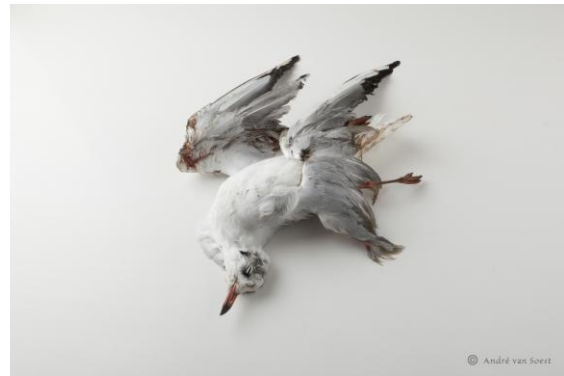

Foto: André van Soest

In de collectie van het Rotterdamse museum schaaft de traumameeuw zich nu in het rijtje bekende 'dode-dieren-met-een-verhaal' naast de necro-eend², de dominomus³, de McFlurry-egel⁴, de gulzige aalscholver⁵ en de onthoofde kanarie van Kollumerzwaag⁶. Fotograaf André van Soest blijft op zoek naar uitbreiding van zijn fotografische collectie. Inmiddels zijn hierover ook contacten gelegd met het Vogelhospitaal in Naarden. Wie hier in de regio slachtoffers vindt, of de natuurfoto's van Van Soest wil exposeren, kan contact met mij opnemen via: 035-6936811/06-53781827. Of via andrevansoest@me.com. Echt dramatische vogeldoden kunnen ook gemeld worden bij Kees Moeliker, moeliker@hetnatuurhistorisch.nl.

Noten:

- 1) *Kees Moeliker* (1960) is conservator van het Natuurhistorisch Museum in Rotterdam en bekend publicist en verteller over dode dieren in de natuur. Hij is onder meer columnist voor *Vroege Vogels* en *NRC Handelsblad*.
- 2) De *necro-eend* is een wilde eend die zich dood vloog tegen de glazen gevel van het museum en vervolgens werd verkracht door een andere wilde eend, een mannetje. Voor zijn rapportage over 'Het eerste geval van homoseksuele necrofilie bij de wilde eend' kreeg Moeliker in 2003 de Ig Nobelprijs, een internationale prijs voor onderzoek 'dat je eerst aan het lachen maakt en daarna aan het denken zet'. Het slachtoffer wordt ieder jaar herdacht tijdens *Dead Duck Day*, op 5 juni, zijn sterfdag.
- 3) De *dominomus* is de huismus die in Leeuwarden werd doodgeschoten, omdat hij voortijdig dominostenen in beweging zette bij het televisieprogramma *Domino Day*.
- 4) De *McFlurry-egel* kon niet meer loskomen met zijn kop uit een bakje met McFlurryijs. Hij liep het water in en verdrinkte. Naar aanleiding van dergelijke gevallen heeft McDonalds de maten van de ijsbakjes aangepast.
- 5) De *gulzige aalscholver* is een aalscholver die bij Barendrecht stikte, omdat hij een te grote snoekbaars wilde verorberen.
- 6) De *onthoofde kanarie van Kollumerzwaag* betreft een kanarie die in zijn afgesloten kooi werd aangetroffen zonder kop. Het mysterie werd nooit opgehelderd; de vogel is in de Rotterdamse collectie opgenomen.

Bronnen

Honing, J. (2011) 'Pleister' voor de traumahelicopter. Website www.janhoning.nl, 13 oktober 2011

Keulemans, M. (2011) Traumameeuw rust nu bij dominomus en necro-eend. De Volkskrant, 20 oktober 2011.

Moeliker, K. (2009) De eendenman. Nieuw Amsterdam Uitgevers.

Moeliker, K. (2011) Traumameeuw opgenomen in collectie. Website www.hetnatuurhistorisch.nl, 19 oktober 2011.

Moeliker, K. (2011) Traumameeuw. NRC Handelsblad (rubriek Beest), 19 oktober 2011.

Runhaar, H. (2011) Hilversumse traumameeuw naar museum. De Gooi- en Eemlander, 21 oktober 2011.

Vogelherkenningscursus volwassenen 16+

Dinsdagavond 6 maart start de vogelherkenningscursus van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken voor volwassenen (16+).

Op 6 dinsdagavonden (6 – 13 – 20 – 27 maart en 3 - 10 april) van 20.00 tot 22.15 uur vertellen we u, met gebruik van beamerpresentaties, over vogels die in dit jaargetij in onze omgeving voorkomen. De cursus wordt gehouden in de Infoschuur van het Goois Natuur Reservaat aan de Naarderweg 103A te Hilversum (bij de natuurbrug tussen Hilversum en Bussum).

Naast de zes theorieavonden gaan we ook vier keer op excursie in diverse natuurgebieden om onze opgedane kennis in de praktijk te brengen.

De excursies zijn 's morgens vanaf 8.00 uur: op zondag 18 maart, zaterdag 24 maart, zondag 1 april en zaterdag 7 april.

De kosten voor deze cursus zijn:

€ 35,- voor leden van de Vogelwerkgroep, € 40,- voor niet leden (consumpties inbegrepen tijdens de cursusavonden).

De vogelherkenningscursus is erg populair en vrij snel volgeboekt; we houden daarom een wachtlijst aan. Mensen die niet voor de cursus in aanmerking komen staan daar automatisch op en worden voor de eerstvolgende cursus uitgenodigd.

Onze Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken houdt twee vogelherkenningscursussen. Een in het voorjaar en een in het najaar. Mensen die naar een van de cursussen komen hebben voorrang bij de eerstvolgende cursus. U krijgt dus altijd de kans om een voor- en een najaarscursus te volgen.

Daarna komen deze mensen de eerste drie jaar niet meer in aanmerking voor de cursus; dit om te voorkomen dat steeds dezelfde mensen naar de cursus komen. Zo is er een goede doorstroming van nieuwe cursisten, want de ervaring leert ons dat velen steeds weer terug wil komen.

Ná drie jaar wachttijd is kunt u zich weer aanmelden, dus ook 'oud-leden' die ooit de cursus gevolgd hebben zijn dan weer van harte welkom.

Ijsvogel

Foto: Conny Leijdekker

[Aanmelden bij: cursussen@vwggooi.nl](mailto:cursussen@vwggooi.nl) of tel.: 035-6936093

Excursie naar Bargerveen

Onder leiding van Dick Jonkers bezochten we het Bargerveen. Het gebied bestaat vnl. uit hoogveen. Het Bargerveen is het grootste restant van het Boertangermoeras, dat ooit in grote delen van Oost-Drenthe, Oost-Groningen en Duitsland ongeveer 300.000 ha besloeg. 160.000 ha hoogveen lag daarvan in Nederland. Als veenmoeras was het eeuwenlang een natuurlijke verdedigingslinie.

In de 19^e eeuw verviel de militaire functie. Tussen 1850 en 1900 is het veencomplex vrij systematisch ontsloten en werden kanalen en wijken gegraven, zowel voor de afvoer van water als voor turf (het bruine goud). Later werd de onderste veenlaag vermengd met zand en in gebruik genomen voor de landbouw. Dit laatste gebeurde niet in het Bargerveen en zo is dit unieke natuurgebied ontstaan.

Coby Hoogeboom & Betty Vos

Om 5.00 uur verzamelden we bij Bussum-Zuid en met vier auto's gingen we op pad. Dicks uitleg over de route was kort en duidelijk: De A1 op, dan de A28 en de A37, die volgen tot Emmen, richting Klazinaveen aanhouden, vervolgens Weiteveen, bij de kroeg links en dan kom je er vanzelf. Zo simpel was het! Bij aankomst op de parkeerplaats werden we meteen welkom geheten door mevrouw fazant, gezeten bovenop de slagboom. Haar man liep enkele meters verderop. Eenmaal uit de auto kregen we een waar welkomstconcert aan vogelgeluiden. Het was nog goed fris zo vroeg in de ochtend, maar met het zonnetje erbij werd het steeds warmer.

Al gauw arriveerden de andere auto's, samen met Erik Hans, die uit Wezep moest komen. Voor we van start gingen hield Dick een inleidend gesprekje over het gebied.

Al tijdens de uitleg zongen mezen, tjiftjaffen, vinken, zwartkoppen om het hardst, maar erg afgeleid werden we door de zang van een spotvogel, die zich ook nog lange tijd liet bewonderen boven in een boompje.

De wandeling voerde over dijkjes, tussen moerasachtige gebieden met veel plassen, vennetjes, begroeiing met riet en hier en daar struiken of een boompje. Er vloog van alles heen en weer, rietzangers, rietgorzen, de blauwborst werd gespot, boompiepers, graspiepers, grasmus en putter. De sprinkhaanzanger liet zijn naaimachientjesgeluid horen en we zagen roodborsttapuiten. Daar tussendoor vloog af en toe de koekoek zijn rondjes. Enkelen zagen nog even een witgatje .

Opwinding ontstond toen er boven ons lange tijd een wespendif kwam zweven, prachtig door de zon beschenen, zodat de strepen onder goed te zien waren. Een mooie waarneming. Om ons heen vlogen steeds veel boeren-, huis- en oeverzwaluwen. Ook de bruine kiek verscheen nog even. Wat verderop zagen we, in de al door Dick voorspelde veenplas, geoorde futen, met hun in de zon mooi glinsterende goudgele oorveertjes. Iets verder vloog een watersnip op en op de slikrandjes liepen een tureluur en gele kwikstaarten. Tussendoor liet dan weer ergens een tuinfluiter of geelgors zijn liedje horen en iemand zag een appelvink. De grote lijster liet zich goed zien. We kwamen ogen en oren tekort. Wat verderop fladderden weer wat gekraagde roodstaartjes rond een boomstronk. Intussen was het flink warm geworden. De veldleeuweriken gingen de lucht in en er verschenen veel libellen en vlinders, wat weer leuk was voor onze fotograferende insecten- en vlinderliefhebbers.

De fotografen

Foto: Coby Hoogeboom

Terwijl zij druk waren met het fotograferen van wel en niet parende blauwtjes, orchideeën en ander moois, ontdekte Dick toch nog die heel speciale vogel van dit gebied: de grauwe klauwier, wel wat ver weg op een hekje, maar toch! Heel veel libellen vlogen er rond en dat was mooi voor de boomvalk, die eerst rondvliegend en later, zijn naam eer aandoend, zittend in een kale boom zich goed liet zien. Kijkend naar de valk hoorde Karel opeens het geluid van de wielewaal, die kort daarna voor opwinding zorgde, toen hij duidelijk zichtbaar in zijn mooie geelzwarte pak een rondje om ons heen vloog. Onze dag kon toen echt niet meer stuk. Onder een strakblauwe lucht hebben we daarna aan een meterslange picknicktafel onze lunch

genuttigd, terwijl de bosrietzanger zich wel liet horen, maar niet liet zien. Hierna besloten we langzaam vogelend terug te gaan naar ons startpunt. Moe maar voldaan kwamen we bij de auto's terug en blij dat de voor het eind van de middag voorspelde regen was uitgebleven. Met elkaar hebben we ter afsluiting nog iets gedronken bij 'de kroeg op de hoek'. Het was een geweldig geslaagde en gezellige dag in een schitterend natuurgebied. Er zijn maar liefst 77 soorten gespot. Dick en ook de andere vogelkundigen, hartelijk dank voor het mee mogen kijken door jullie 'vergrootten' en het aan ons bijbrengen van de leuke 'weetjes'. We zijn weer een fijne dag rijker.

Oproep tot medewerking aan de Nationale Vogelweek

De strijd om het belang van natuur en landschap met het huidige kabinet vraagt om onze volle aandacht en inzet. Vogels hebben vrijwel ieders belangstelling en kunnen daarom gebruikt worden om aan te geven hoe belangrijk zij samen zijn met de overige flora en fauna voor een leefbaar en beleefbaar Nederland.

Het voorjaar is de tijd om er op te uit trekken en mensen kennis te laten maken met vogels door naar ze te kijken, er naar te luisteren en er daardoor van te genieten. Om de publieke bewustwording te stimuleren organiseren Vogelbescherming Nederland en SOVON Vogelonderzoek Nederland van **12 t/m 18 mei de Nationale Vogelweek**. Het doel van deze activiteit is het vergroten van het draagvlak voor en betrokkenheid bij natuur in het bijzonder voor bescherming van vogels en hun leefgebieden. Zij hopen dit te realiseren door samen met vogelwerkgroepen, terreinbeheerders, NME-centra, etc. vogel(kijk)activiteiten op touw te zetten. Hiervoor doen zij ook een beroep op onze Vogelwerkgroep.

SOVON en Vogelbescherming geven zelf het goede voorbeeld door het organiseren van enkele evenementen en enkele tientallen excursies. Zij dragen zorg voor persberichten en andere communicatiemiddelen. Alle door hen en anderen opgezette activiteiten worden vermeld op de speciale website www.vogelweek.nl. Lokale activiteiten en de

daarmee optredende publiciteit kunnen leiden tot meer contacten en leden.

Wat kunnen wij gaan doen? Voorbeelden zijn er te over. Excursies in de eigen woonomgeving door de bebouwing van stad en dorp, (stad)park of begraafplaats. Daarbuiten door andere leefgebieden. Een vogelspeurtocht voor kinderen. Vogels kijken met een aantal telescopen. Al dan niet een lezing vooraf in een clubgebouw of buurthuis. Zo zijn er nog wel meer mogelijkheden te bedenken door inventieve leden.

Hierbij vragen wij onze leden iets te organiseren. Dat kan alleen of samen met anderen. Ook andere ideeën dan hierboven genoemd zijn welkom. Joke van Velsen en Michel van Vlaanderen hebben zich bereid verklaard om als coördinatoren op te treden. Er is een speciaal e-mailadres bij de Vogelwerkgroep voor alles wat te maken heeft met de Nationale Vogelweek. Daar kan men zich opgeven: vogelweek@vwggooi.nl.

Wie durven deze uitdaging aan?

Van twitch naar twitch... Het nieuwe vogelen

Interview met Pieter Doorn

Helemaal verslingerd aan vogels kijken is Pieter Doorn. Vorig jaar zag hij 323 soorten en dat leverde hem de tweede plaats op in het klassement op www.waarneming.nl. Die notering krijg je niet vanzelf... daar moet je behoorlijk je best voor doen.

Lenny Langerveld

Pieter Doorn bij de Huizerpier

“Vanaf 2005 hebben mijn vrouw Maartje en ik het vogelen ontdekt en de beginnerscursus van de Vogelwerkgroep gedaan. Niet één keer, nee, maar diverse keren. Zoveel plezier hadden we er in. Samen met Maartjes tweelingzus Tonny en haar man Wil. Het liefst wilden we de cursus nog een keer doen, maar dat mocht niet want er stonden teveel mensen op de wachtlijst. Eigenlijk wist ik weinig, toen ik met vogelen begon. Ik kende een vink en een roodborst, maar van een groenling of een keep had ik nog nooit gehoord.”

“Nu ben ik behoorlijk fanatiek, ja. Dat zit in me. Ik was op mijn werk ook altijd fanatiek. Als ik ga vogelen, dan wil ik er ook goed in worden. Beter en nog beter... Vorig jaar is het bedrijf waar ik werkte failliet gegaan, waardoor ik extra tijd heb om te vogelen. Het geeft me afleiding. Die twitches, dat vind ik écht kicken. Een twitch is dat je naar een vogel op zoek gaat, die door een ander is ontdekt. Vogelaars zetten hun waarneming op www.waarneming.nl, en ik heb een ‘alert’ op mijn mobieltje, dus ik krijg een piep als er iets speciaals gezien is. Ik maak natuurlijk ook mee, dat ik te laat ben of een melding toch niet kan vinden. Voor een zwarte zeekoet zijn we twee keer naar de Brouwersdam gereden, beide keren hebben we ‘m niet gevonden. Wij gaven

het om half twaalf op en om twaalf uur wordt hij weer gemeld. Dan heb je ‘m dus net gemist en ja, dat is natuurlijk wel hartstikke jammer. Dus is er een derde keer gekomen en toen hadden we hem wel. In 2010 eindigde ik met 304 waarnemingen, dat was eigenlijk helemaal geen gekke score, maar daar wilde ik in 2011 natuurlijk wel overheen en dat is gelukt. In 2011 eindigde ik met 323 waarnemingen op de tweede plaats, achter Alwin Borhem die er 330 had. We overlappen elkaar, maar niet helemaal. Hij heeft bijvoorbeeld vale gieren gezien, maar ik niet. Ik wist dat ze er waren, ben er heen gereden en ben toen een roodmus gaan zoeken en was daardoor net te laat voor de vale gieren. Ja, dat was beslist balen en dat noemen ze een dip. Om zo’n hoge score te krijgen, kom je in allerlei gebieden. Die gebieden kies ik uit aan de hand van waarneming.nl en dutchbirding.nl. Natuurlijk is het echt geen kwestie van afvinken en weer doorrennen. We staan zo een uur van een vogel te genieten.”

“Meestal gaat het zo: Op woensdag of in het weekend gaan we op pad. Dan checken we wat er in het hele land gemeld is. Hé, de dwerggans is gezien en die heb ik nog niet op mijn jaarlijst. Waar is die waarneming gedaan? Het Oudeland van Strijen, bij Dordrecht. Dan pak ik de excursieplanner erbij, die staat ook op waarneming.nl. Ik zoek het Oudeland van Strijen op en kijk wat er in een straal van tien kilometer te zien is. Dan heb ik een hele rits waarnemingen in die buurt en dan gaan we dat gebiedje dus uitpluizen. Je gaat voor één of twee wenssoorten - je doelsoorten - de deur uit, maar je pakt tegelijk het hele gebied mee. We hebben een vast clubje, in principe gaan Maartjes zus Tonny, Wil en Conny Leydekker ook mee. Soms ook andere vrienden of kennissen. Het was 3 september en we gingen met zijn vieren (Maartje, Tonny, Wil en ik) naar de Maasvlakte, een leuk vogelgebied. Toen we daar net aankwamen kreeg ik een

piep van een speciale soort. Op de Veluwe zat een kleine trap. Even overleggen met elkaar en de auto in en meteen naar de Veluwe gereden. En daar hebben we hem heel mooi gezien. Hij was om tien uur ontdekt en 's middags om 15.45 uur opgevlogen en niet meer terug gevonden. De laatste keer dat een kleine trap is gezien in Nederland is 1997, vandaar dat er bijna 200 waarnemingen gemeld zijn op waarneming.nl.”

“Ik heb zelf ook soorten ontdekt, zoals een zwarte ibis, roodhalsgans, kraanvogel, rosse franjepoot en ik heb diverse soorten weer herontdekt, zoals de vijfhonderdste soort die in Nederland is gezien, de noordse waterlijster, die vorig jaar opeens op Vlieland opdook. Wij konden er niet heen in het weekend en zijn toen op maandag alsnog gaan kijken. We vonden het beest en hebben dit gemeld bij waarneming.nl en toen kwam de piep door op de boot bij de vogelaars die op weg waren naar Vlieland. Daar ging vervolgens een gejuich op, omdat ze wisten dat de vogel er nog was. Dat is toch geweldig?

Bij ons in het Gooi is Hans van Oosterhout degene die veel van de speciale soorten heeft ontdekt. Mijn vrouw Maartje heeft 23 april 2010 op de natuurbrug een baardgrasmus ontdekt en dat was super zeldzaam zeker, omdat hij ook zong.”

“De groep die vogels twitcht kan behoorlijk groot zijn. Zeker als een vogel écht voor de eerste keer in Nederland gezien wordt.

Kijken naar de langstaartklauwier (Pieter Doorn)

Zoals die keer dat er een langstaartklauwier gezien was, dan sta je rijen dik, misschien wel met een paar honderd man. Ik leg gemakkelijk contact en ik deel graag mijn kennis met mensen, dus zo langzamerhand hebben we een lijst met veel telefoonnummers en soms is dat verdraaid handig, dan kun je een melding even checken en zeker weten dat je niet op pad gaat voor een onbetrouwbare waarneming. Of je

vraagt iemand die de weg kent, om jou even naar de goede plek te loodsen. Het is eigenlijk één grote familie.”

“Aan het begin van het jaar spreken we alle vier een wenssoort uit. Mijn wenssoort was in 2011 de kuifkoekoek. Laatst waren Maartje, Tonny, Conny en ik om 6.00 uur vertrokken richting Zeeland, omdat er een kleinste strandloper was gezien. Een nieuwe soort voor Nederland. Toen dit niet bleek te kloppen hebben we er een dagje Zeeland van gemaakt. Op de terugweg kwam er een melding binnen: de kuifkoekoek...in Groningen. We hebben Tonny en Conny thuis gebracht, getankt en zijn naar Groningen gereden. Onderweg heb ik Alwin Lubeck gebeld die in Groningen woont, om de melding te checken. Dat bleek in orde te zijn. Alwin had geen vervoer en vroeg of hij mee kon rijden met ons. We hebben Alwin opgehaald in Groningen en zijn doorgereden tot voorbij Winschoten. De vogelaars die er nog waren hadden 'm zien vliegen, maar nu was hij spoorloos. Tot het donker werd hebben we gezocht, daarna heb ik Alwin weer thuisgebracht. Om 1.00 uur 's nachts tuimelde ik mijn bed in en de volgende morgen om kwart over zeven belt Alwin: ‘We hebben de kuifkoekoek’. Dus hupsakee, wij weer de auto in en naar Groningen en yes...toen hebben we 'm gezien. Dat weekend hadden we dus veel kilometers gemaakt, maar daar denk je niet aan als er weer een melding binnenkomt. We kunnen binnen een kwartier onderweg zijn. Maartje smeert boterhammen, de vogelboeken liggen standaard in de auto. Onderweg zoekt Maartje de vogels op waar we naar onderweg zijn en leest ze de kenmerken voor of laat het geluidje van de vogel horen.”

“2011 was een uitzonderlijk jaar. Het idee dat je in Nederland een scharrelaar, vale gieren of een roodmus kan zien, had ik aan het begin van het jaar nooit verwacht. Maar Ze zijn hier allemaal geweest. Helaas heb ik de vale gieren en de scharrelaar niet gezien, maar wel de Daurische klauwier van Texel (ontdekt door Frank Derriks uit het Gooi), de Aziatische roodborsttapuit, een draaihals, een vorkstaartmeeuw.

Ook van de 'gewone' vogelsoorten kan ik genieten en daar gaat het toch om.”

Zorgen over de vogeleilandjes bij de Huizerpier

De pier van Huizen is zeer geliefd voor vogelexcursies. Naast de pier liggen vijf kleine eilanden. Bij deze eilandjes en het omliggende water zijn veel vogels te zien. Helaas is de ontwikkeling van de eilanden zorgwekkend. Zij raken steeds meer begroeid en worden daardoor steeds minder aantrekkelijk voor vogels. Het beheer is niet goed geregeld. De eilanden zijn een aantal jaren geleden gerealiseerd in overleg met Staatsbosbeheer. Zij vormden de compensatie voor de uitbreiding van de haven van Huizen door de gemeente Huizen. Na realisatie zouden het beheer en het onderhoud aan Staatsbosbeheer worden overgedragen. Dat is echter nog niet goed uitgewerkt. Op initiatief van Jelle Harder heeft de Vogelwerkgroep in brieven aan Staatsbosbeheer en B&W van de gemeente Huizen aandacht gevraagd voor deze situatie.

Rien Rense

Huidige situatie

Het (ondiepe) water vormt voor veel watervogels een prima leefgebied om er voedsel te zoeken en er te rusten. Toch worden de eilanden niet als broedlocatie gebruikt door de vogels voor wie zij bedoeld waren: de zogenaamde kale grondbroeders, zoals sterns en plevieren. De ecologische potenties worden helaas niet ten volle benut.

Bij vogelaars is de plek geliefd. Vogels kunnen worden waargenomen vanaf de 'vogelboulevard' -de Huizerpier- met prachtig zicht op de eilanden en het omringende water. Het is een prima plaats om naar vogels te gaan kijken. De recreatieve kwaliteiten van de eilanden zijn dan ook van betekenis, maar zullen in waarde toenemen als de eilanden optimaal worden ingericht en beheerd.

Inrichting

De inrichting van deze speciaal voor vogels aangelegde broedeilanden laat te wensen over. Het grootste zuidelijk gelegen eiland kalft af door golfslag en wordt kleiner. Het aanbrengen van een oeverbescherming aan de westzijde is dringend noodzakelijk.

Een ander probleem vormt de toplaag van de eilanden. Deze bestaat uit zwarte voedselrijke grond en niet uit voedselarm zand, waardoor er een ruige en hoge begroeiing is ontstaan. Die maakt het onmogelijk om de eilandjes effectief en optimaal laten functioneren voor specifieke broeders van kale grond, zoals sterns, meeuwen en steltlopers, waaronder kluut en kleine plevier.

Beheer en onderhoud

De functie als vogelbroedgebied is, naast een

adequate inrichting, ook afhankelijk van bescherming met toezicht en handhaving en beheersmaatregelen. Het is noodzakelijk om jaarlijks in de winterperiode de begroeiing (waaronder boomopslag) te verwijderen en de grond kaal te maken. Het beheer en het onderhoud is niet afdoende geregeld tussen de gemeente Huizen en Staatsbosbeheer. Beiden wijzen al jaren naar elkaar.

Het gevolg van deze patstelling is dat de vogelbroedeilanden niet optimaal zijn ingericht en evenmin zo goed mogelijk worden onderhouden. Dat gaat ten koste van het broedgebied van de vogels. Ook druist deze handelwijze in tegen de in het verleden gemaakte afspraken. Maatschappelijk is het onacceptabel dat deze situatie nog veel langer voortduurt. De bestuurlijke betrouwbaarheid is in het geding. Het bestuur van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken heeft daarom in brieven aan Staatsbosbeheer en de gemeente Huizen gevraagd om spoedig met elkaar definitieve afspraken te maken over acceptatie van het beheer en onderhoud door Staatsbosbeheer en over verbetering van de inrichting van de vogelbroedeilanden. De indruk is dat de gemeente Huizen in enige mate schatplichtig is aan Staatsbosbeheer door het niet optimale inrichtingsniveau bij oplevering van de eilanden. Een oplossingsrichting kan zijn dat de gemeente Huizen een financiële bijdrage ter beschikking stelt om de inrichting te verbeteren. De vogels, de vogelaars en vele andere natuurgenieters zullen hen dankbaar zijn als inrichting en beheer afdoende geregeld zijn.

Lezerspost

1. Het waterkipje

Met de verkiezing van het waterhoentje als vogel van het jaar, waarover bij de vragen meer, ben ik bijzonder blij. Ik had er jaren geleden al eens om gevraagd.

Het waterhoentje, dat ik nog altijd -dank zij mijn jeugd- 'waterkipje' blij noemen en waarvan ik me, als circa tienjarige, de vondst van een nest met van die hele grote eieren, nog alles kan herinneren is sindsdien toch wel mijn lievelingsvogel gebleven. Waar zijn de waterhoentjes gebleven? In de Eemnesser grachtjes waar jarenlang minimaal twee paartjes leefden, zie ik ze niet meer. Evenmin in de vijver bij de Gooiergracht tussen Laren en Eemnes.

Verder heb ik een heleboel vragen waarop ik geen enkel antwoord weet.

Gerrit Jaspers

Bij de vragen is cursief het antwoord vermeld van de redactie

- Gaan de aantallen achteruit? Voor ons onderzoekgebied weten we dat nog niet. *De index voor het waterhoen van SOVON in het Meetnet Broedvogels vertoont vanaf 1985 geregeld pieken en dalen.*
- Betekent de benoeming tot 'Vogel van het jaar 2012' ook een inventarisatie van de soort? *Bij de Vogel van het jaar wordt geprobeerd met behulp van waarnemingen uit de broedtijd ook een schatting te geven van het aantal broedparen.*
- Kan het zijn dat de enorme aantallen wilde en soepeenden in Eemnes schuldig zijn aan het verdwijnen? *Er is geen aanleiding om te veronderstellen dat het grote aantal eenden debet is aan de veronderstelde verdwijning van het waterhoen in Eemnes.*
- Waar komen al die eenden vandaan? Ik zie soms een paar 'pijlen' in de grachtjes, maar die verdwijnen binnen de kortste keren. *Het is moeilijk na te gaan waar al die eenden vandaan komen. Tussen de eenden zijn allerlei exemplaren met diverse kleuren en zogenaemde kwakertjes. Veel zijn er gedomesticeerd, onder andere als*

gevolg van voortdurend voeren door mensen.

- Wie of wat is daaraan schuldig? *Voor een deel zal het verdwijnen van jonge eenden (pijlen) het gevolg zijn van ratten en in diepere en bredere wateren mogelijk ook veroorzaakt zijn door snoeken en blauwe reigers.*
- Mijn buurman geeft broedende eksters achter onze huizen de schuld van veel vogelverdwijningen. Ik heb daar nooit iets van gemerkt, maar twijfel toch wel, nu ook in mijn tuin de merels op een na zijn verdwenen. De winterkoning en heggemus zijn foetsie; eksters en kauwen eten het grootste deel van het voer op. Alleen de mussen, acht in getal, zijn er nog. *Het is opvallend dat de verdwijning wordt toegeschreven aan de hiervoor genoemde grote vogelsoorten die ook wel jonge vogels op hun menu hebben staan. Over de invloed van dag en nacht rondstruinende katten wordt veel minder ophef gemaakt.*
- Hoe kan het dat de roodborst, jarenlang zowel zomer als winter in mijn tuin, nu alleen zich maar zo eens in de week even laat zien? Het is toch zo'n plaatstrouwe vogel? *Misschien heeft de roodborst andere aantrekkelijke plekken ontdekt.*

2. Vliegen kost energie

Graag wil ik een opmerking plaatsen n.a.v. vogelaar Peter Jansen, die in de laatste Korhaan vertelt over zijn favoriete vogelplek: De Naarder Eng. Hij heeft het erover dat hij daar graag komt terwijl hij zijn hond uitlaat. De hond is geen belemmering voor het bekijken vogels, integendeel zelfs, Jansen zegt dat door de (vast en zeker loslopende) hond vogels soms geschrokken opvliegen en dat is nou net een mazzeltje voor de vogelaar, want zo ziet hij vogels die anders verscholen waren gebleven! Erg vogelvriendelijk is deze manier van vogelen niet. Vliegen, en vooral snel en geschrokken opvliegen, kost een vogel heel veel energie. Vooral straks als het koud en winter wordt, telt elke gram en kan teveel verlies aan energie fataal zijn voor het diertje.

Deze wetenschap komt van bioloog en onderzoeker Serge Daan die onderzoek gedaan heeft naar de energiebalans van torenvalken. Vogelbescherming geeft in haar voorlichting duidelijk aan dat er bijvoorbeeld op en rond de voederplek van vogels rust moet heersen, omdat elke keer dat ze schrikken en opvliegen de beesten veel energie verbruiken. Gezegd moet ook worden, dat de hond van Peter Jansen niet de enige is die voor vogels de rust verstoort in de Naarder Eng, het lijkt daar wel dé uitlaatplek voor honden in Huizen. Ik, als veldwerker van de Werkgroep Roofvogels Nederland, loop vanaf februari tot augustus in dit gebied om de nesten van havik en buizerd te inventariseren en kom in die periode ontelbare, loslopende honden tegen die niet zelden de paden verlaten en dwars door alles en iedereen heen rennen. Iedere keer kost dat, als eerder aangegeven, massa's energie die de vogel juist goed gebruiken kan om te overleven.

Het zou toch echt beter zijn wanneer Jansen zonder hond gaat genieten van de vogels en de natuur in de Naarder Eng, ook kan hij de hond aangelijnd meenemen. Vogelen vraagt tijd en geduld, ook zonder hond die ze van plekjes jaagt zijn er talloze vogels te bewonderen als je stilletjes bij

een perceel stil houdt en wacht op wat er komen gaat.

Heleen Goote

Reactie van de redactie

Zoals de schrijfster al aangeeft kost vliegen energie. Het onderzoek van Serge Daan dat zij aanhaalt heeft geen betrekking op verstoring door opschrikken. Het gaat over de kwantificering bij torenvalken van het dagelijkse en jaarlijkse energieverbruik, ook van ouders die voor hun jongen zorgen. Op de Naarder Eng zijn loslopende honden toegestaan, maar het is ook weer niet zo dat de honden overal kunnen doordringen. Door het huidige gebruik zal er al een zoneringsgewenning zijn opgetreden bij de daar voorkomende soorten. Zij houden afstand van de gebruikers van het gebied en hun loslopende huisdieren. In 'Vogels en recreatie. Handvat ter voorkoming van verstoring' geeft Vogelbescherming aan dat een gemiddeld maximum van 20 m voor de soortgroep zangvogels, de verstoringsafstand relatief klein is. Het is aan de beheerders van de Naarder Eng om te bepalen of een hondenaanlijngedogte is.

Wat zien ik ?

Humes bladkoning

Afgelopen zondag op initiatief van mijn zoon mee met de Vogelwacht Utrecht naar de Zuidpier in IJmuiden. Tsjá... als je in IJmuiden zit, zit je ook bijna in Katwijk. Was daar nou niet net een Humes bladkoning waargenomen? Dus stonden we een uurtje later met zo'n vijftien man/vrouw in een dennenbosje van niks ergens in Katwijk aan Zee.

Toen de kijkers scherp waren gesteld toonde zich een vreemd snoeshaantje, een witkoppig zangertje, een 'afwijkende' tjiftjaf (volgens de kenners). Na een uurtje wachten, om klokslag vier uur, kwam de 'Humes' met het kenmerkende dubbele roepje ons bosje opzoeken en gunde het ons een heel korte blik op z'n mooie verenpakje in de laatste lage zonnestralen.

Juun de Boer

Foto: 'afwijkende' tjiftjaf (Juun de Boer)

Gegevens over de broedpopulatie van de huiszwaluw in 2011 in het Gooi en omstreken

Ieder jaar opnieuw begint in de loop van het broedseizoen de spanning zich bij mij op te bouwen. Hoe zullen de huiszwaluwen het er nu weer vanaf brengen? Vanaf september sijn de gegevens binnen. Wanneer de huiszwaluwen alweer in hun winterkwartieren zijn gearriveerd worden nog steeds gegevens opgestuurd. In december was het zover en kon eindelijk de balans worden opgemaakt. Er was opluchting toen bleek dat het totale aantal broedparen met bijna 150 paren was toegenomen.

Dick A. Jonkers

Hoewel de huiszwaluw zich al geruime tijd als een duikelaartje gedraagt door de voortdurende schommelingen mogen we nog steeds in onze sas zijn met de aantallen nesten in het gebied tussen Vecht en Eem. Er was dit jaar weer een opwaartse beweging, die leidde tot ruim 1300 broedparen. Ook in de Zaanstreek was men tevreden. De coördinator meldde in zijn verslag, dat er een ongekend aantal bezette nesten -totaal 396- was aangetroffen. Sinds 2005 was de stand daar meer dan verdubbeld en de toename vergeleken met 2010 was 17 % (Roos 2011). Leggen we daar onze gegevens van 2005 (Jonkers 2005) naast, dan is er een verschil van slechts enkele paren in het voordeel van 2011. De toename in ons onderzoeksgebied bedroeg t.o.v. vorig jaar bijna 13%. In 2011 zijn 1322 broedparen vastgesteld (figuur 1).

Vechtplassengebied

Het aantal nesten in het waterrijke Vechtplassengebied was nagenoeg gelijk aan dat van 2010. De situatie van het noorden naar het zuiden van het gebied was echter nogal verschillend. Vooral in Muiden/Muiderberg was er een aanzienlijke toename t.o.v. vorig jaar en ook in Weesp en Nigtevecht steeg het aantal. Nederhorst den Berg moest genoegen nemen met een daling en dat gold ook voor Ankeveen, 's-Graveland en Kortenhoef. In Loosdrecht was er afname van 90 naar 77 paar. Voor Loenen a/d Vecht was er een uitbreiding door de ontdekking van een aantal nieuwe nestelplaatsen.

Het Gooi

Laren is in de hele monitoringsreeks vanaf 1973 nog steeds de enige Gooise gemeente, waarin nog nooit broedende huiszwaluwen zijn aangetroffen. In het Gooi huisden nu 186

broedparen. Een vergelijking met het vorige jaar maken is moeilijk, omdat het telgebied Hollandsche Rading toen niet is bekeken.

Gemeente	Broedparen	
	2011	2010
Muiden/Muiderberg	316	264
Weesp	117	103
Nigtevecht	36	22
Nederhorst den Berg	83	104
Vreeland	27	27
Loenen a/d Vecht	51	34
Nieuwersluis	5	4
Ankeveen	20	32
's-Graveland	35	37
Kortenhoef	43	46
Loosdrecht	77	90
Hollandsche Rading	30	?
Hilversum	16	18
Naarden	65	9
Huizen	43	56
Blaricum	14	3
Eemnes	209	154
Eembrugge	43	40
Eemdijk	92	63
Totaal	1322	1175

Figuur 1. Aantal broedparen per gemeente in 2011.

Van de overige telgebieden waren er drie waarin de aantallen achteruit gingen. Opnieuw moesten zij allemaal een veer laten. In Huizen en Naarden was dat nu voor het derde jaar het geval. Deze ontwikkelingen voorspellen niet veel goeds. Alleen de bebouwing in het dorp Blaricum wist zich aan deze neerwaartse spiraal te onttrekken. Voor het eerst sinds jaren kwam hieruit voor de huiszwaluw een positief geluid. Veertien broedparen is nog steeds niet veel, maar altijd nog beter dan de drie paren in 2010 en de zeven paren in 2009.

Eemland

In alle drie telgebieden was sprake van een positieve trend en het totale aantal vastgestelde broedparen kwam uit op 344. Dit is ruim 30% meer dan in 2010. Wanneer we kijken naar de afzonderlijke kolonies waren er nogal wat verschillen. De vroegere grote kolonie in De Kampen bij Blaricum zakte weg naar 38 nesten. In de afgelopen drie jaar lag het aantal tussen 54 en 61 broedparen. Van de kleine kolonies in Eemnes namen de aantallen licht toe. Het aantal paren van de twee kolonies in Eembrugge was gelijk aan dat van 2009. De grootste stijger was Eemdijk. Hier steeg het aantal in een van de kolonies met ruim 50%.

Problemen

De maand april was zeer droog, mei was vrij warm en droog, maar juni was gemiddeld nat (KNMI 2011). Mogelijk heeft droogte toch hier en daar geleid tot problemen bij de nestbouw of tot van de bouwplekken vallende nesten. Van dertien nesten is gemeld dat zij mogelijk door droogte van de bouwplaats zijn gevallen; bij tien was er sprake van dat zij - door wat voor oorzaak dan ook- kapot waren gegaan. In Naarden verdwenen nestelplaatsen door schilderwerkzaamheden. Kennelijk zijn de huiszwaluwen toen op zoek gegaan naar alternatieven en vonden die aan leegstaande woningen.

Kunstnesten

Hierover valt deze keer weinig te melden. In Eembrugge, waar de eigenaar onder de daklijsten van een schuur vele tientallen nesten had aangebracht, waren er 35 bezet door huiszwaluwen. Enkele andere op die locatie bevatten huismussen, die deze hadden gekraakt. Eén paar huiszwaluwen had kans gezien een natuurlijk nest te bouwen tussen de kunstnesten. Op een andere plek waren er vier van de tien kunstnesten bewoond. Begin september maakte Gert Bieshaar tientallen kunstnesten schoon van de kolonie aan de Nieuwe Maatsweg in de Eempolders. Hij constateerde dat in diverse nesten grote dode jongen waren achtergebleven. Het is een verschijnsel dat wel meer is geconstateerd. De trekdrang van de ouders is op een bepaald moment groter dan de verzorgingsdrift en de jongen worden in de steek gelaten. In verscheidene nesten huisden bloedluizen en vliegen.

Zwaluwtilen

De eind april 2010 geplaatste zwaluwtil bij het surfstrand dicht bij de Zomerkade in Huizen (Olijhoek & Senteur 2010) was ook dit jaar nog steeds onbewoond.

Bouw van de zwaluwtil bij Huizen

Foto: Peter Jan Senteur

In Biddinghuizen (Flevoland) wordt al jaren achtereen gebroed aan een dergelijke til (eigen waarneming) en ook elders uit het land zijn gevallen bekend van bewoonde zwaluwtilen. De Huizense til is bedoeld als vervanging voor de door bewoners van de Zomerkade ongewenste nesten. In 2010 zagen drie paren nog kans om hun nesten tegen de appartementen te bouwen; in 2011 waren dit er zes (gegevens van Anco Driessen en Walter Langendorf). In de directe omgeving broeden dus nog steeds huiszwaluwen, die om een of andere reden geen gebruik wensden te maken van de aangeboden nestgelegenheid. De onderdelen van de tweede zwaluwtil liggen klaar; deze til zal februari 2012 geplaatst worden op de punt van het schiereiland achter restaurant De Kalkovens. Deze eetgelegenheid was de plek waar enkele jaren geleden nog werd genesteld onder de overstekken. Voor de derde til is het vergunningencircuit voor de bouw en plaatsing doorlopen. De gemeente Huizen was bereid hiervoor het bestemmingsplan te wijzigen. Deze winter wordt die til -net als de vorige- in eigen beheer gebouwd en krijgt in het voorjaar van 2012 een plek. Die bevindt zich op het terrein van de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Huizen.

Koloniegrootte

Er zijn 249 locaties aangetroffen waar huiszwaluwen nestelden. Op 107 daarvan was één nest aanwezig, een aantal dat iets hoger is dan dat van 2010. Toen waren dit er 99. Het aantal kolonies van 2-5 nesten steeg licht van

98 in 2010 naar 101 in dit verslagjaar. De groep met 6-10 nesten breidde zich uit van 21 naar 33 kolonies. De categorie van 11 - 25 nesten nam opnieuw af. Waren er in 2010 nog 18, nu was het aantal afgenomen naar 13 (2010-18). Bij de kolonies met 26 - 50 nesten kwam er één bij. De kolonie in Eembrugge die nu 36 nesten bevatte (21-34) handhaafde zich in deze categorie. De tweede was die van De Kampen in Blaricum. Hier bevonden zich nu 38 nesten, een achteruitgang van 62% t.o.v. 2010, toen er nog 61 aanwezig waren. Er waren in 2011 nog vier kolonies met meer dan vijftig nesten.

De ranglijst wordt aangevoerd door de grote kolonie aan de Noordpolderweg in de Noordpolder beosten Muiden, waar aan een boerderij 128 huiszwaluwen een nestelplaats hadden gevonden. De tweede plaats met 82 broedparen werd gedeeld. Die was voor de buurman en de jaarlijks grote kolonie in de Maatpolder (Eemnes). Langzaam maar zeker nemen de aantallen af in de laatstgenoemde kolonie. De laatste in het rijtje is een vestiging in Eemdijk met 68 nesten.

Tellers gevraagd

Er bestaat behoefte aan nieuwe medewerkers voor het huiszwaluwenonderzoek. De meeste

tellers werken al heel lang mee. Door nu al hier en daar assistenten ervaring en gebiedskennis te laten opdoen, kunnen zij wanneer er iemand stopt voor vervanging zorgen. De tijd die het tellen kost is te verwaarlozen. Het gaat om enkele uren op twee data, waarvan een in juni en een in juli. Mensen met belangtelling kunnen zich bij mij opgeven. Zie hiervoor de adressenlijst achterin deze Korhaan. Voor Ankeveen, Kortenhoef en 's-Graveland is met ingang van het telseizoen 2012 al dringend behoefte aan een teller, omdat de huidige is gestopt.

Medewerkers aan het onderzoek

Een onderzoek levert alleen resultaten op wanneer men hiervoor enthousiast is en bereid is hieraan -zeker in het geval van monitoring - zo mogelijk jaren achtereen - mee te werken. Gegevens van kolonietellingen zijn dit jaar geleverd door G. Bieshaar, E. de Bruin, R. van Dijk, A. Driessen, B. Dwars, W. Fokker, D.A. Jonkers, A. F. van Klaveren, N. Klippel, W.L. Langendorf, M. Pieren-Olijhoek, A.M. van der Poel, K. Pranger, W. Schoenman, S. Staps, G. van Steenis, H. van Tol, N. van Tol-Coljee, A. P. Vermeule, M. Voorveld en M. van der Weyden.

Geraadpleegde literatuur

Jonkers, D.A. 2005. De stand van de huiszwaluw in 2005. De Korhaan 39(5): 138-140.

Jonkers, D.A. 2011. Broedpopulatie Huiszwaluw keldert in 2010. De Korhaan 45(1): 21- 23.

Roos, M. 2011. Huiszwaluwenverslag 2011. De Kieft 35(4): 27.

Pieren-Olijhoek, M. & P.J. Senteur 2011. De zwaluwtel en hoe het zover gekomen is. De Korhaan 44 (3): 104-107.

Internet: http://www.knmi.nl/kd/maand_en_seizoenoverzichten/index.html .

Wat zien ik ?

Cetti's zanger in de Biesbosch

Ik heb een groepje beginnende vogelaars onder mijn hoede. Lang van tevoren kozen wij zondag 13 november om op stap te gaan en na veel e-mailverkeer werd het de Biesbosch. Polder Noordwaard had ik in mijn hoofd. De locatie was duidelijk, de weersverwachting uitstekend. Met verschillende auto's gaan de deelnemers vanuit verschillende plaatsen op pad. Ter hoogte van Utrecht gaat de mobiele telefoon: het is mistig in het zuiden. Zien we zo wel vogels? Nee dus. Het waait, het is 5 °C, koud en kil en we zien alleen silhouetten van ganzen, eenden en kraaien. We lopen maar naar de appeltaart als we opeens vogelzang horen. Kort, luid en explosief. Ik weet het meteen van de voorjaarsvakantie naar de Camarque: een Cetti's zanger. Niet één keer deed hij zijn ding maar vele keren. Zo werd de Biesbosch voor mijn beginnende vogelaars -en voor mijzelf natuurlijk- toch nog een succes.

Poul Hulzink

Groene en zwarte specht. Vogels van het jaar 2011

Ook nu, in het winterse kale bos, hoor je van tijd tot tijd een van onze beide grote spechten, want hun geluid draagt ver.

Als typische standvogels zijn ze ook 's winters in hun territorium te vinden. Het zijn goed herkenbare vogels en er was zeker een reden om ze eens onder de loep te nemen als vogel van het jaar. Tenslotte is de groene specht een soort van de Rode Lijst, waar hij is opgenomen in de categorie kwetsbaar. Wat voor rol speelt het Gooi voor het voortbestaan van de groene specht? Hoe staat het er voor met de zwarte specht, die we in alle grotere bosgebieden wel regelmatig op afstand horen kunnen? Deze soort nestelt in het Gooi per saldo in een beperkt aantal. Een jaar of twintig geleden was hij hier nog behoorlijk zeldzaam!!

Henri Wijsman

Waarnemers en methode

Er zijn heel wat waarnemingen binnengekomen, maar beduidend minder dan bijvoorbeeld bij de boomklever in 2009. In de loop van het jaar nam het aantal nog wat af (tabel 1). Dick Jonkers gaf in 1993, toen de groene specht Vogel van het jaar was, een analyse van de waarnemingen die ik alleen

maar kan onderschrijven. Aan het einde van de winter, de periode van paarvorming en territorium afbakenen, gaan ook juist de mensen er goedgemutst op uit. De activiteit van de spechten in maart en april neemt enorm toe, daarna neemt die in mei en juni af en ze vallen minder op (3).

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov
groene specht	6	11	44	28	15	9	7	25	8	34	5
zwarte specht	7	15	74	26	13	5	2	1	4	12	1

Tabel 1. Waarnemingen per maand van zwarte en groene specht in 2011 (gecombineerd van de Vogelwerkgroep en van Waarneming.nl)

Het aantal waarnemingen van de zwarte specht komt in grote lijnen wel overeen met dat van de groene, behalve dat er in maart véél meer en na juli veel minder waarnemingen zijn gedaan. Alles bij elkaar zijn er niet veel minder waarnemingen van de zwarte specht gemeld dan van de groene specht. De opleving in oktober kan verklaard worden door waarnemingen op de trektelpost in het Corversbos en door meer wandelen in het najaar met de mooie herfstkleuren. De waarnemingen waren verspreid over de kern van het Gooi, dus over de diluviale zandgronden. Het is enigszins moeilijk met de aantallen in de broedperiode de aantallen nesten te bepalen. Tegenwoordig hebben we de criteria van het Broedvogel Monitoring Project van SOVON, die bedoeld zijn om inventarisaties te standaardiseren. Hierdoor wordt het mogelijk om resultaten van inventarisaties met elkaar te vergelijken. In een beperkt terrein worden dan bijvoorbeeld om de veertien dagen rondes gelopen.

De waarneming van één groene specht tussen 1 maart en 1 juni is voldoende voor het vaststellen van één territorium. Eén kilometer verderop kan het territorium van de volgende zitten.

We komen dan uit op een aantal van twintig territoria voor de groene specht in het Gooi plus twee territoria in de Vechtstreek. Bij de zwarte specht moeten tussen 15 maart en 20 juni twee waarnemingen verricht worden met een verschil van minimaal tien dagen; de fusieafstand tussen territoria is bij deze soort 600 m.

Nu is lang niet in alle gevallen een bezoek na meer dan tien dagen nog eens herhaald. Hoewel er dus wat haken en ogen aan zitten, geef ik een kaartje van de zekere waarnemingen van de zwarte spechten die op de genoemde afstand zitten van de volgende; het resultaat is veertien territoria. Daar komen er nog enige bij, want waarnemingen van paartjes op De Beek en in 's-Graveland en van waarnemingen in Einde Gooi en het Cronebos

hebben betrekking op terreinen waar voortplanting in 2011 of in 2010 is vastgesteld. In het Spanderswoud werd een paartje gezien op veel meer dan 600 m van het dichtstbijzijnde territorium. Van de vele waarnemingen van zwarte spechten in de broedtijd zal toch wel de helft op een extra territorium slaan. Aldus zou je uitkomen op een getal van tegen de 24 territoria. Ja, of de actie met de groene en de zwarte specht als Vogels van het jaar werkelijk een groot publiek warm heeft gemaakt betwijfel ik wel. Uiteindelijk kwam meer dan een derde van alle waarnemingen van slechts twee waarnemers!

Groene specht

Er zijn in het Gooi al heel wat eerdere tellingen verricht. De groene specht was vogel van het jaar in 1993. De reden daarvoor was dat men in 1992 het idee had dat de aantallen fors aan het teruglopen waren. In 1993 werd er echter een flink aantal vastgesteld (3). In 44 kilometerhokken werden groene spechten gezien; maar om het aantal territoria te bepalen moet je echt die groene specht die in de winter gezien werd bij de pier van Huizen niet meetellen! We kunnen proberen de waarnemingen van toen te herleiden tot 'broedgevallen' en komen dan op ruim dertig territoria. Nu in 2011, als je de bestanden van de Vogelwerkgroep en Waarneming.nl

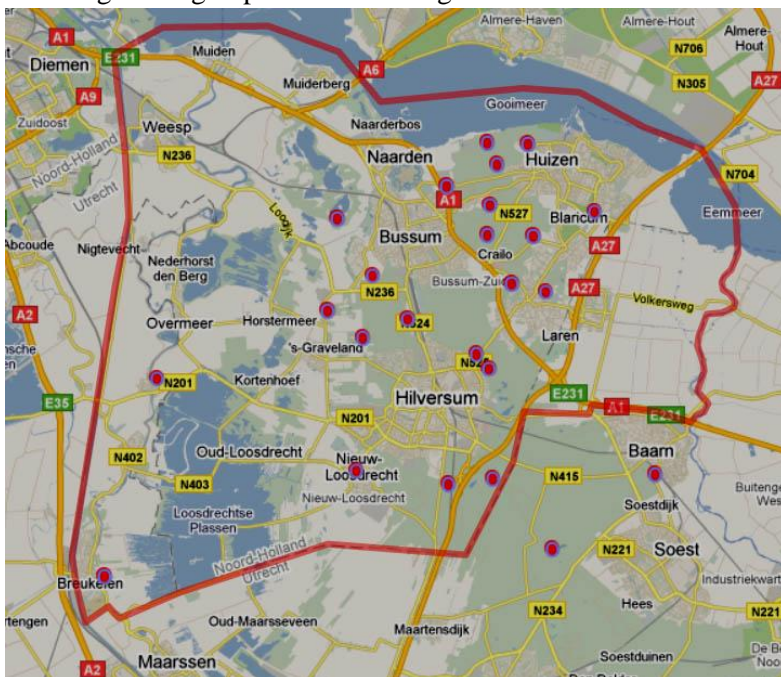
combineert, ging het om 43 kilometerhokken, alsof er niets veranderd is.

Groene specht

Foto: Mark Eising

In 1971 (1) werd de groene specht in het Gooi op 50 paren getaxeerd en in 1987 (4) op 45 (à 50) paren; in 1990 (5) op 45, en door de Vogelwerkgroep in 1993 op zeg 35 (3). In de inventarisatieatlas van de Noord-Hollandse broedvogels van 2010 (6) kwam men op 30 kilometerhokken. Die kun je dus vergelijken met onze waarnemingen voor zover in de broedtijd gedaan; en die besloegen 24 hokken (Figuur 1). Dit alles lijkt wel op een al vele jaren ongeveer constant teruglopend patroon; maar gelukkig is er toch nog steeds een hoge dichtheid in het Gooi.

Figuur 1. Territoria van de groene specht in 2011

In de broedtijd werd de groene specht gehoord in de noordflank (Eukenberg, Oud Naarden, Sint Michael, Flevorama); rond Oud Bussem, Vliegheide, Bikbergen, Craillse Bos; bij de Woensberg (Blaricum); in villatuinen bij Laren, Huizen en Blaricum en bij de Tafelberg en op Larenberg; aan de randen van Zuiderheide en Westerheide; in het Spanderswoud, op landgoederen in 's-Graveland (Schaep en Burgh, Boekesteyn, Schoonoord) en op Cruysbergen; in Laapersbos en Smithuyserbos; en bij het landgoed in Nieuw Loosdrecht.

Vóór de broedtijd waren er daarnaast waarnemingen op Gooilust, bij de kazerne beneden het vliegveld Hilversum; Hoorneboeg en Einde Gooi (waar ze ook wel genesteld hebben).

Daarna nog bij Limitische Heide, Laegieskamp, Naardermeer, Muiden, tuinen in Hilversum, Corversbos en Zonnestraal. Zoals gezegd, het zijn standvogels en buiten de broedtijd ook meestal wel in de nabijheid van hun territorium aan te treffen,

Landelijk is de groene specht eerst terugge- lopen, maar zit nu weer in de lift; in het Gooi is deze vogelsoort in het geheel niet zeldzaam en dat dus al jaren. Een enigszins parkachtig landschap zal ook wel gunstig zijn voor een vogel die zich grotendeels op de grond met mieren voedt. Iedere waarneming telt mee, maar sommige verdienen commentaar. Interessant was de volgende waarneming: de groene specht “zat in het gras langs de weg en spitte een mierennest open om 07.25 uur” (in de berm van de Tafelbergweg, Laren). Er waren namelijk weinig waarnemingen van een specht die rustig op weidemieren aan het foerageren was. 87% van de vogelwerkgroepwaarnemingen was van een roepende vogel. Wel werd dit jaar net als in 1993 vastgesteld dat onze heiden aantrekkelijk zijn voor een groene specht; ze zoeken daar kennelijk mieren.

Een bijzondere waarneming kwam uit Nederhorst den Berg, namelijk uit het kasteelpark. Het was 2 juni, dus net te laat voor het vaststellen van een territorium, maar het zou leuk zijn als de bossen van de Vecht ook bevolkt blijken te zijn door groene spechten. Er zitten immers ook boomklevers. Ook op Gunterstein bij Breukelen werd een groene specht gezien, Dat was op 21 maart. Trouwens, het rapport van 1993 vroeg zich af hoe het stond met Muiden en Muiderberg; welnu, in 2011 werd op 28 juli één exemplaar gehoord in Muiden.

In het Spanderswoud in de broedtijd werd slechts één waarneming gedaan in de broedtijd, gelukkig wel begeleid door drie andere verspreide waarnemingen van Waarneming.nl. Dit terwijl er gelet op het aantal waarnemingen van de zwarte specht wel degelijk mensen waren die door het Spanderswoud fietsten! Opmerkelijk zijn de waarnemingen van groene spechten uit het natte gebied. Dat waren er drie uit het Naardermeer: eind mei (!) bij de vogelkijkhut aan de Bovenste Blik, twee maanden later achter Stadzicht en op 9 augustus bij De Machine.

Zwarte specht

Zekere territoria van de zwarte specht in 2011

De zwarte specht werd pas in 1924 voor het eerst in de regio vastgesteld (in Baarn) en was veertig jaar geleden nog heel zeldzaam; in 1971 (Alleyn et al. 1971) heette het dat er rond Hilversum slechts zeven broedparen zaten en verder ten noorden van Hilversum geen. Zelfs in 1990 (Ruitenbeek et al. 1990) werd deze specht nog beschouwd als een broedvogel die zich alleen ophield ten zuiden van Hilversum. De huidige sterke vestiging aan de noordflank zou dan iets van de laatste 25 jaar zijn. In het meest recente overzicht van broedvogels staat de stand in het Gooi

van zeker, waarschijnlijke en mogelijke broedvogels op respectievelijk drie, acht en zes. Samen zijn dit zeventien bezette kilometerhokken. In 2011 werden er door de Vogelwerkgroep en Waarneming.nl samen tijdens de voor broedgevallen kritische periode in 21 hokken zwarte spechten vastgesteld! Goed, noem ze allemaal 'mogelijk', maar het is toch een eersterangs uitslag, die mooi aansluit bij de wat preciezere berekening van het aantal territoria hierboven (20 zekere broedgevallen plus enige 'mogelijke').

Waar de soort schaars is, zal de verspreiding per kilometerhok vaak samengaan met de territoria; maar waar de soort talrijk is, zoals bij ons in het Spanderswoud, werken de kilometerhokken onderschattend. Overigens trad er wel op wat men een 'waarnemereffect' noemt. Bij de Vogelwerkgroep waren er geen waarnemingen ten zuiden van Hilversum; gelukkig zijn ze daar wel gedaan en die kwamen binnen via Waarneming.nl.

In de broedtijd werd de zwarte specht gesignaleerd aan de noordflank (Oud Naarden, Eukenberg); bij De Beek en rond Bikberger bos, Oud Bussem, Noorderheide, Tafelbergheide; aan de randen van Westerheide en Zuiderheide en bij 't Bluk en bij het Laarder Waschmeer; geregeld in het Spanderswoud en bij de Snip; voorts op landgoederen in 's-Graveland (Bantam, Spanderswoud), op Zonnestraal, Einde Gooi en in het Cronebos. Vóór de broedtijd nog in Hilverbeek, daarna in tuinen in Hilversum, in het Laapersbos en op de Westerheide.

De zwarte specht komt dus in het hele Gooi voor, van Eukenberg tot Bosberg. In 's-Graveland was een bekende plek weer bewoond. Van zwarte spechten is bekend dat ze soms enige jaren achtereen dezelfde nestholte gebruiken, maar ze hakken die ondertussen vaak weer wat beter uit. Die holtes fungeren trouwens ook vaak weer als slaaphol. Net iets meer dan 600 m naar het oosten vlogen ook geregeld zwarte spechten, wat op een ander territorium wijst. Verder werden er vrijwel geen nestholtes gemeld. De gemiddelde waarnemer heeft kennelijk geen interesse om

de zwarte specht te volgen en daardoor een nest te vinden. Dat lukt mij op de Veluwe meestal wel, maar daar zijn de terreinen veel groter, stuit je niet zo gauw op hekken en hoor je de dieren gemakkelijker door minder lawaaai (Deuzeman & van Manen 2007). Zelf voel ik dat je een vogel pas kent als je hem bij het nest hebt gezien.

Laten we er in de toekomst bij andere vogelsoorten van het jaar op letten om van tevoren de dan geldende richtlijnen van de BMP-methode goed te bestuderen. Aan ieder kan worden gevraagd om gedurende de broedtijd in voorkomende gevallen na tien dagen nog eens terug te keren naar het terrein van een waarneming

Tenslotte

Deze beide grote spechten zijn voor hun voortbestaan afhankelijk van dikke, dus oude bomen. De conclusie van ons onderzoek moet zijn dat de groene specht wellicht iets achteruit is gegaan en de zwarte specht misschien een ietsje vooruit. Deze luid roepende en mooie vogels zijn een sieraad van het Gooi. Ze leveren met hun gehak veel goede huisvesting voor andere dieren en daar bij ook voor mijn hobbydieren, de boommarters. Toch zijn er niet veel boommarters in het Gooi. Lopende dieren ontmoeten her en der obstakels waar vogels gewoon over heen kunnen vliegen! Het was in het Cronebos van Natuurmonumenten dat ik in 1995 twee nesten had van een groene en van een zwarte specht, in bijna naast elkaar gelegen bomen. Twee bomen verder huisde een martergezin. Voor zover ik weet zijn de spechtenjongen niettemin uitgevlogen!

Dankwoord

Niet alleen alle waarnemers (want ze zijn allen nodig) wil ik bedanken voor hun bijdrage. Ook Dirk Prop voor de enthousiaste digitale begeleiding, precies de richting die alleen maar intensiever zal worden in de toekomst. Tenslotte Dick Jonkers, de onuitputtelijke vraagbaak.

Literatuur

1. Alleyn, W.F., L.J.M. van den Bergh, S.J.Braaksma, Th. Ter Haar, D. A. Jonkers, H. N. Leys & J. van der Straaten 1971. Avifauna van Midden-Nederland. Van Gorcum & Comp., Assen.
2. Deuzeman, S. & W. van Manen 2007. De broedvogels van boswachterij Ugchelen-Hoenderloo in 2007. . SOVON-inventarisatierapport 2007/30.
3. Jonkers, D.A. Groene spechten (*Picus viridis*) in 1993 in het Gooi. 1993. De Korhaan 28 (3): 69-72.
4. Jonkers, D.A., R.A.Kole & J.Taapken, 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Avifauna van het Gooi, de Vechtstreek en de Eempolders. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
5. Ruitenbeek, W., Scharringa, C.J.G. & P.J. Zomerdijk (redactie) 1990. Broedvogels van Noord-Holland. Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen, Assendelft.
6. Scharringa, G.J.G., W. Ruitenbeek & P. J. Zomerdijk 2010. Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009. Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN).

Vogeljargon voor de buitenstaander

Ongeloof en onbegrip. Een blik alsof er aan ons verstand wordt getwijfeld. Het ontbreekt nog maar dat we in een dwangbuis worden afgevoerd! Mijn medevogelaars en ik staan dan ook regelmatig met de handen in het (bij mij vrij dunne) haar: hoe leg je een passant uit dat je wind en regen trotseert om een bijna onvindbaar ‘klein pestvogeltje’ - nee, geen pestvogel! - terug te vinden? Of dat die bleke ‘merel’ op dat paaltje echt ‘klapekster’ heet. “Ik geloof er geen Klap van!” zegt een wandelaar en hij kijkt achterdochtig of we hem niet stiekem uitlachen: hij trapt er heus niet in!

Carel de Vink

Zo heeft iedere hobbyist zijn eigenaardigheden. Een goede kennis van me weet alles van auto's: merken, types, technische snuffjes, motorisch vermogen, bouwjaar en energieverbruik. Ik weet toch zeker wel uit mijn hoofd hoeveel mijn 6-jarige karretje gelopen heeft? En welk type motor erin zit? Nee. Dat weet ik niet. Hem moet ik niet vermoeien met het verschil tussen een huismus en heggenmus. Laat staan een gier- en boerenwaluw! Dus dat probeer ik maar niet eens, maar lastiger ligt dat als ik een wandelaar of fietser ontmoet, die zonder de ballast van al te veel kennis van de natuur geniet. “Er zwemmen rare eenden in de Vestinggracht. Weet u misschien hoe die heten?” We bladeren in mijn vogelgids.

Fuut

Foto: Roelof Molenaar

“Fuut?” Ja, dat zou zomaar kunnen; ze hebben een soort kuifje. Of toch niet? We komen bij de kuifeend. Daar begint het gekibbel: manlief weet zeker dat het bedoelde diertje sprekend op een kuifeend lijkt, maar zijn echtgenote neigt meer naar de fuut. Of wacht eens, hoe heet dat beestje: “Nonnetje? Zo heet-ie vast niet echt, hè?”

Ik probeer niet te zuchten. Vogelnamen zijn aan outsiders ook eigenlijk niet uit te leggen.

Tijdens een van de excursies van de Vogelwerkgroep kom ik terecht in de auto bij een tweetal beginnende vogelaars en een meegelokte collega. Zo eentje die logische vragen durft te stellen: “Waarom een *blauwe* kiekendief? Die vogel is toch gewoon bruin met een witte rugvlek?” De twee metgezellen beginnen een betoog over de blauwe mannetjes.

Blauwe reiger

Foto: Conny Leijdekker

“Kijk, zie je daar die blauwe reiger? Zo'n kleur!” De introducé kijkt wanhopig rond: die grijze reiger zullen ze vast niet bedoelen. Maar waar zit dan ergens een blauw beest? De verdere tocht probeer ik de stroom van niet-overtuigende informatie om te buigen naar interesse voor wat we al rijdend zien. De neodeskundigen putten zich uit in het etaleren van hun pas verworven kennis. De hele vogelgids wordt doorgewerkt.

“Nee, de rosse grutto is niet roze, maar rossig.” “De zwartkopmeeuw heeft alleen in prachtkleed (die term wordt niet uitgelegd) een zwarte kop. Er bestaat trouwens ook een

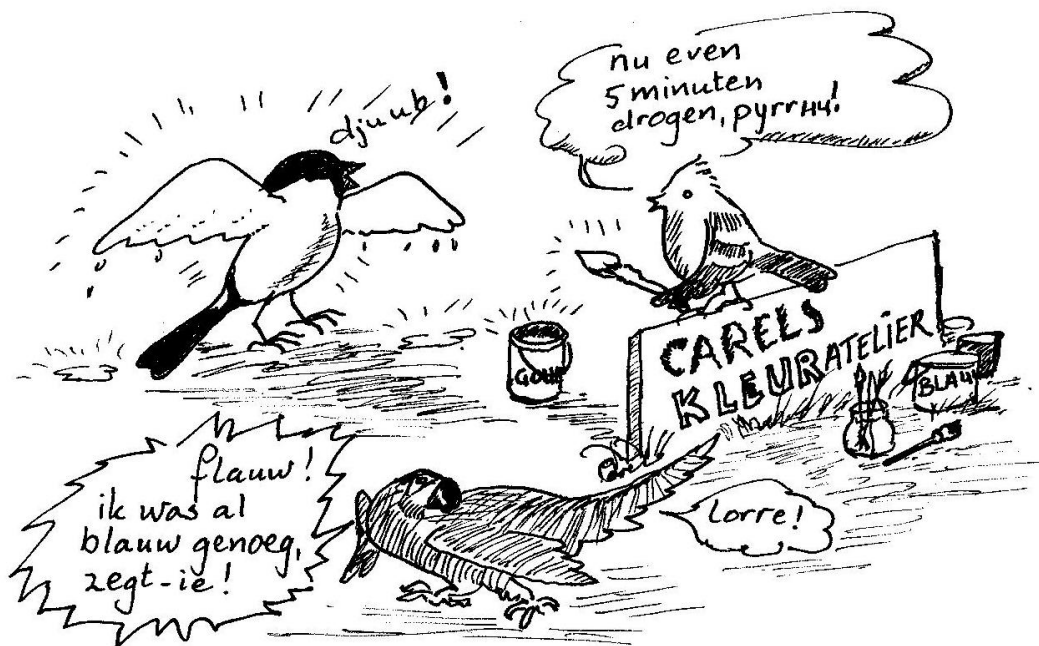
zwartkopje, waarvan het vrouwtje en de jongen een bruin petje hebben...” “Kijk, bij de roodmus is alleen het mannetje rood.”

“De goudvink...” Ik probeer er maar niet meer tussen te komen. We bereiken het doel van onze lange autorit. De twee ‘kenners’ stellen met de nodige onge oefendheid hun gloednieuwe telescopen op. Hun slachtoffer ontsnapt en maakt verderop een praatje. Wat valt er zoal te zien vanaf de Brouwersdam? “Nou, je boft: daar zwemt pal voor ons een kuifduiker. Nee, die heeft nu geen kuif in winterkleed en die daar is een roodkeelduiker. Waarom die zo heet? Je bent zeker nieuw?”

Is het nodig om ons jargon toegankelijker te maken? Zo ja, dan heeft dat vergaande consequenties. Dan moeten we extra namen bedenken voor onze vogels! Laten we bijvoorbeeld afspreken dat een goudplevier in

de winter ‘beige plevier’ heet. En een jonge roze spreeuw een ‘bleke spreeuw’. Een parelduiker in winterkleed een ‘witdijduiker’ en een na-zomerse geoorde fuut ‘roetwangfuut’. Wat dacht u ervan om al die blauwe vogels (behalve de blauwstaart en blauwborst) om te dopen in ‘grijs’? En de grauwe soorten ‘bruin’? Er is immers niets grauw aan een grauwe franjepoot of grauwe klauwier? Misschien moeten we ook iets minder discrimineren: wat voor kraag draagt het wijfje van de gekraagde roodstaart? Hoeveel blauw zie je bij de vrouwelijke blauwe rotslijster? Is kuifduiker m/v een optie?* Mag de zwartkop dan ‘petjesdrager’ heten? Dat zou alvast een hoop onbegrip en argwaan schelen!

O ja, wat doen we met de klapekster? Wie heeft er een goed voorstel?

(Mocht iemand zich denken te herkennen in het bovenstaande verhaal, dan is dat natuurlijk een vergissing)

*Ons blad wordt dan natuurlijk omgedoopt naar Het Korhoen... Met je tijd meegaan, heet dat!

Van taling naar duif

Je kent het wel: iedere dag voeren en dan komen ze vanzelf: huismussen, groenlingen, koolmezen, pimpelmezen, merels en meer van dat soort spul. Ook grotere schrokkers als duiven, Turkse tortels en eksters laten zich zien. Het blijft een feest hoe een paartje Turkse tortels zich tegoed doet aan zaad en brood. Het zijn mooie, kleine duifjes, met een halsbandje. Snel een fototoestel gepakt, de kleine filmsterretjes bleven gewoon hun gang gaan en enkele foto's waren zó gemaakt.

Wat is dat? Deze torteltjes hebben geen halsbandje. Het grote boek erbij gehaald en het bleek overduidelijk: een paartje zomertortels. Overduidelijk of niet: zekerheid is iets anders. Geen probleem, gewoon even vragen aan een goede vogelvriend. Wat is e-mail toch gemakkelijk.

“Kan jij bevestigen dat dit zomertalingen zijn?” en enkele foto's in een lage resolutie meegezonden.

Ongemerkt had mijnheer Murphy (je weet wel, die vervelende kerel die beweert dat alles wat mis kan gaan ook werkelijk mis gaat) de e-mail ook ontvangen en aangepast. Daarom direct een tweede e-mail verzonden:

“Klein foutje: moet natuurlijk zomertortel zijn.”

Het antwoord kwam de volgende dag:

*“Zo op het eerste gezicht, en dan vooral door de vorm en het formaat, zijn het tortels. Bij nadere beschouwing met een kritisch oog rijzen bij mij toch wat vraagtekens wat betreft typische kenmerken van een zomertortel. Laat ik beginnen met te stellen dat het twee juveniele exemplaren zijn. Ze missen namelijk de wit-zwarte vlek in de nek die kenmerkend is voor adulte vogels. Ook mis ik de roodachtige oogring die in de gidsen duidelijk zichtbaar is. In het verenkleed van de vleugels mis ik de kleurschakering van de veren. Misschien is dat het gevolg van de wat fletse opnames. Tot slot de rossige gloed op de borst is ook een kenmerk, vooral bij juvenielen. Misschien twee jonkies van een Loosdrechtse ondersoort, de *Streptopelia turtur loosdrechtus*. Misschien is het een idee om de laatste foto van de serie die je naar mij hebt gestuurd, ook naar X te mailen om jouw determinatie te bevestigen.”*

Dat antwoord voldeed natuurlijk niet. Aan mijn kwaliteiten als fotograaf werd getwijfeld en nog steeds had ik geen zekerheid. Daarom

gehoor gegeven aan het advies om aan X bevestiging te vragen. Direct een e-mail de deur uit met de korte maar duidelijke vraag: *“Kan jij het antwoord geven welke vogel dit is?”* en een foto (ditmaal in hoge resolutie) meegezonden.

Het antwoord was ontluisterend, hilarisch, onverwacht: een afgang.

“Dag heren.

De vogels op de foto zijn jonge houtduiven! Zomertortel valt zonder meer af. Die zijn in het jeugdkleed al geschubd, hebben streepjes bij de hals en een witachtige borst. Ze zijn ook veel slanker. Bij de buitenste staartpenningen zit ook een witte rand. De holenduif valt eveneens af. Bij de jongen loopt het zwart op de slagpenningen verder door en ook die zijn slank. Kenmerkend voor de houtduif zijn de lichtgrijze stuit. Bij de holenduif is die donkergrijs. Verder heeft de houtduif witte veerranden aan de buitenzijde van de slagpenningen en een witte vleugelboeg. Op de vleugel ligt een rossig bruine zweem. Bij de snavelbasis zit meer en de snavel is meer roze. Op de staart ligt ook een bruinachtige zweem.”

De foto was retour gezonden, versierd met vele pijltjes om de kenmerken aan te geven. Daar ga je dan, na een jarenlange ervaring met cursussen, lezingen, weekenden, buitenlandse excursies, voeren in de tuin, als gids voor mensen die er nog minder van weten. Bescheidenheid zal voortaan mijn deel zijn. Daarom wordt de auteur van dit verhaal niet vermeld, hoewel de echte ‘ons-kent-ons-leden’ wel een idee zullen hebben.

Nieuwe opzet voor de rubriek Veldwaarnemingen

De rubriek Veldwaarnemingen geeft een overzicht van de via waarnemingskaartjes gemelde waarnemingen. Deze waarnemingskaartjes zijn vele jaren bewaard en vormen zo een waardevol archief. Tegenwoordig worden waarnemingen echter steeds minder gemeld via de kaartjes en steeds meer via internet op gooi.waarneming.nl. Deze ontwikkeling is reden om de rubriek 'Veldwaarnemingen' een andere opzet te geven. In het vervolg zal in De Korhaan een uitgeschreven overzicht worden gegeven van de opvallende waarnemingen in het werkgebied van de VWG in de voorgaande periode. Dit overzicht zal worden opgesteld door Engbert van Oort. Engbert verzorgt de rubriek al acht jaar nauwgezet, en wij waarderen het zeer dat hij dit in de nieuwe opzet wil blijven doen. Wij wensen hem veel succes hierbij.

Redactie

Veldwaarnemingen

Engbert van Oort

Vanaf de oprichting is er in De Korhaan een rubriek geweest waarin waarnemingen van de leden zijn vermeld. Aanvankelijk gaf men die op diverse wijzen door. Later is een waarnemingskaartje ontwikkeld, dat kon worden opgestuurd of afgegeven. Nu na 45 jaar is daar een einde aan gekomen. Na lang getouwtrek is het dan eindelijk zover. Het tot nu toe gebruikelijk overzicht verdwijnt, doorgegeven via waarnemingskaartjes is niet meer mogelijk en de rubriek krijgt een andere opzet.

Vanaf deze editie van de Korhaan gaan we over op het digitale tijdperk om via de ingevoerde waarnemingen bij Waarneming.nl/hetgooi een overzicht te verzorgen. Via deze weg wil ik bedanken voor het trouw insturen van hun gegevens. Het archief puilt door hun meldingen van gegevens die nu op 'zolder' liggen te verstoffen. Digitalisering van deze schat aan waarnemingen verdient aanbeveling.

November

In een winter waar het eigenlijk niet wintert zijn het vooral de kruimels die onze aandacht vragen. Er is in november uitzonderlijk weinig neerslag gevallen. Hierdoor was deze maand de droogste sinds honderd jaar. Ook viel de maand op door het ontbreken van vorst, zelfs geen nachtvorst.

Dat het weer invloed heeft op de aanwezigheid van verschillende soorten vogels behoeft geen uitleg. Door het zachte weer bezochten niet overdreven veel wintergasten onze contreien. De kramsvogels, koperwieken, barsijszen, e.d.

worden mondjesmaat waargenomen. Een parelduiker liet zich goed bewonderen in de Spiegelpolder, de zeearend was regelmatig te zien in de Eempolders en de klapster die al jaren de Tafelbergheide bewoont was weer terug. Tevens wordt er met regelmaat een gezien bij de Bovenmeent. Evenals voorgaande jaren verbleven er bij de Huizerpier weer de nodige eendachtigen die in het noorden broeden en in de wintermaanden hun vertier zoeken in het Eemmeer nabij Huizen. Eider, ijseend en brilduikers werden met regelmaat gemeld.

Eider

Foto: Martijn Kamphuis

December

Ook in december nog geen vorst/nachtvorst. Als gevolg daarvan zagen we nog maar weinig wintergasten. December begon met de zang van Cetti's zanger. Bijna dagelijks werd een steenuil waargenomen in de Eempolders; we kunnen hier rustig spreken van een territorium. Eindelijk werd er ook weer eens een bonte

kraai gezien, een vogel die in het verleden regelmatig in ons werkgebied werd waargenomen, maar tegenwoordig een zeldzaamheid aan het worden is. Tussen de overwinterende ganzen werd ook een roodhalsgans gesignaleerd, ook al zo'n wintergast die zo nu en dan gezien wordt. Zo'n zachte winter heeft ook zijn voordelen; zeer regelmatig werden ijsvogels gemeld op verschillende plaatsen. Dat zou kunnen betekenen dat deze vogel zich kan herstellen van de twee voorgaande zware winters.

Steenuil

Foto: Paul v.d. Poel

Januari

In het begin van januari bleven de temperaturen hoog. Op nieuwjaarsdag was het zelfs 12° C. De rest van de maand kenmerkte zich ook door zacht weer.

De Cetti's zanger was nog steeds aanwezig. Evenals de klapekster, de steenuil, de ijseend en eider. Wel werden we verrast met een Humes bladkoning nabij de Spiegelpolder. Vanuit heel Nederland kwamen vogelaars om deze zeldzaamheid te aanschouwen.

Op het moment dat ik dit schrijf, op de laatste dag van de maand, wordt er een vorstperiode aangekondigd. Mogelijk zijn de komende tijd dus nog leuke vogels te spotten die vanuit het hoge noorden en het oosten naar ons land trekken. De komende maanden zullen we zien of dat gebeurt.

Wie meer informatie wil kan kijken op www.vwggooi.nl onder de rubriek Waarnemingen Gooi bij waarneming.nl.

STRIJKLICHT

Over de sloomheid en snelheid van meeuwen

Ze hebben het peinzende Arctische glijden
hahaha uit de hoogte in langzaam
voorbijgaan maar ook wel het snelle
bemoeiziek gemekker van geiten.

Ze kunnen zo lang op een plek blijven hangen
dat hun schaduwen op de rotsen plakken.

In het donkerend uur als de grond nog wel warm,
alleen zee nog belicht is, spetteren zij
om de lichtende klip als vonken uit een vuur.

Judith Herzberg

Uit: Peter Vos – tekenaar. (L.J. Veen, A'dam)

Het voorkomen van het waterhoen in de westelijke Eempolders

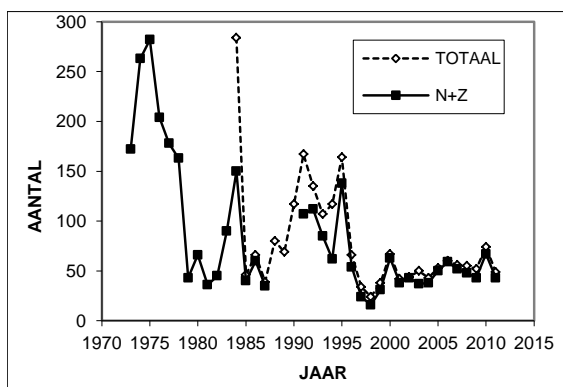
Elk jaar besteedt onze Vogelwerkgroep extra aandacht aan een bepaalde vogelsoort. In het afgelopen jaar waren dat de groene en de zwarte specht. Voor 2012 is in de avi-faunavergadering afgesproken dat het waterhoen de vogel van het jaar zal zijn. In het verleden zijn er van deze soort tellingen geweest in ons werkgebied. De indruk bestaat dat het in onze regio niet goed gaat met het waterhoen, maar echte gegevens ontbreken. Wij hopen dat we in staat zullen zijn door vergelijking met de oude gegevens wat meer verantwoorde uitspraken te doen.

Het is natuurlijk niet zo dat we helemaal niets weten over de ontwikkeling van de aantallen. Zo zien we bij de Eempoldertellingen regelmatig waterhoentjes. Voor dit stuk van ons werkgebied weten we dus wel hoe de aantallen zich ontwikkeld hebben. Dit artikel geeft een overzicht van de resultaten.

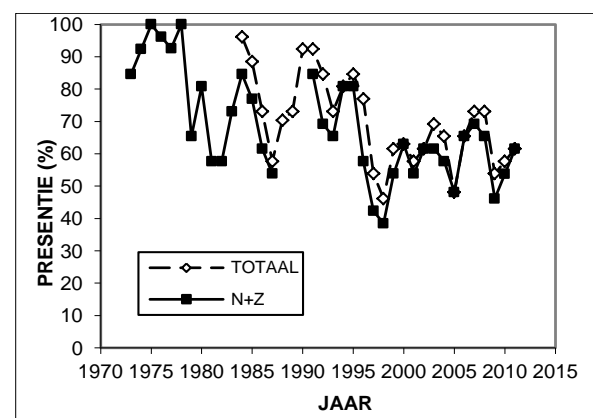
Jan Mooij

Figuur 1 laat zien dat er in de jaren zeventig inderdaad veel meer waterhoentjes waren dan tegenwoordig. Uit de literatuur blijkt wel dat in die periode de aantallen landelijk waarschijnlijk erg hoog waren, zowel vergeleken met de jaren erna als ook met die ervoor. Het waterhoen is erg gevoelig voor strenge winters, zeker als er veel sneeuw valt. De terugval in 1979 valt dan ook samen met de strenge winter van 1978/79. Het herstel daarna wordt afgebroken door de reeks strenge winters van 1985 tot 1987. Ook daarna treedt herstel op tot de winters van 1995/96 en 1996/97. Na die twee strenge winters zijn de aantallen lager dan ooit. Ondanks een lange reeks zachte en zeer zachte winters is het herstel daarna heel langzaam. Verrassend genoeg lijken de twee laatste winters ondanks veel kou en sneeuw weinig effect te hebben.

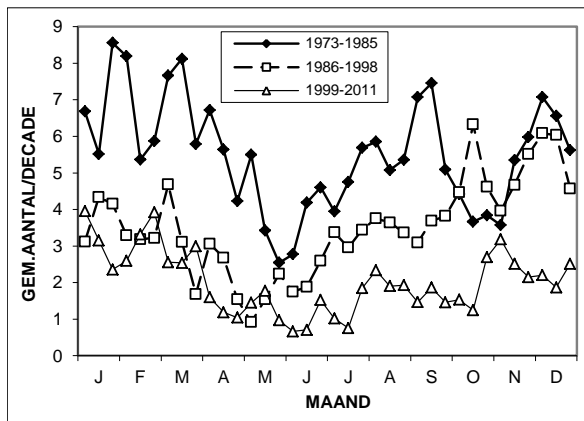
Figuur 1. Totaal aantal getelde waterhoentjes per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent; de stippellijn de totale aantallen.

In alle delen van het gebied zien we waterhoenen. De dichtheid is tegenwoordig overal gemiddeld hetzelfde. Tot het begin van de jaren negentig waren de aantallen in de Oostermeent vaak relatief groot. Dit hield abrupt op; de oorzaak daarvan is onbekend. De afname van het waterhoen blijkt ook uit de presentie die te zien is in figuur 2. In het begin zijn er verschillende jaren waarin de soort bij elke telling werd waargenomen. Tegenwoordig slingert de presentie rond de 60%.

Figuur 2. Presentie van het waterhoentje per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen.

De Nederlandse waterhoenen zijn in het algemeen standvogels, maar in de winter komen er ook vogels uit het noordoosten naar Nederland. De verdeling over het jaar vertoont een maximum rond februari. Er worden in de winter natuurlijk geen jongen geboren, dus dat zou op wintergasten kunnen wijzen. Of die wintergasten uit het buitenland of juist uit de directe omgeving komen is uiteraard niet uit onze gegevens te halen. Het is ook mogelijk dat het maximum een gevolg is van variaties in het gedrag. Extra heimelijk gedrag in de broedtijd zou het minimum rond mei kunnen verklaren.

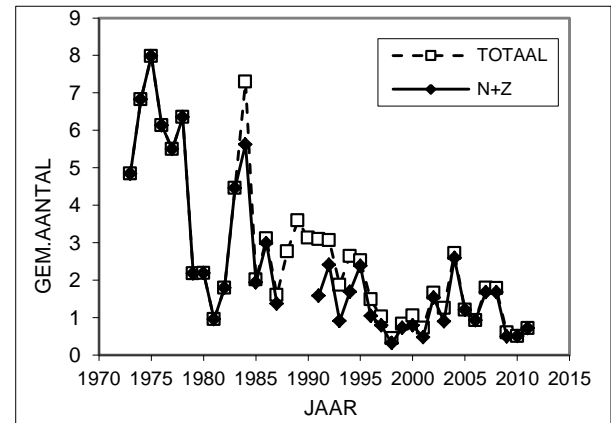

Figuur 3. Gemiddeld aantal waterhoenen per decade voor drie periodes van dertien jaar.

In het winterhalfjaar namen de aantallen rond 1980 plotseling snel af. Daarna bleven ze ongeveer constant. Alleen in de maanden oktober tot december was er in de eerste helft van de jaren negentig even een opleving, maar daarna vielen de aantallen weer terug tot het oorspronkelijke peil.

De broedtijd van het waterhoen ligt tussen april en juli. Figuur 4 geeft het gemiddelde aantal waterhoenen per telling voor die periode van het jaar. Het algemene beeld komt redelijk overeen met figuur 1. Een verschil is dat de invloed van de laatste drie winters wel goed

zichtbaar is. Als we deze resultaten vergelijken met die van het BMP project van SOVON zien we dat in de Eempolders de terugval na strenge winters (ook die rond 1997) veel sterker is dan landelijk. Ook het herstel na 1997 lijkt wat langzamer te verlopen. Alles bij elkaar is de trend als broedvogel dus slechter dan gemiddeld in Nederland.

Figuur 4. Gemiddeld aantal waterhoentjes van april tot en met juli. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oosterveen, de stippellijn de totale aantallen.

De broedvogelgegevens van SOVON suggereren dat het waterhoen het tegenwoordig op het platteland niet goed doet, maar dat het in stedelijk gebied juist toeneemt. Als verklaring worden wel genoemd de concurrentie met de meerkoet, die in steeds kleinere wateroppervlakken voorkomt, of de toename van predatie door de havik. Misschien kunnen we met de resultaten van het waterhoen als vogel van het jaar deze suggesties nader bekijken. Is het waterhoen ook afgenomen op plekken waar geen meerkoeten voorkomen? Zijn er geen waterhoenen als er haviken in de buurt broeden? Daarom hopen we dat er dit jaar veel meldingen van waterhoenen zullen komen.

Referenties

- Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001. Algemene en schaarse Vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht
- Vergeer, J.W., 2002 Waterhoen. pp. 192-193 in SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2002. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV-Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Hornman M., Hustings F., Koffijberg K., van Winden E., SOVON Ganzen- en Zwanenwerkgroep & Soldaat L. 2008 Watervogels in Nederland 2008/2009. SOVON-monitoringrapport 2011/03, Waterdienstrapport BM 10.24. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Ontvangen literatuur

Samenstelling: Paul Keuning

Een persoonlijk gekleurde selectie uit de vogeltijdschriften.

De tijdschriftenrubriek in een nieuwe opzet.

Een duik in de tijdschriften: een, of enkele opvallende artikelen worden wat diepgaander besproken. Ditmaal komt het opvallendste artikel uit het Politievakblad Dier & Milieu. Dat ook de Milieupolitie zich als een van de honderd organisaties openlijk voegt bij de tegenstanders van roofvogel- en uilenshows vind ik wel bijzonder.

Uit: **Dier & Milieu** jrg. 86 (5) oktober 2011 Vakblad voor handhavers op het gebied van Dier en Milieu.

Het ligt in de lijn der verwachting dat Hanneke Sevink met leden van de Werkgroep Roofvogels Nederland de regionale krant haalt met een aantal acties tegen roofvogelshows, onder andere bij Oud Valkeveen. In juni van het afgelopen jaar heeft de Milieupolitie Midden- en West-Brabant samen met vijf andere organisaties gezamenlijk een persbericht uit laten gaan om duidelijk te maken, waarom ze tegen het gebruik van roofvogels en uilen voor commerciële doeleinden zijn.

Het mag dan spectaculair lijken om roofvogels binnen handbereik hun kunsten te zien vertonen, de argumenten tegen deze vertoningen zullen bekend zijn bij leden van onze Vogelwerkgroep, immers:

- De vogels worden onder zeer dieronvriendelijke omstandigheden gehouden.
- Illegale handel in roofvogels en uilen is het gevolg van de populaire shows.
- Het leidt tot het fokken met hybridisatie, wat leidt tot faunaversalsing.
- Er wordt uit onkunde veel foute informatie gegeven over roofvogels en de natuur.
- De vogels vertonen geen natuurlijk gedrag onder het toezicht van honderden mensen rondom.
- Duidelijk is, wanneer je eenmaal zo'n show hebt gezien, dat het belang van de vogels ondergeschikt is aan de wens van het publiek om in direct contact te komen met deze afgerichte roofvogels.

De valkenjacht heeft een lange geschiedenis, al van ver voor onze jaartelling stammen de eerste tekenen van de jacht hiermee. Vanaf Azië is de valkenjacht naar Europa overgebracht. Valkenswaard is vanaf de zeventiende eeuw tot aan de jaren dertig van de vorige eeuw het Europese centrum voor het africhten van valken. Aanrader over de

geschiedenis van de valkerij is het boek 'De valkerij op het Loo' van J.W.M. v.d. Wall. Het houden van roofvogelshows is lucratief en uit onderzoek van het bureau Ulucus in opdracht van Vogelbescherming Nederland blijkt, dat het aantal demonstraties duidelijk is toegenomen in de afgelopen jaren. De moeilijkheid bij het protesteren tegen deze tendens is dat deze roofvogeldemonstraties vaak gehouden worden in combinatie met beurzen, ridderfestivals en natuurmanifestaties. Ook worden scholen bezocht met de vogels voor een 'educatief programma'. Herinnert u zich nog dat tijdens de Koninginnedag 2011 in Thorn de gehele koninklijke familie om beurten een woestijnhavik op de handschoen nam?

Roofvogels en uilen zijn voor iedereen vrij te koop. Voor nog geen € 75,- koop je op Marktplaats al een kerkuil. Die markt is blijkbaar zo verzadigd, dat één van de aanbieders nu sneeuwuielen fokt.

De Europese regelgeving is sinds 1996 vrijer geworden door het arrest van het Europees Hof in de zaak Vergy. Het houden en verhandelen van geringde, inheemse vogels is toegestaan. Vreemd genoeg zijn er ook geen standaardeisen voor het houden en huisvesten van roofvogels en uilen. En dan te bedenken dat volgens het Centrum voor huisdieren Kerkuilen bijvoorbeeld zijn ongeschikt om ze te houden in gevangenschap. Ondanks de uitspraak bestaat er in diverse EU-landen wel een verbod op het houden van roofvogels. Nationale wetgeving is ook in deze tijd van Europese eenwording nog heel goed mogelijk. Laten we voordat we verontwaardigd onze vinger opsteken naar de vogeljacht op Malta, of het houden van beren aan een ketting in Turkije, vooral ons best doen om een einde te maken aan onze inheemse roofvogelkermissen.

Wat stond er nog meer aan interessante artikelen in de vogelbladen?

Argus jrg. 36 (36) dec. 2011. Het tijdschrift van de Faunabescherming.. P. de Jong: 'Bleker maakt zelfs walvisvaart weer mogelijk.' P. de Jong geeft in 'Lopende zaken' een overzicht van procedures waarin Faunabeheer tegen provincies bezwaar aantekent. Overal wordt wegens 'schade aan gewas' bij uitzondering jacht toegestaan op vogels en dieren.

Berkellandse Vogelwerkgroepen jrg. 10 (1) okt. 2011. Samenwerkende vogelwerkgroepen Neede, Eibergen en Borculo/Ruurlo. Deze drie clubs gaan mogelijk verder onder één noemer. Goed artikel van W. Bodegom over de ziekte van Lyme.

Dier en Milieu jrg. 86 (3) juni 2011. Vakblad voor handhavers op het gebied van Dier en Milieu. Kris Kats: 'Caribisch Nederland,' unieke natuur op Bonaire, de moeite van het beschermen waard.

De DompHoorn jrg. 45 (2) juni. 2011. Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden. De nieuw opgerichte vogelwerkgroep maakt zijn plannen bekend. Door middel van een cursus zal interesse gewekt worden en op beperkte schaal wordt er geïnventariseerd in 2012.

Tussen Duin & Dijk jrg. 10 (2) 2011. Landschap Noord-Holland. P. Zomerdijk: 'Smienten en zandputten'. tijdens een vorstperiode hebben de smienten voor hun rust veel aan diepe waterplassen die niet dichtvriezen, zoals de Ouderkerkerplas. M. Zutt-van der Made: 'Purperreigers in de Loenderveense plas'. De kleine kolonie purperreigers wordt bedreigd door grauwe ganzen, de vos en de boomarter.

Dutch Birding jrg. 33 (3) 2011. Tijdschrift voor Paeartische vogels A. Ova et al.: 'Rare birds in the Netherlands in 2010.' E. Ebels: 'Eleonora's valk in Oostvaardersplassen, sept.'11.' K. Mauer: 'Marsh Harriers with pale primary markings'.

De Grauwe Gans jrg. 27 (3) 2011. E. ter Laak: 'Broedvogels van het Meridiaanpark'. R. Alma: 'Steppekievit in Flevoland, 31 juli 2011'.

De Kruisbek jrg. 54 (5) nov. 2011. Vogelwacht Utrecht. L. Heemskerk: 'De zwarte stern in de Utrechtse Venen.

Landschap Noord-Holland jrg. 38 (4) nov. 2011. M. de Boo: 'Hoe moet dat nu met al die ganzen' Het hele jaar door jagen op grauwe gans, kolgans en smient, zoals staatssecretaris Bleker wil zal voor veel onrust in de natuur zorgen.

Meerkoet jrg. 34 (3) 2011. Natuurvereniging Wierhaven. T. Mulder: 'Draaihals', leuk artikel over deze vogel, die zomaar via het keukenraam naar binnen vloog. R. Schouw: 'Huiszwaluwen in Wierhaven 2010/2011' L. Smit: 'Het leed achter de roofvogelshows'. Uitgebreid logboek van alle per maand geringde vogels.

Mens & Natuur jrg. 62 (3) najaar 2011. Geen specifiek vogelnieuws.

Natuur Nabij jrg. 39 (3) sept.. 2011. IVN Eemland. M. van der Kaa 'Stedentrip naar Philippine en

Koewacht', op naar Zeeuws-Vlaanderen voor het afleggen van de proeve van bekwaamheid voor een ringvergunning. Het gemoedelijke Vlaams van Henk Castelijns stelt je wel op je gemak.

Sovon nieuws jrg. 24 dec. 2011. R. Buiten ging op bezoek bij hoogleraar Willem Bouten. In het artikel 'Vogelen met de muis', laat oud-Hilversummer Willem Bouten zien wat er allemaal zichtbaar te maken is op het computerscherm. Van een wespindief op de Veluwe is het foeragegedrag over tientallen kilometers, tot in de Flevopolder, te volgen.

Sovon nieuws jrg. 24 sept. 2011. R. Buiten volgt Henri Bouwmeester een dag lang bij de nestkastcontroles. Met een uitschuifbare Blokkerstok vist Henri de kasten van de boom en telt zo in rap tempo op de fiets 900 nestkasten per week.

De Steenloper jrg. 29 (3) herfst 2011. VWG Den Helder e.o. 240 soorten, waaronder interessante waarnemingen voor wie de afgelopen zomer het slechte weer trotseerde: lammergier, zwarte ooievaars, kwartels en grauwe fitis bijvoorbeeld.

De Takkeling jrg. 19 (3) Werkgroep Roofvogels Nederland. A. Hirschfeld: 'Illegale roofvogelvervolg in Duitsland: monitoring in Noordrijn-Westfalen 2005-10', 250 buizerds zijn in die vijf jaar vergiftigd of anderszins gedood, 9 oehoe's werden omgebracht. In totaal 466 gedode roofvogels. P. de Haan: 'De Havik en Sperwer rond Groningen', ondanks predatie van havik op buizerd en van haviksjongen door de steenmarters toch succes.

De Tringa jrg. 34 (4) mei. 2011. VWG Schagen e.o. H. Vos: 'Weidevogelbescherming. De percelen worden deels gecontroleerd door een agrarische natuurvereniging (1050 ha) en de rest door vrijwilligers van Tringa (600 ha). Bijna 600 legsels zijn dankzij de beschermende maatregelen uitgekomen. Leuk dat de grutto met 23 procent vooruit is gegaan naar 122 uitgekomen legsels.

Het Vogeljaar jrg. 59 (4) aug. 2011. Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming. O. de Bruijn: 'De scharrelaar in Noordoost Polen: symbool van een verdwijnende wereld. Kleinschalig landschap met ongekende diversiteit verandert snel met de ontvolking van het platteland. O. Plantema: 'Pinguïns', een reis over de Zuidelijke Oceaan langs de vijftien soorten. Met de bescherming aan land gaat het wel goed, maar overbevissing zorgt op zee voor voedselschaarste en slachtoffers die in netten terechtkomen.

Vrienden van 't Gooi jrg. 2011 (3). Contouren van het natuurbeleid: van landelijk naar provinciaal! Kan het GNR waar maken dat zij de natuur die de erfgooiers ons nagelaten hebben 'ten eeuwigen dage' veilig stelt?

Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep

Publicaties zijn te lenen uit de verenigingsbibliotheek. De medewerkers krijgen gratis een exemplaar.

Dick Jonkers

Resultaten broedvogelinventarisatie Naarder Eng

Diverse keren is op de Naarder Eng onderzoek gedaan om na te gaan welke soorten broedvogels er voorkomen. De laatste keer dat het als apart gebied is geïnventariseerd was in 1973. In dat jaar zijn net als in 2010 zijn behalve de soorten ook hun aantallen vastgelegd.

De Naardere Eng ligt tegen het Gooimeer in de oostpunt van de gemeente Naarden tegen Huizen. Het gebied is grotendeels eigendom van het Goois Natuurreservaat. Van de 95 ha bestaat 55 ha uit bos. Het bouwland van de eng wordt afgewisseld door percelen met loof- en naaldbos. Hier en daar zijn nog restanten aanwezig van percelen fijnspar, die dienst deden voor het kweken van kerstbomen. Het aanzien van het gebied is in de afgelopen decennia vrijwel onveranderd gebleven. De verschillen zijn in soorten en aantallen zijn echter groot. Een vergelijking van de aangetroffen soorten laat zien, dat dit aantal toenamen van 34 naar 39. Maar liefst veertien soorten zijn nieuw, waaronder nijlgans, zwarte specht, boomkruiper grasmus en putter.

Putter

Foto: Roelof Molenaar

Negen soorten verdwenen met onder meer ransuil, fazant, patrijs en Kievit. Spectaculair zijn de verschillen in aantallen. Enkele voorbeelden. De boomkruiper in 1973 nog niet aanwezig, kwam nu met 23 paren voor. De vink steeg van 14 naar 70 paren, merels namen af van 106 naar 58 paren. De trends komen voor een groot deel overeen met die van SOVON.

Weenen, H. 2011. Broedvogels van de Naarder Eng in 2010. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 194. 27 blz.*

Overzicht inventarisatieresultaten Waterleidingplas Loenen

Er is een tussentijds overzicht verschenen van de monitoring waarmee in 2004 is begonnen. In zes grafieken zijn de trends weergegeven van 19 van de in totaal soorten 59 aangetroffen soorten in 2004-2011. Het gaat om het populatieverloop van een aantal soorten bos-, riet-, moeras- en watervogels. Een greep uit de gegevens. In de categorie bosvogels neemt tiftjaf af en de zwartkop sinds het dal in 2005 weer licht toe. Van de rietvogels is de rietzanger de enige die een positieve trend vertoont. Bij de moerasvogels is de waterral verdwenen en van de watervogels duikelde de fuut gestaag van 14 paren in 2004 naar 4 in 2011. In twee van de acht jaren kwam de krooneend voor met respectievelijk een paar in 2008 en drie paar in 2010. Het overzicht wordt afgesloten met een lijst van alle waargenomen soorten, waar o.a. kwak, rode wouw en waterpieper voorkomen.

Anonymus 2011. Broedvogelinventarisatie Waterleidingplas Loenen 2004-2011. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave zonder nummer. 6 blz.*

Binnen- en buitendijkse inventarisaties bij de Eem

Langs de rivier de Eem tussen Eemdijk en Baarn liggen enkele binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten die jaarlijks worden geïnventariseerd. Hun gezamenlijke oppervlakte bedraagt 73 ha. Enkele gebieden hebben een weidvogeldoelstelling, maar zijn er ook die een botanisch beheer hebben. De verscheidenheid aan broedvogels is niet groot; in totaal gaat het om 25 soorten. Ook de aantallen zijn gering. Het gezegde klein maar fijn is hier van toepassing. De vogels zorgen voor de stoffering van het landschap; kwetsbare en bedreigde soorten nestelen graag in deze gebiedjes. De volgende soorten van de Rode Lijst zijn aangetroffen in 2011: zomertaling, slobbeend, watersnip, grutto en tureluur. Min of meer bijzonder soorten waren kolgans en blauwborst. Vele kleintjes maken een grote; daar dragen 41 paren grutto's en 42 paren Kievit ook aan bij.

Houten, M. van 2011. Resultaten van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten bij rivier de Eem in 2011.

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 194. 23 blz. + bijlagen.

Broedvogels Kortenhoefse Plassen

Het is niet voor het eerst dat de situatie van de broedvogels in de Kortenhoefse Plassen * is vastgelegd. Ook in 1967, 1972, 1993 en 2003 is dit integraal gebeurd. Van de 51 soorten broedvogels die in het 342 ha grote gebied zijn vastgesteld, was de rietzanger het talrijkst met 184 broedparen. De tjiptjaf doet daar maar weinig voor onder met 165 paren en ook de fitis met 158 paren mag er zijn. Deze drie soorten karakteriseren de terreinsituatie in het gebied. Veel bos, riet en ruigte en water. De aanwezigheid van 115 kleine karekieten staat model voor de rietzones met water. De rietzanger voor het oude riet en rietruigtes, de tjiptjaf voor de bos- en struikopslag en lage kruiden; de fitis voor de randen en open delen met lage

kruidenvegetatie. Van de grauwe gans hadden zich 82 paren gevestigd. Ook het aantal van 20 paren nijlganzen duidt aan dat deze soort zich thuis voelt in het gebied. Van waterral en winterkoning wordt vermoed, dat zij last hebben gehad van de weersomstandigheden in de winter.

Roodborsttapuit

Foto: Paul v.d. Poel

Apart is het voorkomen van de roodborsttapuit en van de appelvink. Van houtduif en waterhoen waren minder paren aanwezig dan werd verwacht. De mogelijke invloed van de havik op deze soorten wordt aangegeven in het rapport.

Prop, D. 2011. Broedvogels Kortenhoefse Plassen 2011.

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 200. 39 blz.

* Naamgeving conform Topografische Atlas

Inventarisatie Groeve Oostermeent en 't Harde

Bovengenoemde gebieden, samen iets meer dan 34 ha, bevinden zich tussen het oude dorp van Blaricum en de halverwege de jaren zeventig gebouwde wijk de Bijvanck. De groeve met aan de rand een lange enkele meters hoge steile zandwand is het overblijfsel van zandwinning voor de steenfabriek in de omgeving. Het lage deel bestaat uit droge en vochtige heide die onder invloed staat van kwelwater van het hogere gebied deel achter de steilwand. Dit gebied behorend bij 't Harde is een droog heischraal grasland en is net als het vorige terrein omrasterd. Ook de rest van 't Harde is door

een raster omgeven en dit aparte deel bestaat uit matig voedselrijk grasland dat als hondenuitlaatgebied fungeert voor bewoners uit de wijde omtrek. Ook is een deel van het gebied af en toe in gebruik als evenemententerrein.

Het hoeft geen betoog dat er een groot verschil is in de broedvogelsituatie. Hier zijn zowel de terreingesteldheid als de verschillen in recreatiedruk debet aan. In de groeve (20 ha) vestigden zich 14 soorten; in 't Harde (14 ha) negen soorten. Het aantal paren bedroeg respectievelijk 136 en 20. De grote kolonie van oeverzwaluwen nam hiervan in de groeve 105 paren voor zijn rekening. Kenmerkende soorten voor het terreintype in de groeve waren behalve de oeverzwaluw de roodborsttapuit, Kievit en grasmus. Opmerkelijk in 't Harde was de aanwezigheid van een ransuil.

Prop, D. 2011. Inventarisatie Groeve Oostermeent en 't Harde 2011.
Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 201. 20 blz.

Broedvogels Cruisbergen 2011

Cruisbergen is een laag liggende voormalige afgraving net zanderijsloten voor de afvoer van de delfstof. Nadien heeft het gebied diverse functies gehad. De hierdoor ontstane top laag is door het Goois Natuurreservaat verwijderd met als oogmerk Cruisbergen weer om te vormen tot het oorspronkelijk aanwezige voedselarme grasland en heidegebied. Het resultaat van de inventarisatie was, dat 36 verschillende soorten als broedvogel zijn aangetroffen. De talrijkste daarvan is de koolmees met 21 paren. Er bevond zich één soort van de Rode Lijst in Cruisbergen en dat was de groene specht. Ook had zich een paar scholeksters gevestigd. Meerkoet en waterhoen waren eveneens aanwezig.

Leijdekker, C. & J. Mooij
2011. Broedvogels Cruisbergen 2011
Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 202. 24 blz.

Vogels in de westelijke Eempolders

Een van de groepen binnen de Vogelwerkgroep die regelmatig verslag doet over de resultaten van haar bezigheden is de Werkgroep Eempoldertellingen. Al vanaf 1973 worden eens in de veertien dagen door medewerkers alle vogels geteld die zich ophouden in de westelijke Eempolders. Recent is het verslag verschenen over de tellingen in de periode 2003-2008. Het is een lijvig rapport geworden, waarin de auteur op indrukwekkende wijze rapporteert over het verzamelde materiaal. Er zijn ruim een miljoen vogels geteld, verdeeld over 149 soorten. De bulk van de aantallen is afkomstig van de hoeveelheden pleisterende ganzen en steltlopers. Het aantal ganzen in de polder steeg flink en er was een buitengewoon sterke toename van de Canadese gans en de nijlgans. Door de hoge veldmuizenstand in de winter 2007/2008 vertoefden er veel buizerds, blauwe reigers, grote zilvereigers. Krenten in de pap van waargenomen soorten waren onder andere eider, zeearend en krombekstrandloper. Per vogelsoort wordt aandacht besteed aan de waarnemingen. Van regelmatig aangetroffen soorten wordt in grafieken het totale aantal getelde exemplaren per jaar weergegeven en ook het gemiddelde aantal voor de drie periodes van twaalf jaar. Een belangrijk gegeven is de bijlage waarin de jaarlijkse veranderingen in procenten zijn vermeld over de tijdvakken 1973-2008 en 1991-2008. Voor pluizers is er een bijlage waarin per tijdvak de getelde aantallen zijn afgebeeld.

Mooij J. 2011. De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008.
Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 204. 80 blz.

Weidevogelinventarisaties in delen van de Westelijke Eempolders

Aansluitend op het voorgaande rapport zijn er vanaf 1973 ook gegevens voorhanden van broedvogelinventarisaties in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder. Vanaf 2003 zijn deze gebieden jaarlijks onderzocht. Het gevoerde beheer heeft ertoe

geleid dat het aantal broedparen een zodanige vlucht heeft genomen, dat dit deel van Eemland behoort tot een van de weinige gerenommeerde weidevogelgebieden van Nederland. Van de zeventien weidevogelsoorten die op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels staan, komen er negen voor in de onderzochte gebieden. In de Noordpolder te Veld en de Maatpolder bevatten in 2011 365 paren grutto's, 293 paren kieviten en 160 paren tureluurs.. Van de in ons land afnemende scholekster waren dat er 25. Verder was de zomertaling aanwezig met negen paren en last but not least de kemphaan met 10 paren en de watersnip met achttien paren. Een nieuw gebied was polder De Kampen, beter bekend als de Oostermeent bij Blaricum. In het geïnventariseerde reservaat

van Staatsbosbeheer waren drie soorten van de Rode Lijst aanwezig, hiertussen bevonden zich geen kritische soorten. Van de primaire weidevogelsoorten nestelden er 51 paren grutto's, 43 paren kieviten, 28 paren tureluurs en 11 paren scholeksters. Het zijn hoge waarden, die de belangrijkheid en de potentie onderstrepen van dit gebied in de provincie Noord-Holland, dat aansluit op Eemland.

Jonkers, D.A. 2011. Resultaten van weidevogelinventarisaties in delen van de Noordpolder te Veld, Maatpolder (Eemnes), DeKampen (Blaricum) en object De Slaag (Hoogland) in 2011.

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 205. 85 blz.

Wat zien ik ?

Voortuin als plukplaats en restaurant

Het is een bekende trend dat de sperwer steeds meer in het stedelijk gebied jaagt en broedt. Aanvankelijk merkten we al vaak dat sperwers in onze buurt aan het jagen waren, maar de laatste tijd landt er regelmatig een vrouw sperwer in de tuin. Op 6 december was een spreeuw de klos en

Sperwer met prooi

Foto Paul v.d. Poel

werd voor onze ogen opgegeten. Na alarm van kauwen, zwarte kraai, ekster, spreeuwen en mezen ontstaat altijd grote paniek, waarbij 'onze' vaste vrouw grote bonte specht zich achter de stam van een boom verschuilt. Op 10 december merkte Loes op dat de specht wel erg laat was voor haar ontbijt. Even later verscheen de specht in de klauwen van de sperwer. Ruim een uur lang keken we met gemengde gevoelens hoe ze geplukt werd en stukje bij beetje in de steeds voller wordende krop van de sperwer verdween.

Loes en Paul van der Poel

Mutaties Ledenbestand

Nieuwe Leden

R. VAN BEL	LANGE STAMMERDIJK 7-B	1109 BK	AMSTERDAM ZO	0294 418406	H
B. VAN DEN BERG	OUDE A'FOORTSEWEG 24B	1213 AD	HILVERSUM	06 13193056	G
MW. F. VAN DEN BERG	KORTE SINGEL 44	1402 SK	BUSSUM 035	6912328	G
K. BOS	KASTANJELAAN 5	1214 LE	HILVERSUM	06 23463033	G
S. BUSCHMAN	A.W.VOORDENLAAN 23	1241 AN	KORTENHOEF	035 5242815	H
MW .C. BUSCHMAN-BLIND	A.W.VAN VOORDENLN 23	1241 AN	KORTENHOEF	035 5242815	G
MW. B. DÉLIOU	GROENHOF 17	1261 NP	BLARICUM	035 5244974	G
K. FRANTZEN	RIETMEENT 74	1218 AX	HILVERSUM	06 53202000	G
MW C. JACOBS	SCHIPSLOOT 14	3704 ZA	ZEIST		G
J.G. KOOPMANS	FAZANTENHOF 94	3755 EJ	EEMNES	035 5389507	G
MW. B. PLUIS	P. DE HOOGHLAAN 26	1213 BV	HILVERSUM	035 6246443	H
A. PLUIS	P. DE HOOGHLAAN 26	1213 BV	HILVERSUM	035 6246443	G
H.W. POSTEMA	EILANDSEWEG 32P58	1394 JG	NEDERH.-DEN-BERG	06 34037280	G
G.J. REILINK	HUNTUM 65	1102 JC	AMSTERDAM ZO	020 6970663	G
MW A.C. VAN RIJN	HOOFDWEG 38	1261 RH	BLARICUM	035 5251206	H
C.T. VAN RIJN	HOOFDWEG 38	1261RH	BLARICUM	035 5251206	G
T. VERHULST	ST.ANNEPAD 34	1231 AV	LOOSDRECHT	06 48137759	G
MW. I. WAGNER	ERICAWEG 41	1272 CS	HUIZEN	035 5264079	G
K. WEIMAR	MIN.HARTSENLAAN 12	1217 LS	HILVERSUM	035 6234768	G
MW. H.L. WEIMAR- DOERRLEBEN	MIN.HARTSENLAAN 12	1217 LS	HILVERSUM	035 6234768	H

Adreswijzigingen

L. BAAS	BOSANEMOON 73	1852 XP	HEILOO	072 5317230	G
MW. S BAAS-LINNENBANK	BOSANEMOON 73	1852 XP	HEILOO	072 5317230	H
J. DE JONGE	ZONNELAAN 17 KAMER 211	1217 NE	HILVERSUM	035 6950219	G
VOGELJAAR	RUIMZICHT 32	1016 KJ	AMSTERDAM	06 33968645	M

Overleden

M. T. TEN HAVE	DOBBELAAN 47	1394 LL	NEDERH. DEN BERG	0294 254879	G
D. V. KLEEF	KLAVER 3	1273 AJ	HUIZEN	035 5261538	G
MW. L REIJNDERS	DE BONGERD 2	1261 TP	BLARICUM	035 5315407	G

Bedankt

H. BAARS	KONINGINNEWEG 87	1241 CX	KORTENHOEF	035 6563231	G
MW. F. CARRIERE-BOON	ROZENSTRAAT 30	1214 BT	HILVERSUM	035 6241817	G
J. M. LUCHIES	KORTENHOEFSEDIIK 8	1241 LM	KORTENHOEF	035 6566212	G
MW. E LUCHIES	KORTENHOEFSEDIIK 8	1241 LM	KORTENHOEF	035 6566212	H
MW. A.. VAN NIEVELT	RECHTBOOMSLOOT 44B	1011 EC	AMSTERDAM	020 6249713	G
MW J M SMIT	JACOB VAN CAMPENLN 78	1222 KN	HILVERSUM	035 6319947	G
N. VENDRIG	KERKSTRAAT 130	1391 HE	ABCOUDE	0294 283888	G
MW .W .WIJNANDS	OHMSTRAAT 5	1221 GN	HILVERSUM	035 5415469	G
H WIJSMAN	TONY OFFERMANSWEG 6	1251 KJ	LAREN	035 5389031	G
MW T WINTHORST	DR. A. KUYPERLAAN 18A	1402 SC	BUSSUM	035 6936093	H
MW. A. ZIJLSTRA- VAN GALEN	MEIKEVERMEENT 42	1218 HG	HILVERSUM	035 6935695	G

Verslag van de Algemene Ledenvergadering van 24-11-2011

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Aanwezige bestuursleden Rien Rense, Piet Spoorenberg, Paul van der Poel,
Poul Hulzink, Han Westendorp

Aanwezige leden 65

1. Opening en mededelingen bestuur

De voorzitter, Rien Rense, opent de vergadering en heet de vele aanwezigen van harte welkom. De secretaris/penningmeester, Wobbe Kijlstra, is helaas verhinderd. Aan de agenda wordt toegevoegd: het uitreiken van een oorkonde van verdienste.

2. Vaststellen verslag Algemene Ledenvergadering van 24 maart 2011

Het verslag wordt goedgekeurd.

3. Bespreken en vaststellen beleid en begroting 2012

De voorzitter geeft een toelichting. Het beleid en de activiteiten in 2011 kunnen worden voortgezet in het komende jaar. Dat is een verheugende ontwikkeling. Een nieuwe activiteit is het financieren van projecten via het Dineke Sluijters Vogelfonds. We verwachten daar veel van. De begroting is in lijn met de afgelopen jaren. De contributie verandert niet. De vergadering stemt in met het beleid en de begroting voor 2012.

4. Voortgang Dineke Sluijters Vogelfonds

Het eerste deel van het legaat is ontvangen. Het fonds kan nu van start gaan. De werkwijze is vastgelegd in het besteding- en beheerplan voor het fonds. Voor het fonds wordt een adviescommissie ingesteld. Als leden worden door de ALV benoemd:

Piet Sporenberg namens het algemeen bestuur,
Egbert Leijdekker,
Joost Dijkstra,
Feico Prins en
Dick Jonkers.

De projecten zullen door het bestuur worden voorgesteld aan de Algemene Ledenvergadering en in de (halfjaarlijkse) vergaderingen worden vastgesteld. Jelle Harder vraagt of het mogelijk is om

spoedeisende projectvoorstellen tussentijds te honoreren. Dat blijkt nu niet mogelijk. Het bestuur stelt zich voor dat als zich in de praktijk problemen voordoen, een oplossing zal worden gezocht. De werkwijze zal regelmatig worden geëvalueerd en zo nodig worden aangepast.

Trudie Kroon mist in de adviescommissie een vrouw. Dat is toeval. Ook het bestuur zou graag weer meer vrouwen in het bestuur en commissies zien. Suggesties voor kandidaten worden op prijs gesteld. Binnenkort wordt via de nieuwsbrief en op de website bekend gemaakt hoe projectvoorstellen kunnen worden ingediend.

5. Bestuurssamenstelling en –verkiezing

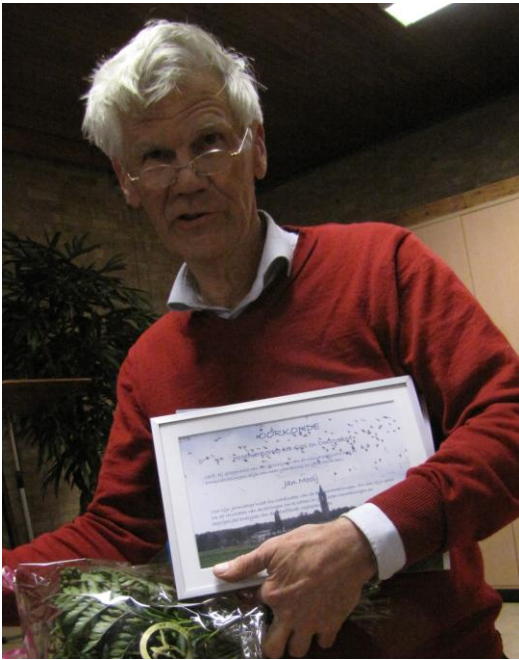
Aftredend en herbenoembaar zijn Wobbe Kijlstra (secretaris en penningmeester) en Han Westendorp (algemene zaken). Beide worden herbenoemd.

Voor de vacatures in het bestuur zijn helaas geen kandidaten.

6. Uitreiken oorkonde van verdienste aan Jan Mooij

Het bestuur heeft besloten om een oorkonde van verdienste uit te reiken aan Jan Mooij. Er is grote waardering voor zijn inzet als coördinator van de tweewekelijkse Eempoldertellingen in de afgelopen jaren. Jan heeft bovendien de omvangrijke gegevens van de tellingen uitgewerkt. In elke Korhaan verschijnt een monografie waarin de ontwikkeling van een vogelsoort wordt beschreven. In oktober 2007 is het rapport 'De vogels in de westelijke Eempolders, na de landinrichting (1991 t/m 2002)' verschenen. Het rapport over tellingen van 2003 t/m 2008 is vandaag bij de drukker opgehaald. In deze publicaties heeft Jan de vele cijfers en informatie van de

tellingen omgezet naar begrijpelijke trends en grafieken. Dat geeft het werk van de groep een grote meerwaarde, zowel binnen de vereniging als naar buiten. Naast coördinator van de Eempoldertellingen is Jan ook lid van het CT Avifauna en neemt hij deel aan de broedvogelinventarisaties. Dat alles is voor het bestuur reden om Jan de oorkonde van verdienste toe te kennen en hem zo te bedanken voor zijn inzet voor de vereniging.

Jan Mooij ontvangt de oorkonde

De voorzitter overhandigt Jan de oorkonde, het eerste exemplaar van het nieuwe rapport en een bos bloemen. De vergadering bedankt Jan met een hartelijk applaus.

7. Kiezen van een nieuw logo voor de VWG

Voor het vinden van een nieuw logo is een ontwerpwedstrijd georganiseerd. Er zijn ontwerpen ingediend door ontwerpers van over de hele wereld via internet en ook direct door leden van de VWG. Een commissie heeft een voorselectie gemaakt van 15 ontwerpen.

Dirk Prop toont de ingezonden logo's

Dirk Prop en Han Westendorp geven een toelichting op de aanpak en de mooie resultaten. Voor het kiezen van het logo wordt gestemd in de vergadering. Via e-mail kon al eerder worden gestemd. De stemmen die zijn binnengekomen via mail (totaal aantal 49) zijn samengevoegd met de stemmen van de ledenvergadering (totaal aantal 66). Uit de voorselectie van 15 logo's van zeer

verschillende ontwerpers is met grote meerderheid gestemd voor het logo van de Colombiaanse ontwerper Jose Manuel Victoria.

De voorzitter bedankt Dirk en Han (en Dick Jonkers en Joke van Velsen van de selectiecommissie) voor hun inzet en hun verrassende en vernieuwende aanpak.

8. Rondvraag en sluiting

Geen opmerkingen.

Jaarverslag 2011 Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

1. Bestuur

Samenstelling van het bestuur

Het Algemeen Bestuur was in 2011 als volgt samengesteld:

Voorzitter	Rien Rense
Secretaris	Wobbe Kijlstra
Penningmeester	Wobbe Kijlstra
Algemeen bestuurslid	Han Westendorp
Subgroep Algemene Zaken	Bep Dwars tot 24 maart
Subgroep Avifauna	Piet Spoorenberg
Subgroep Vogelherkenning waarnemer tot 24 maart	Wil Makkinje; daarna Paul van der Poel
Subgroep Excursies	Poul Hulzink
Subgroep Communicatie	Rien Rense

In de voorjaarsvergadering is Bep Dwars na nagenoeg 40 jaar afgetreden als bestuurslid. Haar bestuurlijke werkzaamheden zijn overgenomen door Han Westendorp. Wil Makkinje is als waarnemer namens de Subgroep Vogelherkenning afgetreden; Paul van der Poel is hem opgevolgd als bestuurslid.

Secretaris Wobbe Kijlstra was ook penningmeester; de financiële administratie wordt verzorgd door Egbert Leijdekker.

Voorzitter Rien Rense was ook coördinator voor de Subgroep Communicatie.

Hoofdpunten

In het eerste half jaar is de terugbetaling van de ongeautoriseerde leningen volgens plan gerealiseerd. Daarmee is een pijnlijke periode afgesloten.

Aan het eind van het jaar is de eerste uitkering van het legaat van mevrouw Dineke Sluijters ontvangen. Het geld is ondergebracht in het Dineke Sluijters Vogelfonds en zal worden gebruikt voor het financieren van bijzondere projecten. In de najaarsvergadering is de adviescommissie voor het fonds geïnstalleerd, waarna projecten konden worden ingediend. Het Algemeen Bestuur heeft in een brainstormbijeenkomst de visie op de vereniging uitgewerkt. In gesprekken met de subgroepen en werkgroepen wordt de beleidsvisie nu uitgedragen en verder ontwikkeld.

Algemene ledenvergaderingen

De algemene ledenvergaderingen op 24 maart en 24 november 2011 hadden een goede opkomst met ruim 60 leden. In de najaarsvergadering is een oorkonde van verdienste uitgereikt aan Jan Mooij, de coördinator van de Eempoldertellingen. In deze vergadering zijn de resultaten van een ontwerpwedstrijd voor een nieuw logo gepresenteerd, waarna een nieuw logo is gekozen.

2. Subgroep Avifauna

Er zijn in 2011 weer vele activiteiten ontplooid door de werkgroepen van de Subgroep Avifauna. De activiteiten van de subgroep worden waar nodig gecoördineerd via het Coördinatieteam bestaande uit Dirk Prop, Jan Mooij, Wobbe Kijlstra en Piet Spoorenberg.

Elk najaar wordt een bijeenkomst georganiseerd, waarin de werkgroepen de gelegenheid krijgen de ervaringen en resultaten te presenteren en te bespreken. In deze bijeenkomst wordt ook de 'Vogel van het jaar' benoemd. Voor 2011 waren de zwarte en de groene specht samen de 'Vogels van het jaar'. Het verslag verschijnt apart in De Korhaan. Voor 2012 is het waterhoen gekozen als 'Vogel van het jaar'. Daarnaast wordt door het Coördinatieteam de nieuwjaarsbijeenkomst georganiseerd (2° woensdag in januari) waar de werkgroepen zich presenteren en ruimte is voor ontmoet-

ting met oude en nieuwe leden. Nieuwe leden en de deelnemers van de vogelherkenningscursus worden persoonlijk uitgenodigd voor deze bijeenkomst. Deze nieuwjaarsbijeenkomst is in de plaats gekomen van de reguliere voorjaarsbijeenkomst van de Subgroep Avifauna. Ook worden een aantal zogeheten contactavonden ingevuld door een of enkele werkgroepen: in maart 2011 over de 'Vogel van het jaar' en vogelgeluiden, en in november 2011 over de broedvogelinventarisaties. Daarnaast rapporteren de meeste werkgroepen met rapporten en/of artikelen in de Korhaan. Een korte greep uit de werkgroepen:

Weidevogelbeschermingsgroep

Ondanks het bijzondere weer in het voorjaar was het een goed seizoen voor de weidevogels. Weliswaar minder nesten, maar wel een groter broedsucces (meer uitgekomen dan anders).

De boeren hebben goed meegewerkt met uitgesteld maaien. In totaal hebben 56 boeren meegedaan. Door het droge voorjaar was het gras droog en hard. Het natuurreservaat van Natuurmonumenten bleef gelukkig 'nat' zodat de vogels een plek hadden om te foerageren. Een verandering ten opzichte van voorgaande jaren is dat niet langer eieren worden geteld maar 'lege doppen'. Zo worden de vogels zo min mogelijk gestoord. Het verslag over 2011 is beschikbaar.

Broedvogelinventarisaties

Dit jaar zijn vijf gebieden geïnventariseerd (Cruisbergen, Waterleidingplas Loenen, Laarder Waschmeer, Groeve Oostermeent en Kortenhoefsche Plassen). De werkgroep telt ongeveer 30 inventariseerders. Op 9 november werd een contactavond georganiseerd waar de resultaten werden gepresenteerd en de eerste plannen voor 2012 zijn gemaakt.

Eempoldertellingen

Dit jaar was het de 39^e keer dat er geteld is in de Eempolder. In april is de 1000^e telling sinds het begin van de reeks uitgevoerd. Het rapport over de periode 2003-2008 is inmiddels klaar.

Tijdens een bijeenkomst van alle tellers op 16 januari 2012 zijn al deze heuglijke feiten gevierd met een feestelijke lunch in de Theetuin Eemnes.

Er wordt gewerkt met een vaste groep tellers; er is ruimte voor nieuwe tellers.

Zwaluwen

Aan de zwaluwentil in Huizen is in 2011 niet gebroed. Wel hebben huiszwaluwen de til regelmatig bezocht. De voorbereidingen voor twee nieuwe tillen lopen. Naar verwachting worden deze begin 2012 in gebruik genomen.

In De Korhaan en het Vogeljaar zijn artikelen over de boerenzwaluwen geschreven en in De Korhaan van november 2011 zijn twee artikelen over oeverzwaluwen verschenen. Ten opzichte van voorgaande jaren lijkt er een kleine achteruitgang bij de oeverzwaluwen. Op drie of vier plekken is predatie van de oeverzwaluwen door vossen geconstateerd.

Ringstation

Het ringstation is bijzonder actief geweest in 2011. Er zijn veel vogels van ringen voorzien.

Stenuilen

In Eemnes broedde een paar steenuilen; er waren vijf jongen.

3. Subgroep Communicatie

De redactie van het verenigingsblad De Korhaan bestaat uit vijf personen. Het team komt voor elk nummer bijeen en bespreekt dan ook de kopij op termijn. Er is voldoende kopij. De jaargang 2011 telde vijf nummers met in totaal 208 pagina's (204 in 2010 en

180 in 2009). De verzending wordt gedaan door de drukker.

De maandelijkse lezingenavonden zijn gemiddeld door circa 50 belangstellenden bezocht. Het programma was zowel gericht op de vogels in Nederland als in het buitenland. Veel belangstelling was er voor de Zeiss-Vogelkijkavond met Nico de Haan in februari: de grote kerkzaal was bijna geheel vol met leden en niet-leden.

De belangstelling voor de maandelijkse ledencontactavonden is prima. De avonden worden georganiseerd door het bestuur in samenwerking met de Subgroep Avifauna. De nieuwjaarsbijeenkomst voor nieuwe leden was geanimeerd en goed bezocht: het is een goede traditie geworden.

De informatie- en boekenkraam tijdens de lezingenavonden is verzorgd door Hade Rijvers. Zij was ook aanwezig met een promotiekraam bij verschillende externe evenementen. Verschillende andere leden ondersteunen deze promotieactiviteiten. De website van de Vogelwerkgroep heeft in 2011 goed gefunctioneerd. De mogelijkheden van de website worden veel gebruikt. Webmaster Dirk Prop heeft samen met Han Westendorp een ontwerpwedstrijd op Internet georganiseerd voor een nieuw logo voor de VWG. De inzendingen van leden en niet-leden waren bijzonder mooi. In de ALV van november is overtuigend gekozen voor een ontwerp van de Colombiaan Jose Victoria.

De digitale nieuwsbrief voor de leden van de Vogelwerkgroep 'Het Vliegenvluggertje' is 32 x verstuurd door Egbert Leijdekker.

De externe communicatie wordt meestal verzorgd door de uitvoerders van de activiteiten. Hiervoor is een handreiking met persadressen beschikbaar. Het is niet gelukt om de externe communicatie meer structuur en inhoud te geven.

4. Subgroep Vogelherkenning

De vogelherkenningscursus voor volwassenen is dit jaar tijdens het voorjaar en najaar weer druk bezocht.

De najaar- en voorjaarscursus waren weer helemaal vol, wat inhoudt een maximaal aantal cursisten van zestig man/vrouw,

waarbij er zelfs bij alle twee de cursussen een wachtlijst voor de volgende cursus overbleef.

Het systeem dat we aanhouden om alle nieuwe cursisten een voor- en najaarscursus aan te bieden werkt uitstekend. Dit doen we ook om daarna een stop voor deze cursisten van minimaal drie jaar aan te houden, zodat we een goede doorstroming hebben van 'oude' en nieuwe cursisten.

De cursus bestaat nog steeds uit zes theorieavonden op dinsdag met daarbij vier ochtendexcursies in het weekend. Daarnaast organiseren we in het najaar een extra excursie naar het Vogelhospitaal in Naarden en in het voorjaar een vaarexcursie over het Naardermeer. Beide excursies zijn goed bezocht door de cursisten.

Dit voorjaar hebben we nog een extra excursie ingelast, namelijk over vogelgeluiden. Deze extra excursie startte bij Restaurant Robert en ging door het Spanderswoud, waar de cursisten die waren gekomen (al de excursies zijn vrijblijvend) getraakteerd werden op het ontwakken van de zangvogels.

Ons cursusprogramma is niet veranderd dit afgelopen jaar. In het voorjaar ligt de nadruk op de zomergasten, broeden en zang. In het najaar komen de wintergasten, het ruien en de geluiden die bij de winter horen aan bod. Door middel van beamerpresentaties worden de cursisten in het voor- en najaar ingewijd in de vogelwereld. De presentaties waren ook dit jaar weer mooi, interessant en leerzaam voor de cursisten.

Ook zijn er dit jaar weer een aantal cursisten zo enthousiast geworden voor het vogelen dat ze lid geworden zijn van onze Vogelwerkgroep.

Het cursusgeld is hetzelfde gebleven: € 35,- voor niet-leden van onze Vogelwerkgroep en € 30,- voor leden (consumpties inbegrepen), waarmee we ons zelf zonder hulp van de Vogelwerkgroep konden bedruipen.

Conclusie: het was een geweldig jaar voor de vogelherkenningscursus voor volwassenen. Begin maart start de voorjaarscursus 2012, waar alweer een behoorlijk lange wachtlijst voor is.

5. Subgroep excursies

Er is in 2011 weer een interessant programma volbracht met maar liefst 23 excursies. De ochtend, wandel- of fietsexcursies richtten zich vooral op het bezoeken van ons werkgebied. De dagexcursies juist meer op gebieden buiten ons werkgebied. Samen met de deskundigheid van de excursieleiders zorgt dit ervoor, dat de leden veel soorten vogels in een variatie aan biotopen en in de diverse seizoenen kunnen waarnemen en bewonderen. Alle 23 excursies zijn doorgegaan; er zijn geen excursies afgelast.

Bekende excursiedoelen waren: de Eempolders, Oostvaardersplassen, Gooimeerkust, Landje van Geijssel, de Stulp, rondje Zeeland en Lauwersmeer. Verder zijn vermeldenswaardig de Groene Jonker met een keur aan moerasvogels, de avondwandeling, de Biesbosch, Gaasterland (ganzen), Waterland-Oost en de grote tocht door het prachtige Bargerveen. Ook bijzonder waren de avondwandelingen naar respectievelijk de Aardjesberg op de Westerheide, de Leusderheide (houtsnip en nachtzwaluw) en de Westbroekse Zodden in de zomer. De avondsfeer bleek voor menig deelnemer een bijzondere ervaring. Gemiddeld worden de excursies goed bezocht, variërend van 4 tot meer dan 20 personen en meestal omstreeks 15 deelnemers.

Het voorjaarsweekend vond plaats in het Lauwersmeer met 24 deelnemers. Het najaarsweekend vond plaats op Schiermonnikoog; er waren 38 deelnemers. Beide weekenden waren goed bezet, gezellig en vogelrijk.

Er blijft altijd behoefte aan ondersteuning bij het leiden van excursies en de organisatie van de weekenden. Dus als je mee wilt helpen een excursie te organiseren, over een redelijke vogelkennis beschikt en je enthousiasme wilt overdragen aan anderen, neem dan contact op met de coördinator

Poul Hulzink. Voor de weekenden hebben zich inmiddels enkele leden gemeld om ondersteuning te bieden bij de organisatie.

De buitenlandreis in mei ging naar het Warta Oder-gebied op de grens van Duitsland en Polen. De reis was zeer geslaagd.

6. Subgroep Algemene Zaken

Ook in 2011 is de ledenadministratie door Trudie Kroon gedaan.

Het aantal leden is in 2011 met 17 toegenomen tot 779.

Totaal aantal leden 31 december 2011	779
- gewone leden	628
- huisgenootleden	139
- ereleden	9
- jeugdleden	3

Ledenmutaties in 2011:

Aantal nieuwe leden	73
Aantal leden uitgeschreven	56
opgezegd	49
overleden	5
uitgeschreven wegens contributieachterstand	2

Evenals in de afgelopen jaren kunt u de nieuw binnen gekomen boeken en natuur - vogeltijdschriften via leesmappen inzien of lenen, evenals boeken, tijdschriften en rapporten die in de kasten aanwezig zijn, tijdens een contact- of vergaderavond of op afspraak.

Over de inhoud van een recent artikel of verslag kunt u iets lezen in De Korhaan in de literatuurlijst die Paul Keuning samenstelt of in de rapportenlijst op de website.

In Westerheem zijn in de grote recreatiezaal de contactavonden en avifaunabijeenkomsten gehouden. In de verenigingsruimte De Broedplaats vergaderden het AB, het DB, de redactie van De Korhaan en incidenteel andere groepen.

Financieel verslag 2011 van de penningmeester VWG

Voorwoord

De functie van penningmeester is ultimo 2010 gesplitst in bestuurlijke zaken en financiële administratie. Deze functies worden uitgevoerd door respectievelijk Wobbe Kijlstra en Egbert Leijdekker. Na het aftreden van Egbert als penningmeester is Wobbe (waarnemend) penningmeester en is deze gecombineerde functie ontstaan, waarbij het uitgangspunt was dat dit van tijdelijke aard zou zijn. Vooralsnog is er geen definitieve invulling gevonden voor de vacature van penningmeester. De afstemming tussen beiden en de functiescheiding verloopt echter dermate goed dat deze voorlopig gecontinueerd kan worden.

Gelijk aan vorig jaar is de jaarrekening 2011 opnieuw opgesteld door Egbert Leijdekker. Vergeleken met 2010 is het opstellen van de jaarrekening dit jaar soepeler verlopen en is er (weer) volledig inzicht in de administratie.

De administratie van de vereniging wordt bijgehouden in een professioneel boekhoudpakket en is per 1 januari 2011 volledig opnieuw opgezet, waardoor het geheel aan grootboek-rekeningen veel transparanter is. Voorts is het thans veel eenvoudiger geworden om vast te stellen of de begroting is gevolgd. Opgemerkt dient te worden dat dit niet volledig kan, maar daar wordt later op ingegaan. Een ander voordeel van de nieuwe opzet is dat de administratie overzichtelijker is voor de kascommissie.

Voor het presenteren van de verlies- en winstrekening is gekozen voor een verkorte rapportage. Door een minder gedetailleerde presentatie wordt de weergave transparanter en beperken we ons tot de hoofdlijnen. De kascommissie heeft overigens wel inzage in de administratie op alle onderdelen en zal in de Algemene Ledenvergadering verslag doen van de bevindingen.

Conform het voorstel van de penningmeester zijn er in 2011 nieuwe uitgangspunten vastgesteld ten aanzien van bepaalde reserveringen, waarbij moet worden gedacht aan specifieke zaken zoals het concrete doel en benutting van de reservering. Enige jaren geleden is er besloten om het begrip werkkapitalen in te voeren en voor een aantal werkgroepen is dat nuttig, maar er waren ook werkkapitalen en reserveringen die niet (meer) zijn uit te leggen. Besloten is om deze vrij te laten vallen en weer toe te voegen aan het eigen vermogen van de vereniging. In de toelichting op de balansposities is dat nader gespecificeerd.

Bijgaand treft u de resultatenrekening, balans en begroting over het jaar 2011 aan. Per onderdeel is een toelichting gegeven.

*Egbert Leijdekker en Wobbe Kijlstra,
26 januari 2012*

Resultatenrekening 2011

In het kader van een transparante verslaglegging wordt per onderdeel aangegeven wat de inkomsten en uitgaven zijn, hetgeen resulteert in respectievelijk een winst of verlies. Na de toelichting op deze posten wordt een conclusie gegeven.

Onze vereniging werkt met diverse sub- en werkgroepen die ieder een eigen werkkapitaal kunnen hebben; in een aantal gevallen is hier sprake van een reservering. Het resultaat van de activiteiten van deze subgroepen wordt aan het einde van het boekjaar verrekend met dit werkkapitaal / reservering. Ter verduidelijking wordt hieronder naast de resultatenrekening een samenvatting van deze verrekening gegeven.

Resultatenrekening 2011	uitgaven	inkomsten	verlies	winst	Mutatie werkkapitaal	
excursies binnenland	4.700	4.948		248	werkkapitaal excursies binnenland	249
excursies buitenland	3.900	3.900			werkkapitaal volwassenencursus	2.617
volwassenencursus	2.288	4.905		2.617	werkkapitaal excursies buitenland	0
dvd ijsvogelwanden	100	408		308	werkkapitaal weidevogelbescherming	1.268
subgroep avifauna	171		171		werkkapitaal roofvogelwerkgroep	-782
subgroep excursies					reservering dvd ijsvogelwanden	308
wergroep nestkasten	428	200	228		reservering Sluijters vogelfonds	760
wergroep roofvogels	2.014	1.233	782		Totaal mutatie	4.420
wergroep broedvogels	1.078	1.500		422		
wergroep weidevogelbescherming	815	2.083		1.268		
contributie	1.871	15.656		13.785	Mutatie eigen vermogen	
giften		2.211		2.211	positief resultaat	2.935
rente		2.293		2.293	werkkapitaal promowinkel	4.394
promowinkel	2.236	2.783		547	reservering clubhuis	20.713
ledenavonden	1.467		1.467		reservering leermiddelen	994
ledenadministratie	335		335		fonds red de weidevogels	5.434
lidmaatschappen / abonnementen	244		244		Subtotaal mutatie eigen vermogen	34.470
bestuurskosten	1.379		1.379		reservering eempoldertelling	-1.000
Korhaan	8.242		8.242		Totale mutatie eigen vermogen	33.470
representatiekosten	205		205			
algemene kosten	2.145	53	2.092			
huur Westerheem	1.200		1.200			
subtotaal	34.818	42.173	16.345	23.700		
resultaat subgroepen/reservering	4.420		4.420			
resultaat VWG	2.935		2.935			
totaal	42.173	42.173	23.700	23.700		

In de resultatenrekening wordt een presentatie gegeven van de inkomsten en uitgaven per onderdeel, waarbij rekening is gehouden met de subgroepen en de indeling van de begroting. In onderstaande toelichting worden alleen de hoofdlijnen en opmerkelijkheden nader toegelicht.

In de resultatenrekening staan in de linkerkolom de kosten en in de rechterkolom de ontvangsten; het totaal van beide kolommen dient gelijk te zijn. Een winst komt daarom in de kolom 'verlies' te staan. Waar we het jaar starten met een sluitende begroting willen we ook dat aan het eind van het jaar de kosten en ontvangsten in balans zijn.

In de tabel *mutatie werkkapitaal* wordt aangegeven hoe de resultaten van de subgroepen worden verdeeld over de

respectievelijke werkkapitalen. De tabel *mutatie eigen vermogen* wordt later toegelicht.

Toelichting resultatenrekening

Excursies binnen- en buitenland: Over het geheel genomen zijn de excursies kostendekkend geweest, hetgeen als een mooi resultaat is aan te merken. Voor wat betreft de buitenlandexcursie heeft men quitte gespeeld.

Volwassenencursus: Per jaar worden er twee cursussen gegeven die een hoge opkomst kennen. Gelijk aan voorgaande jaren is er een uitstekend positief resultaat.

Contributie – giften: Als gevolg van het feit dat veel leden meer betalen aan de vereniging dan alleen de contributie is er een aanzienlijk bedrag aan giften ontvangen. Voorts hebben wij vorig jaar een extra incidentele gift

ad € 340,- gekregen van de opgeheven Biologische werkgroep Het Gooi.

Rente: dit bedrag bestaat uit de rente van de inmiddels afgeloste lening Kerkhof en rentevergoeding bank. De bankrente bestaat uit een vergoeding voor het spaartegoed van de VWG (€ 1.533,-) en het Dineke Sluijters Vogelfonds (€ 760,-). Dit laatste bedrag wordt toegevoegd aan de reservering.

Subgroep roofvogels: het gepresenteerde verlies dient te worden genuanceerd, want in 2009 heeft de werkgroep de *Natuurprijs Zomergroetloop* gewonnen. Het bedrag is gestort en in 2010 zijn de uitgaven gedaan; daarom is er feitelijk geen sprake van een verlies.

Promowinkel: Er is opnieuw een positief resultaat bereikt door de verkoop van boeken en attributen. Het saldo is toegevoegd aan het algemeen resultaat.

Bestuurs- en algemene kosten: het blijkt lastig om deze kosten juist te adresseren en daarom worden deze gezamenlijk toegelicht. Het totaal hiervan is hoger dan verwacht, omdat er extra onvoorziene uitgaven zijn gedaan in met name de kosten van het nieuwe logo (€ 430,-) en het drukken van het rapport Eempoldertellingen (€ 920,-).

Korhaan: dit betreft het drukken van het verenigingsblad en de verzending per TNT .

Conclusie:

Het verschil van verlies en winst is het resultaat. In 2011 hebben de subgroepen een positief resultaat geboekt van € 4.420,- en de vereniging van € 2.935,-. In perspectief van het totaal van de kosten is dit net als voorgaande jaren buitengewoon positief (20%).

Hoewel een positief resultaat zeker niet verkeerd is, gaat het bij de Vogelwerkgroep om een vereniging zonder winstoogmerk. Daarom is winst maken geen doel op zich, maar positieve resultaten zijn doorgaans noodzakelijk om financiële buffers op te bouwen om tegenvallers op te vangen. Voor onze vereniging geldt dat nagedacht dient te worden hoe het geld ten dienste van de 'vogels' kan worden geïnvesteerd. Met het Dineke Sluijters Vogelfonds is hier een goed begin mee gemaakt.

Voor wat betreft de winstgevendheid springen twee subgroepen er uit, te weten weidevogelbescherming en de volwassenencursus. Beide subgroepen voegen jaarlijks aanzienlijke bedragen toe aan het werkkapitaal.

Balans 2011

samenvatting balans 2011	2010 activa	2011 activa	2010 passiva	mutatie	2011 passiva
totaal kas	695	413			
totaal bank	22.915	186.102			
lening u/g	55.129	0			
depot TNT en postbus	183	183			
voorraad promoshop	1.407	1.229			
nog te ontvangen/vooruitbetaald	65	4.218			
vooruit ontvangen			950		7.020
nog te betalen			448		101
eigen vermogen			20.944	33.470	54.414
werkkapitaal excursies binnenland			2.420	249	2.669
werkkapitaal volwassenencursus			7.082	2.617	9.699
werkkapitaal excursies buitenland			4.063	0	4.063

Mutatie eigen vermogen	
positief resultaat	2.935
werkkapitaal promowinkel	4.394
reservering clubhuis	20.713
reservering leermiddelen	994
fonds red de weidevogels	5.434
Subtotaal mutatie	34.470
reservering Eempoldertelling	-1.000
Totale mutatie vermogen	33.470

werkkapitaal weidevogelbescherming			8.784	1.268	10.052
werkkapitaal promowinkel			4.394		
werkkapitaal roofvogelwerkgroep			1.384	-782	602
reservering dvd ijsvogelwanden			2.784	308	3.092
reservering clubhuis			20.713		
reservering leermiddelen			994		
reservering zwaluwentil					4.929
reservering Eempoldertelling					1.000
reservering Dineke Sluijters Vogelfonds					94.504
fonds red de weidevogels			5.434		
totaal	80.394	192.145	80.394	37.130	192.145

Bij een balans staan aan de linkerkant de bezittingen en vorderingen. Bij onze vereniging betreft dat banktegoeden, kassaldo, voorraad en vooruitbetaalde bedragen. Aan de rechterkant van de balans staan bijvoorbeeld schulden aan banken en crediteuren (nog te betalen). Onze vereniging verkeert in de gelukkige situatie dat er nauwelijks schulden zijn. Ook bij een balans moeten beide kolommen gelijk zijn en, omdat de bezittingen van de vereniging hoger zijn dan de schulden, wordt het verschil (eigen vermogen + werkkapitalen + reserveringen) aan de rechterkant geplaatst.

Toelichting balans

Ten aanzien van de balansposten worden alleen de posten toegelicht die nadere aandacht verdienen.

Kas: deze balanspost is een optelling van de kassaldo's van de verschillende sub- en werkgroepen.

De kassaldo's zijn de verantwoordelijkheid van de respectievelijke subgroepen en daarom niet fysiek gecontroleerd.

Bank: de vereniging heeft drie bankrelaties, t.w. ING, ABN-AMRO en Rabobank.

Nagenoeg het volledige tegoed is thans ondergebracht bij de Rabobank, omdat deze bank in de huidige zeer slechte economie als de meest solvabele bank in Nederland wordt aangemerkt. Internationaal gezien heeft deze bank als enige private bank ter wereld een zogenaamde AA-status. Privaat wil zeggen dat er geen aandeelhouders zijn (coöperatieve vereniging) en een AA-status is een uitstekende kwalificatie.

Lening o/g: de lening Kerkhof is in 2011 volledig terugbetaald.

Nog te ontvangen/vooruitbetaald: er wordt een tweede zwaluwentil geplaatst waarvoor kosten zijn vooruitbetaald. In de loop van 2012 worden deze gedeclareerd bij de Rabobank Noord Gooiland in het kader van een gewonnen prijs.

Vooruit ontvangen: dit betreft in 2011 vooruit betaalde excursie buitenland die in 2012 plaatsvindt.

Werkkapitalen: in de tabel mutatie eigen vermogen worden de vier werkkapitalen benoemd die toegevoegd zijn aan het eigen vermogen. Voorts is het positieve resultaat 2011 ook toegevoegd. De overige werkkapitalen zijn toegelicht bij de resultatenrekening.

Reservering zwaluwentil: er zijn vergevorderde plannen om een derde zwaluwentil te plaatsen, waarvoor vooruitlopend daarop al een bijdrage ad € 5.500,- is ontvangen van Vogelbescherming Nederland (€ 2.500,-) en van de Stichting Lakeland Foundation (€ 3.000,-). Op deze reservering zijn de kosten van de aanvraag voor een vergunning in mindering gebracht.

Reservering Eempoldertelling: in de begroting 2011 is een bedrag ad € 1.000,- gereserveerd in verband met de 1000e telling, maar de besteding daarvan is nog niet gerealiseerd.

Reservering Dineke Sluijters Vogelfonds: het eerste deel van het legaat is inmiddels ontvangen. Aan de reservering is de rentevergoeding van het spaartegoed toegevoegd

Eigen vermogen: optisch gezien een substantiële toename, maar dat is het gevolg

van de gecorrigeerde werkkapitalen. Het positieve resultaat voor de VWG ad € 2.935,- is toegevoegd.

Conclusie:

Het weerstandsvermogen (solvabiliteit) € 54.414,- van de vereniging blijft net als voorgaande jaren uitzonderlijk hoog. In 2011 is besloten een aantal reserveringen als zodanig op te heffen en het saldo toe te voegen aan het eigen vermogen (zie mutaties eigen vermogen) Met solvabiliteit (bezittingen minus schulden) wordt feitelijk aangegeven in hoeverre de vereniging in staat is om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de bepaling daarvan is het wel van belang om vast te stellen waaruit de bezittingen bestaan. In het geval van de vereniging zijn dat nagenoeg alleen liquiditeiten (tegoeden banken). De conclusie is dat onze vereniging financieel gezien erg, maar wellicht te, gezond is Zoals gezegd kunnen met het Dineke Sluijters Vogelfonds gericht bestemmingen worden gevonden voor het vermogen. Op basis van de

ervaringen en de afspraak in de ALV om deze na enkele jaren te evalueren, kan worden bekeken hoe dit verder kan worden uitgebouwd. Het weerstandsvermogen zal hierdoor geleidelijk toegroeien naar een meer bij de omzet van de vereniging passende omvang.

Resultatenrekening versus begroting 2011

In voorgaande jaren werd vastgesteld of er afwijkingen zijn ten opzichte van de begroting, maar voor 2009 is dat summier gedaan, omdat er toen te weinig inzicht was in de administratie door de zeer beperkte overdracht aan de nieuwe penningmeester.

Door het opnieuw opzetten van de administratie is dat inzicht verbeterd en toereikend, maar toch blijven er beperkingen die hierna worden benoemd.

Onderstaand is de oorspronkelijke begroting opgenomen, waarbij de posten die betrekking hebben op de subgroepen met een werkkapitaal achterwege zijn gelaten.

Omschrijving	begroting		gerealiseerd		verschillen	
	inkomsten	uitgaven	inkomsten	uitgaven	inkomsten	uitgaven
Contributies	13.000		13.785		785	
Giften	1.000		2.211		1.211	
Rente	1.500		1.533		33	
Algemeen en bestuur		2.500		5.173		-2.673
SG Algemene zaken		500		335		165
- Algemene activiteiten		250				
- Zwaluwenonderzoek		490				
-						
Broedvogelinventarisatie	1.500	1.500	1.500	1.078		422
- Tuinvogelonderzoek		200		0		
- Vogelringstation		200		0		
- Eempoldertelling		1.000		1.000		0
- Nestkasten		500		228		272
SG Communicatie		9.000		9.709		-709
SG Cursussen		100		0		

In de financiële jaarcyclus vormt het opmaken van de resultatenrekening en balans het belangrijkste moment. Het gaat er niet om alleen om aan de leden inzicht te geven in hoe de vereniging er financieel voorstaat. Het is ook het moment waarop beoordeeld kan worden of het bestuur naar behoren haar taak heeft uitgevoerd. De kascommissie beoordeelt de financiële bescheiden, doet hier verslag van

en adviseert de leden het bestuur al dan niet decharge te verlenen voor het gevoerde beleid.

Met de komst van het Dineke Sluijters Vogelfonds en hierbij afgesproken werkwijze komt er een nieuw element bij. Conform het reglement wordt in de ALV een besluit genomen over de goedkeuring van de geselecteerde voorstellen.

Om de financiële gang van zaken transparanter te maken zijn naar aanleiding van de ervaringen in het verleden een aantal maatregelen genomen. In het verslagjaar zien we daar de eerste resultaten van. Als aanvulling daarop is in het bestuur besloten de besluiten met financiële consequenties die ieder jaar genomen worden apart (voor de kascommissie) zichtbaar te maken. Op deze manier kan de kascommissie zich een goed oordeel vormen en blijft het voor de vereniging als geheel werkbaar.

De begroting dient als richtsnoer en uiteindelijk dient het bestuur zich te kunnen verantwoorden over de uitgaven en inkomsten in enig jaar. We hanteren bewust de term richtsnoer omdat de praktijk altijd laat zien dat het lastig is om de begroting te vergelijken met de gerealiseerde kosten. In welk jaar dan ook doen zich altijd situaties voor waarbij kosten worden gemaakt die niet waren voorzien en omgekeerd voorziene kosten niet worden gemaakt of door andere opbrengsten worden gedekt.

Door de Algemene Ledenvergadering is de bevoegdheid gegeven om de begroting te mogen overschrijden met 15% van de begrote

contributieontvangsten; dit jaar was dat € 1.895,-. Dit is/was een aardige gedachte, maar is in de praktijk onduidelijk en onwerkbaar. Vorig jaar betrof dat de kwestie met de voormalige penningmeester en dit jaar bijvoorbeeld de kosten voor het rapport Eempoldertellingen en het nieuwe logo van de vereniging. Volgens het besluit van de 15% hadden deze uitgaven vooraf aan de ALV te moeten worden voorgelegd. In de praktijk wijken we hier dus al vanaf en het bestuur stelt aan de ALV voor deze bepaling dan ook te schrappen.

De ALV blijft in de gelegenheid 1 x per jaar op basis van resultatenrekening, balans, verantwoording van bestuur en verslag van kascommissie een oordeel te vellen over het financiële beleid van het Bestuur.

Te nemen besluiten in ALV

1. Aan de ALV wordt voorgesteld om het besluit dat het bestuur slechts bevoegd is om de begroting te mogen overschrijden met 15% van de begrote contributieontvangsten te laten vervallen.

2. De ALV verleent decharge aan het bestuur voor het gevoerde financiële beleid.

Wat zien ik ?

Nog meer kleptoparasitisme

Al eerder beschreven we een geval van kleptoparasitisme waarbij een boomvalk de muis van een torenvalk afpakte. Op 30 november keerden we via de Praamweg terug na een dagje klapeksters kijken, toen nog geen 50 meter voor ons een sperwer een spreek uit een groepje isoleerde en sloeg, om ermee in de berm te landen. Slechts enkele seconden later plofte een ruigpootbuizerd neer, waarbij de sperwer op het laatste moment wist te ontkomen en de ruigpootbuizerd er met de spreek vandoor ging.

Paul en Loes van der Poel

Wat zien ik ?

Mallorca

In tegenstelling tot Kees Tegelberg (Wat zien ik, Korhaan nr. 4) waren wij erg tevreden over onze vogelwaarnemingen in oktober van dit jaar op Mallorca. Behalve het park Albufera bezochten wij onder meer de Salinetes (gelegen naast Albufera), het moerasgebied de Albufereta (tussen Alcudia en Porto de Pollensa), in de bergen de Embalse de Cuber (stuwmeer op de weg naar Soller), de Boquervallei en Cap Formentor (beide achter Porto de Pollensa). Resultaat: meer dan 60 vogelsoorten gespot met onder meer de monniksgier, eleonoravalk, vuurgoudhaantje, grasmus, griel en de waterral.

Roel Kleinjan

Advies over de projectvoorstellen voor het Dineke Sluijters Vogelfonds

De adviescommissie Dineke Sluijters Vogelfonds heeft in de periode tot 3 januari 2012 zeven projectvoorstellen ontvangen. De commissie adviseert het bestuur om vier projectvoorstellen te honoreren. Drie voorstellen komen in de huidige vorm niet voor honorering in aanmerking.

Project: Waterwielpomp voor weidevogelreservaat De Kampen (Blaricum)

Indiener: Rein Zwaan

Samenvatting: De aanschaf van een waterwielpomp met toebehoren t.b.v. de vernatting van een deel van De Kampen ter bevordering van de (broedende) weidevogels in het gebied

Gevraagde bijdrage: € 19.150

Beoordeling: Het verbeteren van het biotoop in De Kampen zoals beoogd zien we als een belangrijk en zinvol initiatief dat vooral de weidevogels zal ondersteunen. Daarbij is vernatting van het gebied inderdaad aan de orde en de inzet van een waterwielpomp zal daar zeker ook een rol in kunnen spelen. Het voorstel beperkt zich echter op dit moment tot het aanschaffen van een waterwielpomp. Het project is nog niet voldoende uitgewerkt om nu al een goed oordeel te kunnen geven. De bredere inpassing in een (beheer)plan (inrichting, peilbeheer, onderhoud etc.) ontbreekt. Dit is noodzakelijk voor het succesvol en duurzaam inzetten van een waterwielpomp.

Geadviseerd wordt aan indiener om het voorstel verder uit te werken als onderdeel van een plan. Daarbij wordt geadviseerd om leden van de Werkgroep

Weidevogelnestbescherming te betrekken bij de verdere inrichting en het beheer van het weidevogelreservaat.

Gezien de omvang van de noodzakelijke financiering wordt ook geadviseerd om cofinanciering te zoeken. Hierbij zal ook Staatsbosbeheer, de eigenaar van het gebied, een belangrijke rol moeten vervullen.

Advies: Voorstel in huidige vorm niet honoreren.

Project: Oeverzwaluwwand, ijsvogelwand en vleermuisverblijf Huizen

Indiener: Jelle Harder

Samenvatting: Aanbieden van permanente broedgelegenheid voor de oeverzwaluw en de ijsvogel binnen een groter plan voor

natuurontwikkeling aan de oostkant van de Huizerpier.

Gevraagde bijdrage: € 5.000 (als onderdeel van totaalplan van circa € 28.000)

Beoordeling: Duidelijk en goed onderbouwd voorstel. Kansrijk goed uitgewerkt project als onderdeel van een breder

natuurontwikkelingsplan in het beoogde gebiedje aan de oostzijde van de Huizerpier.

Past in de plannen van de Werkgroep Zwaluwenonderzoek. Voorwaarde is dat alle andere partijen instemmen met het plan.

Aandachtspunt: nadenken over communicatie.

Advies: Voorstel honoreren onder voorwaarde dat ook de cofinanciering rond komt

Project: Nestkasten voor grote gele kwikstaart op RWZI in Blaricum en Huizen

Indiener: Jelle Harder

Samenvatting: Aanbieden van broedgelegenheid in de vorm van twee nestkasten op twee plaatsen: de rioolwaterzuiveringsinstallaties RWZI's van Blaricum en Huizen voor de grote gele kwikstaart.

Gevraagde bijdrage: € 270

Beoordeling: Eenvoudig, helder en klein project. Onderbouwing is weinig uitgewerkt.

Gezien de zeer geringe investering geen noodzaak tot verdere uitwerking hiervan.

Aandachtspunt is communicatie en continuïteit bij monitoring en onderhoud van de nestkasten. Suggestie is om het project onder te brengen bij de Werkgroep Nestkasten

Advies: Voorstel honoreren.

Project: Inrichten van de educatieve ruimte op het Vogelhospitaal Naarden

Indiener: Bertus van den Brink

Samenvatting: Het inrichten van een educatieve ruimte waarin diverse soorten vogels worden tentoongesteld. Bijvoorbeeld een vitrine waarin alle spechtsoorten van Nederland gezamenlijk te zien zijn en waarbij ze geplaatst worden op een grote stam met hun

broedholen (vorm/grootte) en een uitleg over hun leefgebied, voedsel, gedrag etc.

Gevraagde bijdrage: € 2.000?

Beoordeling: Sympathiek voorstel om educatiemateriaal over vogels te maken. Echter het voorstel vraagt in elk geval verdere uitwerking en onderbouwing. Zo is nu de verwachting dat het aantal bezoekers beperkt zal zijn en het rendement dus beperkt. Het lijkt nu vooral een uitbreiding van de activiteiten van het Vogelhospitaal. Is het Vogelhospitaal daarmee de meest voor de hand liggende locatie om met educatiemateriaal voldoende mensen te bereiken? Ook is voor het meer aantrekken van publiek meer nodig dan het inrichten van een educatieve ruimte met een vitrine.

Advies: Voorstel in huidige vorm niet honoreren.

Project: Speelbos bij groepsverblijf 't Laer aantrekkelijker maken voor vogels

Indiener: Nicole en Johan van Gans

Samenvatting: Het project richt zich op het maken van een natuurlijk speelbos bij 't Laer voor kinderen, waarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van natuurlijke materialen. Met inrichting, beplantingen, nestkasten en dergelijke wordt dit terrein aantrekkelijker voor vogels

Dit biedt kinderen mogelijkheden kennis te maken met de specifieke vogels die in deze regio thuishoren. Ook zouden we graag een beschutte observatieplek willen creëren met vogelkijkscherm, voederplek en informatiepaneel. Het terrein wordt veel bezocht door kinderen die een aantal dagen verblijven in groepsverblijf 't Laer dat naast het Speelbos ligt. In de toekomst zal het bos ook bezocht worden door de naschoolse kinderopvang en alle andere kinderen die er willen spelen. Het is vrij toegankelijk. Met behulp van bijvoorbeeld lesbrieven kan aandacht worden besteed aan de bosvogels die hier te verwachten zijn.

Gevraagde bijdrage: € 1.600 (als onderdeel van totaalplan van circa € 26.400)

Beoordeling: Kansrijk en goed uitgewerkt project als onderdeel van een breder plan op het terrein rond 't Laer. Goed onderbouwd en uitgewerkt voorstel. Vooral de doelstelling om kinderen meer te betrekken bij natuur (waaronder hier specifiek vogels) wordt als positief ervaren. Aandachtspunt: nadenken over communicatie. Voorwaarde is dat alle andere partijen instemmen met het plan.

Advies: Voorstel honoreren onder voorwaarde dat ook de cofinanciering rond komt.

Project: Visarend nestgelegenheid Kortenhoef

Indiener: Huub Casander en Dirk Prop

Samenvatting: Het inrichten van een nestgelegenheid voor de visarend in het plassegebied van Kortenhoef

Gevraagde bijdrage: Onbekend; vermoedelijk minder dan € 2.000

Beoordeling: Idee past goed in doelstellingen van het fonds, maar het voorstel is erg pril en moet nader worden uitgewerkt en onderbouwd. Samenwerking met en ondersteuning door Natuurmonumenten (is eigenaar en beheerder van het terrein) is daarbij ook belangrijk.

Advies: Voorstel in huidige vorm niet honoreren.

Project: Boomvalk kunstnestproject en predatieonderzoek

Indiener: Hanneke Sevinck

Samenvatting: Het project beoogt het ondersteunen van boomvalken door nestplaatsen aan te bieden (het ontbreken van geschikte nesten speelt een rol) en het met behulp van camera's verkrijgen van inzicht in oorzaak (zaken) van mislukken van nesten.

Gevraagde bijdrage: € 1.500

Beoordeling: Goed en interessant projectplan dat goed is onderbouwd en past binnen de doelstellingen en criteria van het fonds. Goede communicatie tijdens de uitvoering en over de resultaten is een voorwaarde. Bij voorkeur ook via De Korhaan en de website van de Vogelwerkgroep.

Advies: Voorstel honoreren.

Programma

De lezingen worden gehouden in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263, 1215 JV Hilversum

De contactavonden vinden plaats in Westerheem, Frederik van Eedenlaan 73, Hilversum (recreatiezaal 1^e verdieping).

Aan de excursies kan worden deelgenomen door alle leden, zonder aanmelding vooraf.

2012

Zondag 19 februari: Autodagexcursie **Gaasterland** in Friesland op zoek naar de rietganzen o.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen. Vertrek om 7.00 uur vanaf parkeerplaats NS-station Bussum Zuid (aan de kant van het Bastionhotel). Op zoek naar de rietganzen en andere wintergasten

Donderdag 23 februari: 20.00 uur. **Lezing: 'Wel en wee van de ijsvogels na het topjaar 2008' door Jelle Harder.**

LET OP! Deze lezing is niet in de Bethlehemkerk, maar in de Infoschuur van het Goois Natuurreservaat!! Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum: komende vanaf Bussum rechts van de weg circa 100 meter voor het viaduct van de natuurbrug.

Begin 2008 heeft Jelle tijdens een druk bezochte avond verteld over de ontwikkeling van de ijsvogels in Gooi en Vechtstreek en de spectaculaire resultaten door het verbeteren van de broedgelegenheid. Vanavond is het vervolg. Wat is er sindsdien gebeurd in de regio, Noord-Holland en Nederland? Wat zijn de gevolgen van de drie winters met langdurig ijs, en de (beperkte) actie 'Hak een Wak'? Jelle zal ook wat laten zien van het ringen van jonge ijsvogels in Duitsland. De avond wordt afgesloten met een film van Cees van Kempen over ijsvogels die steeds meer de rand van de bebouwing opzoeken en er tot broeden komen. De film is gemaakt in de West-Brabantse plaats Steenbergen.

Woensdag 7 maart: 20.00 uur. **Contactavond over vogelgeluiden en vogels op internet** in **Westerheem** (recreatiezaal 1^e verdieping).

Voor de pauze oefenen we het herkennen van vogelgeluiden als voor bereiding op de broedvogelinventarisaties. Na de pauze laat Dirk Prop interessante informatie en sites over vogels op Internet zien. Deze avond is voor beginners en gevorderden.

Zaterdag 10 maart: Wandeling Eempolder o.l.v. Hugo Weenen. Vertrek om 9.00 u vanaf Theetuin Eemnes. Om 13.00 uur zijn we weer terug. We hopen veel wintervogels, doortrekkers en weidevogels te zien zoals grutto, tureluur, bontbekplevier, diverse ganzen- en eendensoorten en wellicht slechtvalk of zeearend.

Donderdag 22 maart: 20.00 uur. **Algemene Ledenvergadering: jaarverslag en projecten Dineke Sluijters Vogelfonds.**

Na de pauze de (uitgestelde) lezing van **Paul van der Poel: Een impressie van Bulgarije** Bulgarije is het doel van onze buitenlandexcursie in 2012. Paul zal een impressie geven van enkele van de vele landschapstypen van dit prachtige land en van zijn fauna. De presentatie is een compilatie van twee natuurreizen van twee weken. Paul maakte die reizen in de periode eind mei/begin juni in 2009 en 2010 als begeleider voor de Stichting Natuurreizen.

Zondag 25 maart: Ochtend wandelexcursie heide- en bosgebied De Stulp in Lage Vuursche o.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen. Vertrek om 7.30 uur vanaf dagrecreatieterrein Drakensteijn komend vanaf Hilversum net voor Lage Vuursche naar links (staat met borden aangegeven).

Zondag 1 april: Ochtendexcursie Landje van Geijssel en de Ouderkerkerplas bij Amsterdam Zuidoost o.l.v. Antje van Slooten. Vertrek om 7.00 uur NS-station Bussum Zuid (zijde Bastionhotel). Het Landje van Geijssel staat van half februari tot half mei onder water. Veel trekvogels o.a. grutto's, wulpen scholeksters, watersnippen, kemphanen bezoeken het landje om te rusten en te foerageren. Ook kunnen we soms de pijlstaart en zomertaling zien. De Ouderkerkerplas vormt in de winter een vogelrustgebied. Er overwinteren duizenden smienten. Soms kan er een Amerikaanse smient worden waargenomen. Daarnaast kunnen brilduiker, grote zaagbek en nonnetje worden waargenomen. In het voorjaar ziet men regelmatig lepelaars, oeverlopers en krooneenden.

Maandag 9 april 2012 2^e Paasdag: Ochtend wandelexcursie Landgoed Spanderswoud

(Noordeinde, 's-Graveland). Thema de herkenning van de zang van bosvogels. Vertrek om 6.00 uur vanaf de ingang van Landgoed Spanderswoud, ingang Noordeinde 's Graveland, tussen de Grote Klapbrug naar Ankeveen (Herenweg) en Huize Brugchelen. Na het hek doorrijden tot de boerderij rechts en parkeren voor het bord van waarachter alleen wandelen en fietsen. Vogelen met je oren: wat klinkt als roestige fietspomp of als een wekkertje? Als je tikkende steentjes hoort, klinken ze dan nat of droog? Een excursie voor wie een begin wil maken met het herkennen van zangvogels. Sta vroeg op en leer de ezelsbruggetjes!

Vrijdag 13 tot en met 15 april: Voorjaarsweekend Ameland

We verblijven in de kampeerboerderij Ritskemoei, Kooiweg 1-3, Buren-Ameland.

De kosten voor dit weekend bedragen € 67,- per persoon, inclusief verblijfkosten en overnachting in de kampeerboerderij. Een fiets kan worden besteld voor € 13,- voor het hele weekend. Indien u er voor kiest eigen overnachting te organiseren blijft het tarief van deelname aan het weekend € 67. De overtocht naar het eiland is voor eigen rekening. De betaling dient te geschieden vóór 15 maart 2012 op rekening 43.41.08.790 of postrekening 2529179 t.n.v. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken te Hilversum. Onder vermelding van 'Voorjaarsweekend 2012 Ameland'; de inschrijving is pas definitief nadat het ondertekende inschrijfformulier en de betaling zijn ontvangen. Inschrijving vindt plaats op basis van volgorde van ontvangst en betaling; er is ruimte voor 35 deelnemers. De voorwaarden voor excursies zijn van toepassing (zie het inschrijfformulier).

Het inschrijfformulier kunt u downloaden via het Programma op onze website www.vwggooi.nl of opvragen bij Han Westendorp (035-6423268) en dient vóór 15 maart 2012 volledig ingevuld en ondertekend te worden gezonden of gemaild naar:

VWG Het Gooi/Subgroep Excursies

p.a. H. Westendorp, h.westendorp@hetnet.nl

V.K. van Veenlaan 79, 1222 LX Hilversum

Zaterdag 21 april: Ochtend auto-excursie naar het veenweidegebied Waterland-Oost o.l.v. Antje van Slooten en Peter Jansen. Vertrek 7.00 uur NS-station Bussum Zuid. Weidevogels zoals grutto, tureluur, kievit, kemphaan, watersnip en diverse soorten eenden staan centraal.

Donderdag 26 april 20.00u: Lezing door de VWG Vogelfotografiegroep en het Centrum voor Natuurfotografie (Bethlehemkerk).

Op deze avond zal de VWG Fotografiegroep terugblikken op 2011 en haar plannen voor 2012 toelichten. Een van de plannen is om samen met het Centrum voor Natuurfotografie en het Goois Natuurreservaat een speciale vogelfotografiehut te realiseren in een van de gebieden van het GNR. Het fenomeen 'Vogelfotografiehut' zal worden toegelicht door Bart Siebelink van het Centrum voor Natuurfotografie.

Vrijdag 27 april: Avond wandelexcursie Cirkelbos Almere o.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen. Vertrek 19.00 u vanaf NS-station Bussum Zuid (zijde van het Bastionhotel).

Waarnemingen uit het verleden geven geen garantie voor de toekomst, maar op eerdere excursies zagen we onder meer ijsvogel, grote lijster en wiewaal. We hoorden natuurlijk nog veel meer.

Zaterdag 5 mei: Kroondomeinen op de Veluwe o.l.v. Frank van de Weijer.

Vertrek vanaf parkeerterrein NS-station Bussum Zuid (aan de zijde van het Bastionhotel).

Lange wandeling in de uitgestrekte wouden van het Kroondomeinen Het Loo. Ver weg van de hectische Randstad vindt je hier nog enige rust en volop plek om urenlang te dwalen. Het is een omgeving voor bosvogels, diverse spechten, kruisbekken, geelgors, boompieper en appelvinken. Gaaien laten hier regelmatig hun mysterieuze zang horen. De bomen staan in blad. Nu komt het aan op het gehoor. Voor de gelukkigen is er misschien een glimp op te vangen van het grofwild dat hier zich in de vroege uren laat zien als je héél stil bent. We zijn ongeveer 15.30 uur terug.

Vrijdag 11t/m 18 mei 2012: Buitenlandexcursie naar Bulgarije Door enkele afzeggingen zijn er nog plaatsen beschikbaar voor deze reis. Inlichtingen bij Evert Constandse (tel: 035-5317565; evertconstandse@live.nl). Informatie over deze reis is te vinden in De Korhaan 45 (5):p. 205.

Zaterdag 12 mei: Vroege ochtend wandelexcursie Loosdrechtsche en de Kortenhoefsche Plassen via het Oppad, Moleneind en Kromme Rade o.l.v. Wouter Rohde met assistentie van Michel Vlaanderen. Vertrek om 6.00 uur vanaf het begin van het Oppad aan de Emmaweg te 's-Graveland. Parkeren kan op het Zuidereinde 's-Graveland bij de voetbalclub aan het Kininelaantje. We gaan wandelen door het laagveenmoeras van legakkers, wateren en langs trilveengebieden. Het wordt een flinke tocht van 9 km, dus trek goede schoenen aan. We zullen veel riet- en watervogels horen en zien en ook aandacht besteden aan de vlinders en libellen. Omstreeks 12.00 uur zijn we weer terug.

Zaterdag 19 mei: Dag auto excursie naar Texel o.l.v. Hugo Weenen en Adri Vermeule. Vertrek om 5.45 uur vanaf NS-station Bussum Zuid (zijde Bastionhotel). We nemen de veerboot van 7.30 uur in Den Helder. Eenmaal aangekomen op Texel, speuren we eerst de Mokbaai af: hoeveel soorten halen we uit die honderden krioelende steltlopers langs de vloedlijn voordat het helemaal eb is? We vervolgen met een wandeling rond de Horsmeertjes, waar we hopen op de laatste zingende blauwborsten. Vervolgens gaan we kijken bij de Muy. Afhankelijk van de tijd die nog rest gaan we naar Wagejot, Ottersaat en Dijkmanshuizen (alleen die namen al !) aan de oostzijde om te ervaren dat donsjongen van steltlopers makkelijker te herkennen zijn dan je denkt. Er zal in ieder geval gelegenheid zijn om een blik op het wassende water van de Waddenzee te werpen en op de vluchten terugkerende steltlopers. Terug nemen we de boot van 16.00 uur, zodat we om 18.00 uur moe maar voldaan weer in Bussum zijn. Eten en drinken (en hopelijk zonnebrand) mee; we hebben een vol programma!

Zondag 3 juni: Dagexcursie heidegebied Kampina o.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen. Vertrek om 8.00 uur NS-station Bussum Zuid (zijde Bastionhotel); om 16.00 uur zijn we weer terug. De Kampina is een natuurgebied ten zuidwesten van Boxtel met afwisselend droge en natte heide, bossen, beken en vennen. Kortom, van alles wat. Het gebied is ook rijk aan vlinders en libellen, waaraan we ook de nodige aandacht zullen geven, zeker als de boomvalk een heidelibel vangt. We gaan een flinke wandeling maken, lunch en koffie meenemen!

In week van 1 tm 15 juni: Bezoek aan kerkuilenkast met jongen o.l.v. Hugo Weenen en Harry de Rooij (Kerkuilenwerkgroep/Roofvogelwerkgroep). Het aantal deelnemers zal beperkt zijn. Verzamelpunt wordt de avond van tevoren bekend gemaakt via een e-mailbericht. U dient zich van te voren per e-mail aan te melden.

Zaterdag 16 juni: Dagexcursie Bargerveen o.l.v. Dick Jonkers en Bertus van den Brink. Vertrek om 5.00 uur vanaf het NS-station Bussum Zuid (zijde van Bastionhotel). Dit wordt een dag om te genieten van alles wat dit hoogveengebied te bieden heeft. Er is kans op minder alledaagse soorten als grauwe klauwier, blauwborst, koekoek, wielewaal, geelgors en geoorde fuut. Afhankelijk van het weer bestaat er ook een goede kans op het zien van diverse soorten vlinders, libellen en reptielen. Het gebied herbergt ook interessante planten en zoogdieren. Kortom, een gebied waar u zeker geweest moet zijn. Eten en drinken voor de hele dag meenemen en bij erg warm weer zelfs extra drinken. Horecavoorzieningen zijn er niet in dit uitgestrekte gebied. Vergeet ook de zonnebrand en muggenolie niet. Thuiskomst eind van de middag/begin avond.

Zaterdag 30 juni: Avondwandeling door de moerasgebieden van de Westbroekse Zodden o.l.v. Arnold Top. Verzamelen om 18.00 uur bij het NS-station Hollandsche Rading waarna we naar de startlocatie gaan, het Bert van de Bospad in het dorp Westbroek.

Zaterdag 7 juli: Natuurontwikkelingsgebied De Groene Jonker nabij Nieuwkoopse Plassen o.l.v. Bertus van den Brink. Vertrek om 07.00 tot 13.00 uur vanaf parkeerterrein NS-station Bussum Zuid (zijde van het Bastionhotel). 'De Groene Jonker' is een voormalig agrarisch gebied bij Zevenhoven, waar Natuurmonumenten in 2008 nieuwe natte natuur ontwikkelde om de Nederlandse wetlands te versterken. Een schitterend plas-dras gebied met vele slikjes, riet en grasland en een pioniersvegetatie van verschillende soorten bloemen en planten. Moeras- en weidevogels komen er om te rusten en foerageren. Zeldzaamheden als kleinst waterhoen en een aantal Rode Lijstsoorten waaronder: zwarte stern, geoorde fuut, kievit, grutto, waterral en porseleinhoen komen er tot broeden en de kans ze te ontdekken met hun jongen is dan mogelijk. De wandelroute leidt ons langs verschillende mooie plekjes waar we op een relaxte manier de tijd door zullen brengen.

Zaterdag 7 juli 2012: Nacht auto/wandelexcursie Vreugderijkerwaard en omgeving Zwolle o.l.v. Erik Hans van Stigt Thans en Frank van der Weijer. Vertrek om 17.00 uur vanaf NS station Bussum Zuid. Afhankelijk van het weer en wat we zien eindigt de excursie ter plaatse uiterlijk om 24.00 uur. Na een opwarmertje bij het mooie natuurgebied De Vreugderijkerwaard gaan we op zoek naar bijzondere nachtvogels in en om Zwolle. We hopen op soorten zoals kwartel, kwartelkoning en nachtzwaluw. Meenemen: eten, drinken, regenkleding en antimuggenmiddeltjes.

Zaterdag 25 augustus: Wieringen en Wieringermeer o.l.v. Hugo Weenen en Peter Jansen. Vertrek om 7.00 uur van NS-station Bussum Zuid (zijde Bastionhotel).

Zondag 2 september: Ochtend fietsexcursie door de Eempolders o.l.v. Piet Spoorenberg en Hugo Weenen. Vertrek om 9.00 uur vanaf de parkeerplaats bij de Theetuin van Eemnes (einde van de Meentweg, Gooyerweg). We zijn omstreeks 13.00 uur terug.

Zaterdag 15 september: Dag auto excursie Lauwersmeer o.l.v. Poul Hulzink en Erik Hans van Stigt Thans. Vertrek om 6.30 uur vanaf NS-station Bussum Zuid (zijde Bastionhotel).

Vrijdag 28 t/m zondag 30 september 2012: Najaarsweekend Texel.

We verblijven in de groepsaccommodatie De Stolp, Stolpweg 35, 1797 AW Den Hoorn-Texel. De kosten voor dit weekend bedragen € 100,- per persoon, inclusief verblijfkosten en overnachting in de kampeerboerderij. Een fiets kan worden besteld voor € 10,- voor het hele weekend. Indien u er voor kiest eigen overnachting te organiseren blijft het tarief van deelname aan het weekend € 100. De overtocht naar het eiland is voor eigen rekening. De betaling dient te geschieden vóór 1 september 2012 op rekening 43.41.08.790 of postrekening 2529179 t.n.v. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken te Hilversum. Onder vermelding van 'Najaarsweekend 2012 Texel'. De inschrijving is pas definitief nadat het ondertekende inschrijfformulier en de betaling zijn ontvangen. Inschrijving vindt plaats op basis van volgorde van ontvangst en betaling. Er is ruimte voor ca. 40 deelnemers. De voorwaarden voor excursies zijn van toepassing (zie het inschrijfformulier).

Het inschrijfformulier kunt u downloaden via het Programma op onze website www.vwggooi.nl of op te vragen bij Han Westendorp (035-6423268). Het dient vóór 1 september 2012 volledig ingevuld en ondertekend te worden gezonden of gemaïld naar:

VWG Het Gooi/Subgroep Excursies
p.a. H. Westendorp, h.westendorp@hetnet.nl
V.K. van Veenlaan 79, 1222 LX Hilversum

Zaterdag 13 oktober: Wandelexcursie Zanddijk en oeverzone Gooimeer nabij Naarden o.l.v. Dick Jonkers, Peter Jansen en Huub Casander. Vertrek vanaf parkeerterrein Speelpark Oud-Valkeveen, Oud Huizerweg 2, 1411 GZ Naarden.

Zaterdag 3 november: Wandeling Laarzenpad Naardermeer o.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen. Vertrek aan het einde van de Verlengde Fortlaan te Naarden.

Zondag 25 november: Auto- en wandelexcursie Oostvaardersplassen o.l.v. Antje van Slooten, Adri Vermeule en Huub Casander. Vertrek 9.00 uur vanaf NS-station Bussum Zuid (zijde Bastionhotel). De Oostvaardersplassen, altijd spannend; hoe is het weer; hoe zijn de wegen; liggen de plassen open of wordt er geschaatst; mogen we er wel of niet wandelen. Toch valt er altijd veel te beleven. Er zijn veel overwinterende eenden, ganzen, wulpen, ruigpootbuijzerd, maar ook kans op een goudhaantje, kleine bonte specht en met een beetje geluk de zeearend.

Brandganzen

Foto: Bert Roelofs

Voorwaarden deelname excursies

Excursies

De in het programma aangekondigde excursies zijn, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, bedoeld voor leden en huisgenootleden van de Vogelwerkgroep. Aanmelding vooraf is niet nodig, tenzij dit expliciet is aangegeven. Het meenemen van introducées ter kennismaking met de activiteiten van de Vogelwerkgroep is alleen toegestaan nadat de coördinator van de Subgroep Excursies hiervoor toestemming heeft gegeven. U wordt dringend verzocht geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen.

Een excursie binnen ons werkgebied vertrekt vanaf de plaats c.q. het natuurgebied waar deze wordt gehouden. De juiste plaats staat in het programma vermeld.

Bij excursies buiten ons werkgebied wordt vertrokken vanaf NS- station Bussum- Zuid (aan de zijde van het Bastion Hotel) tenzij anders vermeld. Er wordt gestreefd naar het gebruik van zo min mogelijk auto's. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Het is gebruikelijk dat de autokosten met de eigenaar/berijder worden verrekend. Van deelnemers aan de excursie wordt verwacht dat zij vóór de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

In principe gaan excursies altijd door. In sporadische gevallen (bijvoorbeeld als gevolg van extreme weersomstandigheden) vervalt een excursie of wordt deze doorgeschoven naar een andere datum. Wijzigingen op korte termijn worden (tot een dag voor de excursie) in het programma op onze website www.vwggooi.nl vermeld. Het programma op de website is leidend ten opzichte het programma in De Korhaan.

Weekends en excursies waarvoor betaald moet worden.

Indien betaald moet worden voor een excursie of voor een excursieweekend dienen de deelnamekosten altijd volledig te worden betaald. Bij de aankondiging wordt een datum genoemd waarvoor betaling dient te hebben plaatsgevonden. Deze deadline voor betaling is ongeveer tussen 6 en 8 weken voor het betreffende weekend of excursie. De volgende annuleringsregeling is van toepassing. Bij afmelding tot 4 weken voor het begin van een weekend of excursie waarvoor betaald moet worden, wordt 75% terugbetaald, bij 3 weken 50% en bij 2 weken 25% en bij 1 week 0%.

Velduil

Foto: Paul v.d. Poel

Wat zien ik ?

Verrassing

We lopen het duin in en al bij de eerste stappen vliegt een velduil op. Hij strijkt neer achter een gazen hek. Langzaam en omzichtig lopen we in die richting, in de hoop nogmaals een glimp van deze schitterende vogel op te vangen. Voor we hem ontdekt hebben vliegt hij op; en dan nog een, en nóg een, en nóg een!! In stille verbijstering staren we vier velduilen na die met stijve vleugels in de vallende schemer een rustiger plekje zoeken.

Gerrit Stam

De favoriete vogelplek van Nely van Tol-Coljee

Lenny Langerveld

Waar?

Terschelling.

Waarom?

In welk seizoen je ook gaat, altijd is het boeiend. Het oosten van het eiland heeft mijn voorkeur. Lekker struinen langs het wad en de slenken, het strand en de Boschplaat. Een rondje fietsen is ook geweldig. Vanuit Oosterend door de duinen en bossen heen, langs het Groene Strand, door West-Terschelling naar de dijk en dan hopelijk met wind mee weer terug naar Oosterend met z'n Wierschuur aan het wad. Wat je dan onderweg allemaal niet ziet! Het hangt natuurlijk af van het seizoen, maar de vluchten met honderden rotganzen, goudplevieren, scholeksters, rosse grutto's of bonte strandlopers zijn altijd weer fascinerend. Of het kleine grut in de bosjes bij de eendenkooien. Het krijsen van de meeuwen en de roep van de wulp. Zo mooi! Soms een jagende Jan van Gent voor de Noordzeekust waar meestal ook roodkeelduikers aanwezig

zijn. Niet alleen de vogels hebben mijn aandacht, maar eigenlijk alles 'wat groeit en bloeit en altijd weer boeit'.

Wanneer?

Het liefst ga ik er iedere maand een dagje heen, maar dat gaat nu eenmaal niet. Mijn voorkeur heeft de periode tijdens de vogeltrek. Wat ik bijzonder vond was afgelopen maart een aantal strandleeuweriken op de Groede en een groep sneeuwgorzen langs de duinenrij. Ook zomaar een barmsijs scharrelend onder het keukenraam.

Sinds?

Dat weet ik niet meer zo goed. Het zal ongeveer zo'n twintig jaar geleden zijn. De eerste keer gingen we (Henk en ik) één dag. We voeren zonder auto over en nadat we in West-Terschelling fietsen hadden gehuurd probeerden we zoveel mogelijk van het eiland te zien. Ondanks het toch wel slechte weer waren we direct verkocht en vanaf toen gaan we er erg graag heen.

Hoe vaak?

Meestal eenmaal per jaar en dan blijven we er een of twee weken. Sommige jaren twee keer, zoals ook dit afgelopen jaar. We waren er in maart en in september. We verblijven altijd in Oosterend waar we een boerderijtje huren, of we gaan kamperen. Als ik uit de haven van West-Terschelling wegvaar met de veerboot heb ik al heimwee! Ik hoop er nog vaak te komen.

Alleen of samen?

Ik ga er altijd heen met mijn echtgenoot Henk. Hij is de echte vogelaar. Door hem ben ik geïnteresseerd geraakt in vogels en van hem heb ik in de loop der jaren heel veel geleerd.

